

קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, אוניברסיטת חיפה

במלכודת הרדיקליות באקדמיה

ארנון סופר

קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה
אוניברסיטת חיפה

במלכודת הרדיקליות באקדמיה

(ניסיון אישי)

ארנון סופר

מרס 2011

קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, אוניברסיטת חיפה

הקתדרה עוסקת בנושאי הביטחון הלאומי שלהם ביטוי מרחבי, דוגמת משאבים טבעיים ותפוצתם, פריסת האוכלוסייה, התשתית הפיזית והמרכיבים הסביבתיים. הקתדרה מפרסמת ניירות עמדה, נותנת ייעוץ למקבלי החלטות בכירים, יוזמת מחקרים, ימי עיון וכנסים, מוציאה ספרים ועבודות מדעיות ומסייעת לתלמידי מחקר בתחומים הנזכרים לעיל. כמו כן עוסקת הקתדרה בהפצת הנושא בבתי הספר התיכוניים ומוסדות אקדמיה.

ראובן חייקין ז"ל (1918–2004)

ראובן חייקין נולד בתל אביב, היה שותף בכיר במשרד רואי החשבון סומך-חייקין, גילה עניין רב בגאוגרפיה ובגאופוליטיקה וסייע רבות לתחומים אלה באוניברסיטת חיפה.

יהי זכרו ברוך!

ראש הקתדרה: ארנון סופר

עריכת לשון: עפרה פרי

עריכה גרפית והבאה לדפוס: נוגה יוסלביץ

הקלדה: נורית ליטבר

הודפס בישראל בשנת 2011

© כל הזכויות שמורות לקתדרת חייקין לגאואסטרטגיה באוניברסיטת חיפה

ISBN 965-7437-26-1

הדפסה: א.א.א. הדפסות בע"מ

<http://web.hevra.haifa.ac.il/~ch-strategy/>

תוכן העניינים

5	הקדמה
11	פרק ראשון: רקע תאורטי
22	פרק שני: מכתב לרקטור וגם תגובות
22	כנסים
24	על ספרות אקדמית חד-צדדית בקרב קהיליית השמאל הרדיקלי
26	כיצד מאשרים עבודה לתואר שני ושלישי לאנשים מן השמאל הרדיקלי?
29	מסקנה והמלצה
31	להפסיק עם הצביעות - השמאל הרדיקלי הוא אכן איום על האקדמיה הישראלית
34	להלן תגובת אחד הרקטורים ואחד הנשיאים למכתבי
36	פרק שלישי: במלכודת הקו הירוק - לדמותו של מנהיג בשמאל הרדיקלי
38	על אי ידיעה בסיסית בגאוגרפיה ובכל הנוגע להתיישבות
41	אי ידיעה בסיסית בסוגיות גאופוליטיות
42	פליטי 1948
43	ספר שאינו מחמיא לישראל
45	סיכום
47	פרק רביעי: השמאל הרדיקלי באקדמיה
47	על שיח אקדמי, רמה אקדמית, גזענות ואתיקה - המקרה של המהגרים מאפריקה
48	(1 מבוא: פליטי דארפור, מהגרי עבודה ו"קרטל ארגוני הזכויות"
	(2 מכתב שנשלח מצוות במכון ון ליר ב-1.3.2010 להנהלת אוניברסיטת חיפה וראשיה
	- פרסומם של הקתדרה לגאואסטרטגיה ומרכז המחקר של המכללה לביטחון לאומי
56	באוניברסיטת חיפה: פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה
	(3 תגובה לביקורת על החוברת "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה" בהוצאת
60	קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה והמכללה לביטחון לאומי
72	(4 תגובתו של עורך דין על ההתכתבות הנ"ל
78	(5 תופעת המסתננים למדינת ישראל (דיון בממשלה ביום 18.7.2010)
81	פרק חמישי: השמאל הרדיקלי מטרפד את פתרון בעיית הבדווים בנגב הצפוני
	פרק שישי: חומת הפרדה בין ניר צבי לפרדס שניר (לוד) - מה לחומה זו, לשמאל הרדיקלי
94	ולאקדמיה?
98	תפקידו של יובל תמרי במערכה כנגד הקמת הקיר בניר צבי:
	פרק שביעי: שמאלן רדיקלי מבקר ספר לימוד - מה קרה לחופש האקדמי ולשמאל המתעלם
101	מהמציאות
101	ביקורת לספר תמורות בגאוגרפיה של המזרח התיכון
105	מעמד הגאוגרפיה בעולם משתנה של חינוך

106	פרק שמיני: מי הצטרף לאחרונה לשמאל הרדיקלי? הימין הרדיקלי!
	(1) מכתב שנשלח לראש הממשלה ולשר ההסברה כתגובה על הפרסום "יחד נשנה את התמונה" באתר המשרד, ביום 28.2.10.
106	
113	(2) מכתבי לרב ד"ר ר', מיום 15.8.10
116	(3) ב-28.9.10 התפרסמה כתבה של משה ארנס בעיתון הארץ
118	(4) הלהן תגובתי לכתבת משה ארנס בעיתון הארץ ביום 1.10.2010.
121	סיכום

הקדמה

זה יותר מ-25 שנים שאני עורם תיקים על כתיבה אנטי-ישראלית בקרב קהיליית הגאוגרפים בעולם האנגלו-סכסי. אנשים שכתבו ספרים ומאמרים נהדרים וחשובים, כאשר נדרשו לעסוק בישראל, שנאתם הטריפה את דעתם והם שכחו את כל היושרה שאנו מצפים לה מאנשי אקדמיה.

כזה הוא למשל המקרה של הפרופסור ג'רלד בלייק מאוניברסיטת דראהם, אנגליה, וחבריו פיטר בומונד ומלקולם ווגסטף. הם כתבו ספר נפלא על המזרח התיכון, אך ישראל כישות מדינית נעדרת ממנו בשנים 1948-1988 (שנת הוצאת הספר). פלסטין קיימת עד 1948, אבל אותה ישות שאינה קיימת כבשה שטחים ב-1967! אותה מדינה שאינה קיימת ייבשה בארות ועשתה דברים נוראים בלבנון ב-1982... על פי מקורות משנת 1979...

אני מכיר סיפורים על דחיית מועמד ישראלי להרצאה בכנס משום ששירת בצה"ל, ועל דחיית מאמר שהוגש לוועדה בוחנת ביום שישי ונדחה סופית כבר ביום שני שלאחר החופשה... אלה אינם מקרים נדירים בימים אלה.

זה שנים שאני מלווה אישית סיפור על הגאוגרף רזי פלאח, שנקלט כאיש סגל באוניברסיטת תל אביב אך הודח לאחר תקופה קצרה ועבר ללמד באוניברסיטת שכם, עד שפוטר גם ממוסד זה ועבר למכללה המוסלמית בחברון, ואף שם לא שרד יותר מכמה חודשים. מאז הוא מתרוצץ מקמפוס אחד למשנהו בקנדה, ארה"ב, אנגליה וכן הלאה. אלא שברגע מסוים, כשהתברר לשונאי ישראל באקדמיה כי האיש יכול לשמש "חוד חנית" נגד ישראל, הוא נעשה מקובל מאוד בכנסים, ומאמריו הגרועים מתקבלים לטובות שבבימות המדעיות. הוא הונחה בדוקטורט שלו על ידי אותו ג'רלד בלייק הנזכר למעלה.

ללמדך עד כמה אקדמיה, פוליטיקה ואנטישמיות חברו להן יחדיו. היום כמו בעבר הרחוק. אין חדש תחת השמש באירופה.

בה במידה, אני מלווה תופעות דומות בקרב אנשי השמאל הרדיקלי באקדמיה בישראל. אקדים ואביא קטע זה כאן, שכן המושג שמאל רדיקלי ילווה את המסמך כולו. לשמאל הרדיקלי אני משייך קבוצה של אקדמאים ישראלים, באקדמיה ומחוצה לה, השואפים להפוך את ישראל ל"מדינת כל אזרחיה" או ל"מדינה דו-לאומית" או "רב-לאומית" – מן הים ועד לקו הירוק או גם עד לירדן. משתמע מכך שהם נגד המדינה היהודית-ציונית במזרח התיכון ומאמינים שיוכלו להתקיים כאן בהרמוניה רב-תרבותית כמו כל המיעוטים בלבנון, סוריה, עיראק, טורקיה ואפילו מצרים בשעות אלו. מתפיסה זו נגזרות גישות אופייניות רבות, כמו התנגדות ליהוד הגליל או הנגב או לחוק השבות. מדובר

באנשים שעניינם רק באחר, בזו, בערבי, ששכחו את היהודי ואת צרכיו. קבוצת אנשים המאמינים כי יוכלו להתקיים במזרח התיכון ללא צבא חזק על כל המשתמע מכך. איומים דמוגרפיים אינם מבהילים אותם, כי אין להם כל משמעות בעולמם. לכן גם אין בעיניהם ערך לגדר הפרדה ולהתיישבות של יהודים על דונם פה ודונם שם, שכן הם שואפים לחברה פלורליסטית מן הים עד לירדן. מכאן הדמיון ביניהם לימין הקיצוני, שגם הוא, מנימוקים אחרים, אומר "כולה שלי". לשם מימוש חזונם הם מוכנים לעשות כמעט הכול (ראו מאמרה של סליקטר בפרק הראשון).

אנשים אלה מוציאים את דיבתה של ישראל רעה כאן ובעולם. חלקם מנחים עבודות תזה לתואר שני ושלישי המוטות מדעית בצורה זועקת. אבל כל זה מתגמד אל מול מה שאני רואה וחווה אישית בעשור האחרון (2000–2010) בוועדות מינויים, באישור פרסומים, בארגון כנסים, בפרסומים של מאמרים או ספרים שהייתי מגדירם כלא ראויים בעזרת כספי חוץ רבים. לנגד עיני הולכת וצומחת תת-מערכת אקדמית שגמרה אומר להביא לשינוי אופיה של ישראל היהודית-ציונית, ונראה שכל האמצעים להגיע למימוש חזון זה כשרים בעיניה.

בשקט ובהתמדה הולכים ותופסים מרצים אלה את מקומם בקמפוסים, וכקנאים הם פעילים, עובדים בחריצות, מפרסמים, מרצים ומופיעים בכלי התקשורת, ותוך כדי כך פוגעים בחופש האקדמי, בשיח האקדמי, במחקר ההגון, בחופש הפרסום והמחקר. יש להם אג'נדה אנטי ציונית ברורה, ובכלים שהאוניברסיטאות הישראליות נותנות בידיהם (משכורות, דמי שבתונים, קרן השתלמות, פרסום בכתבי עת ובעיקר בימות בתוככי הקמפוסים וגם מחוצה להם), הם כובשים יעדים צעד אחר צעד ומגנחים במדינת ישראל שוב ושוב.

הם חברים בעמותות אנטי-ממסדיות ואנטי-יהודיות, הם עוסקים בתכנון פיזי-פוליטי, ידם בכול, בעוד דגל האוניברסיטה, משקלה ויוקרתה משמשים מנוף לעשייתם. הם מתקבלים בעולם המערבי כאורחים מכובדים, ומאמרים שלהם, תהיה איכותם אשר תהיה, מתקבלים בטובים שבביטאונים. יש להם פתחון פה בכנסים אקדמיים, וכך הם מצליחים לטפס במדרג האוניברסיטאי. דרך אגב, אין שום פסול בפעילות החוץ אקדמית שלהם, מלבד השילוב של האקדמיה עם פעילותם האישית-פרטית.

אוי לכולנו ואוי לאוניברסיטה ישראלית כלשהי, אם אחד מהם גם ינהלה...

מולם ניצב סגל אקדמי תמים, אדיש, העסוק בחיי השגרה שלו, שאינו מאמין ל"שמועות זדון", וכשהוא כבר מאמין, הוא מזלזל באיומים הצפויים ממיעוט קולני זה. בוקר אחד קם

סגל נאיבי זה ומצא חוג שלם מאויש רק באנשיהם. באוניברסיטה אחרת, החוגים למשפט ולסוציולוגיה כבר מונהגים רק על ידם, ולא מהיום.

במקומות אחרים, זרעי ההסתה כבר נובטים ומתפשטים, ואם חלילה יקום מישהו ויאמר, "ראו מה קורה", יקום מיד קול זעקה, ובכישרון מילולי נדיר ובעברית מצוחצחת יקוננו על פגיעה ב"חופש האקדמי", על אפליה, על קיפוח, על שנות השלושים, על "הדרה". והתקשורת, בדרך כלל בגלל אי הבנת הנקרא וחיפוש אחר כותרות, תסייע להם בקריאות שוד ושבר.

מדוע יוצא מסמך זה דווקא עכשיו, בשלהי 2010?

בשנה זו חוויתי חוויה מעניינת עם צוות במכון ון ליר העוסק בחקר הפליטות (לכאורה צוות מדעי, רציני) שמצא לנכון לתקוף מסמך שערכתי על מהגרי אפריקה. מהר מאוד התבררה חומרת המעשה של כמה מחברי הצוות, ומקרה זה הוא שהניע אותי לכתוב לרקטור אוניברסיטת חיפה מכתב ארוך ומפורט. העליתי בו דברים שהמתינו שנים באמתחתי וחיכו לצאת ברגע המתאים. הכול בפרק השני – מכתב לרקטור ותגובות.

בראשית 2010 פרסם יהודה שנהב את ספרו "במלכודת הקו הירוק". לא יכולתי להישאר אדיש לתוכנו ולסגנונו, והרי מדובר במנהיג של חבורת השמאל הרדיקלי, של "הקשת המזרחית". לכך יוחד הפרק השלישי.

ההתכתבות בין צוות מכון ון ליר וביני וגילוי המעניינים של משפטן חשוב יחשפו לקורא מה באמת מסתתר מאחורי האצטלה האקדמית כביכול של צוות זה – בפרק הרביעי.

מכיוון שאנשים בשמאל הרדיקלי עושים הכול על מנת לטרפד כל ניסיון רציני וכן לפתרון הטרגדיה בדרום הבדווי, ומכיוון שסוגיה זו מעסיקה אותי כמי שמתמקד בנושאים גאופוליטיים הקשורים לישראל, הבאתי את עמדתי מול עמדת מנהיגי השמאל הרדיקלי על עניין גורלי ואנושי זה – בפרק החמישי.

עריכת המסמך הנוכחי סיפקה לי הזדמנות להציג לפני קהל הקוראים האחראי בישראל עוד שתי פרשות שנתקלתי בהן בעבודתי בעשור זה מול דמויות בשמאל הרדיקלי. בפרק השישי – סיפור חומת ההפרדה בין ניר צבי לפרדס שניר (לוד), שם תמצאו את הקשר הלא-מכובד בין החומה והשימוש שהשמאל האקדמי באקדמיה עושה בה, ובפרק השביעי – סיפור על ביקורת מוטה של איש שמאל רדיקלי על ספר לימוד, המראה מה יכולות לחולל מילים בשפה נמלצת, תרבותית, רוויית ביטויים כמו "הדרה" ו"אתוס השלום".

בפרק השמיני אני דן בצער רב ובדאגה במי שמסייע בהווה לשמאל הרדיקלי בניסיון להביא לחיסולה של ישראל היהודית-ציונית – הלוא הוא הימין הקיצוני (ואני מדבר רק על אנשים באקדמיה ולא על מתנחלים, נערי גבעות וכו').

הפרק הפותח הוא פרק תאורטי שכתבה לפני ארבע שנים פרופ' אופירה סליקטר, והוא כבר פורסם בשני כתבי עת (אנגלי ועברי). ביקשתי את אישורה לפרסמו כאן כפרק הראשון.

אני עוקב אחר פרסומים בישראל העוסקים כמותי באיומים מצד השמאל הרדיקלי. בידי מאמרו של פרופ' אמנון רובינשטיין על "החופש האקדמי" על יתרונותיו, על חשיבותו, אך גם על המגבלות שהוא מטיל על הרוצה ליהנות ממנו.

אלחנן יקירה,¹ פרופסור לפילוסופיה באוניברסיטה העברית בירושלים, כותב ב"ארץ אחרת", בין היתר: "בסופו של דבר האנטי ישראליות העכשווית היא תופעה ייחודית. זוהי תנועה שטיבה בא לידי ביטוי ברטוריקה בת שלושה יסודות עיקריים:

1. קרימינולוגיה של ישראל – לידה בחטא וקיום בפשע.
2. דמוניזציה של ישראל – אין לה תקנה, מהותה קולוניאליסטית, לאומנית וכיוצא בזה, ואין היא יכולה לנהוג אחרת מכפי שהיא מתנהגת.
3. דליגיטימציה גורפת שלה – מאחר שהיא מה שהיא, אין מדינת ישראל בגדר ישות לגיטימית, ויש הצדקה שלמה לקריאה לשינוי אופיה, כלומר בחיסולה כמדינה יהודית".

עוד טוען יקירה, "מה שמכניס את יהודה שנהב ואת עדי אופיר לברית עם חנן פורת ודומיו הוא, שכולם שותפים לרצון לערער על הריבונות הממשית של מדינת היהודים הדמוקרטית". עד כמה אני תמים דעה עם יקירה תמצאו בפרק 8 הדין בסיוע שהשמאל הרדיקלי מקבל מהימין הרדיקלי.

לוי-ברזילי,² מביא דברים בשמו של א' כשר: "במחנה המתקרא שמאל הופיע זן חדש מיוחד של בעיות בשדה הראייה של המציאות", זו התבוננות במציאות "בעין אחת פקוחה ועין אחת עצומה... הם רואים היטב כל גילוי של סבל פלסטיני אבל לא רואים שום גילוי של סבל יהודי".

ומה קורה באקדמיה? מוסיף "ההגינות היא היפוכה של החד-צדדיות – אדם הגון רואה כל מעשה עוול, לא רק מעשי עוול כנגד אנשים שהוא מתעניין בהם".

1 יקירה, א' 2010. ארץ אחרת, 56, אפריל-מאי 2010, עמוד 12

2 לוי-ברזילי 2005. "17 שיחות עם אסא כשר"

"המגמה ההולכת ומתגברת של השתלטות השמאל הפרברטי (לשונו של יקירה) על חלק ממדעי החברה באקדמיה מבוססת אם כן על העדר הגינות..." וראה הערה קודמת שציטטתי. "זו חבורה שממנה לעולם לא תשמעו ביקורת על מעשה פלסטיני, גרוע ככל שיהיה, אנטי מוסרי ככל שיהיה..."

"...אם אקדמיה מבוססת על מחשבה ביקורתית ופתוחה, הנצמדת לעובדות, הרי שהליקוי האינטלקטואלי-אקדמי שבשמאל הרדיקלי נעוץ בכך שהוא אינו בא לסוגיה שלפנינו בלב פתוח ונפש חפצה."

הסיום של כשר יחזור בכל פרקי המסמך שלפניכם:

"תפיסה פונדמנטליסטית זו, המקבלת במה אקדמית הולכת ומתפשטת על כל גבעה גבוהה ותחת כל עץ רענן, יוצרת דורות של סטודנטים (ומרצים) הגדלים עם אותה מחשבה מעוותת ומעצימים אותה."

בידי פרסומים רבים אחרים בסוגיה זו, אך אין לי עניין להפוך מסמך זה לספר פובליציסטי, מה עוד שרבים, טובים ומוכשרים ממני כותבים על כך כפי שהראיתי במעט הציטוטים של כשר, יקירה ולהלן דבריה של סליקטר.

מטרת המסמך היא, להתריע מבעוד מועד כי לפנינו אתגר הדורש טיפול דחוף ולעורר את ראשי האוניברסיטאות לתהליכים שתיארתי. אני מאמין ומקווה, שאם רקטורים, נשיאים, דיקנים וגם ראשי חוגים יהיו ערים לחתירה הנחשפת כאן, הם יוכלו להביא לשינוי חיובי בהגנה על האקדמיה הישראלית.

במקרים קיצוניים, יש לקבוע "ראש חוג ממונה" (יש תפקיד כזה), ואם יתמנה לתפקיד אדם ראוי, הרי בתוך שלוש-ארבע שנים יהפוך חוג כזה או אחר, מפוליטי קיצוני לחוג אקדמי ראוי. אין צורך לאסוף סילבוסים ולבקר בשיעורי מרצים; גם אין גם צורך בפיטורים, אלא במקרים קיצוניים; ערנות ומינוי אנשי מפתח הגונים יביאו לאוניברסיטאות ראויות.

אני מודה לאופירה סליקטר על שניאותה לפרסם את מאמרה כאן פעם נוספת. אני מודה לנשיא אחד ולרקטור אחד שהגיבו ובחיוב לטענותיי. אני מודה לדיקן של אחת הפקולטות הגדולות בישראל שניאות לארחני ולברר את הטעון בירור, לחברי סגל רבים שבאו לחזק ידי, לעודד ולטפוח על הכתף על ה"אומץ" לצאת למלחמה זו (איזה אומץ, רבותי? יש לשאול אילו פחד וחששות הם הביעו בפני, ואינני מבין על מה ולמה).

תודה למשפטנים ואנשי אקדמיה שקראו והעירו ובכך שיפרו את המסמך לבלי הכר.

תודה לצוות קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה על הזריזות בהוצאה לאור של מסמך זה, לנוגה יוסלביץ, לנעמה טסלר ולנורית ליטבר שסייעה רבות בהדפסה, וכרגיל לעפרה פרי על העברית ועל ההערות החכמות.³

פרופ' ארנון סופר, ראש קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה

אוניברסיטת חיפה, 1.10.10

שימש ראש חוג, דיקן פקולטה, יו"ר מרכזי מחקר, תוכניות לימודים, בתוקף תפקידו כדיקן וחבר ועדת מינויים וכפרופסור, עבר על מאות תיקי אנשי סגל באוניברסיטת חיפה ויתר האוניברסיטאות בישראל וגם בחו"ל. קרא עשרות מאמרים והעיר עליהם, הנחה, הדריך ושפט עשרות עבודות מ"א ועבודות דוקטור, ונתקל בחייו באנשי סגל נפלאים, הגונים, ומוכשרים, וגם בפעילי שמאל רדיקלי (מהם רבים שקודמו גם בהרמת קול שלו) ובהם הרבה שונאי ישראל ואנטישמים בעולם האנגלו-סכסי.

פרק ראשון: רקע תאורטי

רדיקלים עם קביעות בישראל: מציונות חדשה לאקטיביזם פוליטי

אופירה סליקטר*

מבוא

החלטת איגוד המרצים הבריטי מאפריל 2005 לקרוא לחרם אקדמי על אוניברסיטת חיפה ועל אוניברסיטת בר-אילן עוררה גלי מחאה בישראל ומחוצה לה. עיקר הזעם הופנה כלפי קבוצת אקדמאים ישראלים שתמכו בחרם. כמו ב-2002, כשהקריאה לחרם הושמעה לראשונה, חוסר הנחת מכך שאנשי אקדמיה ישראלים הם כלי שרת בידיהם של מי שמעוניינים להביא לפעולה כזאת נגד ישראל, עורר רבים לצאת בקריאה לפיטוריהם של אותם "רדיקלים עם קביעות".

אחרים, לרבות רבים באמצעי התקשורת, תהו כיצד ייתכן שאנשי אקדמיה בכירים, ששכרם ממומן על ידי משלם המסים הישראלי, יכולים לנצל את מעמדם כדי לפגוע באינטרס הלאומי של המדינה. תגובות כאלו אינן מפתיעות, אך אין בהן כדי להתמודד עם הסוגיה המורכבת והיחס שבין עיסוק אקדמי במדעי החברה, אקטיביזם אקדמי וחופש אקדמי. הדיון בנושא זה, שהלהיט את היצרים בארצות הברית במהלך העשורים האחרונים, מן הראוי שיגיע גם לישראל. בבסיסו עומד הצורך להתמודד עם האתגר שמעמידה התאוריה הביקורתית הרווחת באקדמיה במערב בפני מערך הידע המסורתי במדעי החברה ובמדעי הרוח.

התפשטותן של אופנות אינטלקטואליות: פוסט-ציונות כגרסה ישראלית של תאוריה ביקורתית

תאוריה ביקורתית, הידועה גם בכינוי פוסט-מודרניזם, היא מונח מטריה תחתיו נמצא שלל תאוריות השולטות בכיפה באוניברסיטאות האמריקאיות והאירופיות במהלך חמישים השנים האחרונות. ראשיתה בקרב כמה הוגים ומסורות פילוסופיות שהתפתחו באירופה ובארצות הברית. המפורסמת מביניהן היא אולי הפילוסופיה הפרשנית מבית מדרשם של מישל פוקו, ז'אק דרידה וז'אק לקאן, שטענו ש"הנרטיבים החברתיים" המקובלים משקפים את מבנה הכוח בחברה נתונה. הפילוסוף הגרמני יורגן הברמס (Habermas) העשיר גישה

* אופירה סליקטר היא פרופסור ללימודי ישראל במכללת גראף שבפנסילבניה. המאמר התפרסם לראשונה ב-Ofira Seliktar (2005), Tenured Radical's in Israel: From New Zionism to Political Activism, *Israel Affairs*, 11(4), 717-736. המאמר הופיע גם בנתיב, במאי 2006. עורך החוברת מודה לאופירה על שנתנה הסכמתה לפרסם מאמר זה כאן.

זו וטען שמטיבה של חברה שהיא מעניקה זכויות יתר ל"כשירים מבחינה לשונית", קרי, למעמדות הביניים, על חשבון המעמדות הנמוכים, המיעוטים ושאר "אזרחים מדרגה שנייה".

הגישה הניאו-מרקסיסטית, שעם חוקריה המרכזיים נמנים בין היתר פרנק אנדרה גונדר (Gundar), הנריק קרדוזו (Cardozo) וסמיר אמין (Amin), ביקרה את דמוקרטיית השוק, והביאה לעולם את תנועת הדפנדנסיה (dependencia) שזכתה לפופולאריות בשנות ה-70 של המאה העשרים, על התאוריות שפתחה שעניינן ב"עולם שלישי" ובמערכות עולמיות. חברי תנועת הדפנדנסיה טענו שמעמדו השולי של העולם השלישי הוא תוצאה של ניצול קולוניאלי ו/או קפיטליסטי וקראו לצדק ולשוויון בחלוקת המשאבים הגלובליים. בהסתמכם על תחזיותיו של הברמס, שטען שהקפיטליזם צפוי להוביל למשבר לגיטימיות, חוקרים מאסכולת הדפנדנסיה טענו שסוציאליזם ולא דמוקרטיית שוק הוא היעוד האולטימטיבי של האנושות.^[1]

אדוארד סעיד, שאימץ את ביקורתו הכלכלית ביסודה של סמיר אמין, פיתח את ביקורת התרבות רבת ההשפעה שלו שנודעה כ"אוריינטליזם". בספר בשם זה שפרסם סעיד, הוא טוען שהמערב ייצג שלא כהלכה את החברות הערביות, ותאר אותן כ"אחר" הנחשל והמאיים, וזאת על מנת להצדיק את הכיבוש הקולוניאלי. המושג "אוריינטלי", כך נטען, הוא פרי רוחם של שורה ארוכה של חוקרים אירופים "אוריינטליסטים" שהשליכו על המזרח התיכון את עולם המושגים שלהם, מתוך בורות, או, כפי שאמר אחד התיאורטיקנים שעסק בחקר המזרח התיכון "בשירות הקולוניאליזם".^[2]

גישות ביקורתיות ביחסים בינלאומיים התפתחו והיו לקונסטרוקטיביזם, שטען שמדיניות החוץ של מדינה מתעצבת על פי צרכי זהות וחרדות עמוקות, לרבות ראיית "האחר". במהלך המלחמה הקרה האסכולה הקונסטרוקטיביסטית קידמה את הרעיון לפיו ברית המועצות אינה אלא רוח רפאים פרי רוחו של המערך הצבאי-תעשייתי האמריקאי, וכי היא עצמה כלל אינה מהווה איום על המערב. באופן דומה, בשנות ה-1990, חוקר נודע מאוניברסיטת הרווארד, מתחום היחסים הבינלאומיים, טען שהאסלאם הלוחמני הוא רוח רפאים חדשה שהמציא המערב על מנת למלא את החלל שנוצר בעקבות התמוטטות הקומוניזם, רעיון שאימץ סעיד במהדורה מתוקנת של ספרו Covering Islam.^[3]

האסכולה הביקורתית כוללת גם שורה ארוכה של תאוריות מגדר המנסות לנתח את המציאות מנקודת מבט פמיניסטית, לרבות ביקורת פמיניסטית של יחסים בינלאומיים. חוקרות פמיניסטיות בתחום זה טוענות שמדיניות חוץ וסכסוכים בינלאומיים מנוהלים בידי ממסד מיליטריסטי הנשלט בידי גברים.

הנחות היסוד בהם אחזו החוקרים מהאסכולה הביקורתית לגבי טבעה של המציאות הפוליטית, הן שאיפשרו להם לגבש את עקרונותיהן. בעוד שמעריך המחקר והידע ההתנהגותי שואב ממקורות אונטולוגיים פוזיטיביסטים ומניח את קיומה של מציאות חברתית מדידה ומזוהה, חוקרים ביקורתיים אימצו ערב-רב של רעיונות סטרוקטורליסטיים והומניסטיים קיצוניים. מבחינה אונטולוגית, האסכולה ההתנהגותית, הפוזיטיביסטית בייסודה, מאמצת את העיקרון המרקסיסטי לפיו ברגע שמבנה חברתי מתבסס, נוטה הפרט לשחזרו למרות מאפייניו ה"דכאניים". במובן זה, אמונה בקפיטליזם היא סוג של "תודעה כוזבת".^[4]

האסכולה הביקורתית מתבססת על אונטולוגיה סובייקטיבית ומסתמכת בעיקרה על הבחנה ב"מצבי תודעה" סובייקטיביים וביכולת לייצר ביקורת רדיקלית של החברה. באמצעות אימוץ אותו "מרד בשיטה", כפי שכינה זאת הומניסט ביקורתי רדיקלי בעל שם, החוקרים הביקורתיים השתחררו מכבלי המחקר החברתי האמפירי הנהוג בקרב עמיתיהם הנוהגים על פי תפישות ושיטות מחקר התנהגותיות.

אונטולוגיה רדיקלית זו, בשילוב תחושה נורמטיבית מוצקה של האופן שבו צריכים להתנהל יחסים חברתיים, העניקו לחוקרים הביקורתיים את הזכות לטעון לידע מועדף. כפי שהצהיר אחד מהם, "הדוגל במוסדר אינו זקוק להוכחה – לבד מזו שמספקים לו חושיו – על מנת להבחין בין טוב לרע. אין לו צורך במחשב מדעי משוכלל על מנת לקבוע מהו אופן הפעולה הראוי". או כפי שחוקר ישראלי מוביל ניסח זאת: "פוסט-ציונות הינה תפיסה אנליטית-למחצה, נורמטיבית-למחצה, המאתגרת את התפיסות המסורתיות של הציונות".^[5]

כשבאמתחתם כלים מן הסוג הזה אותם מספקת להם התאוריה הביקורתית, החוקרים הביקורתיים או הפוסט-ציוניים הישראלים הצליחו להפיק תילי תילים של תאוריות ופרשנויות.

ידוע למשל, ניסיונם של ה"היסטוריונים החדשים" לפרק את "הנרטיב הציוני" המסורתי שנבנה סביב המאורעות שהתרחשו בתקופת הקמתה של מדינת ישראל, וגורלו של העם הפלשתיני. התחיל בכך בני מוריס והמשיכו והרחיבו אילן פפה, אבי שליים ואחרים, "ההיסטוריונים החדשים" הדורשים ב"מיתוסים" שהיו לחלק ממאגר הידע המסורתי, לרבות "מיתוס" מאזן הכוחות, "המיתוס" לפיו הפלשתינים עזבו מרצונם, ו"מיתוס" אי-פשרנותם של הפלשתינים. בקצרה, ה"היסטוריונים החדשים" דוחים את התפיסה לפיה ישראל הייתה דוד לגוליית הערבי, הם מדגישים את העובדה כי ישראל פעלה בשיתוף פעולה עם ירדן על מנת לבתר טריטוריה פלשתינית ודוחים את הטענה לפיה מרבית הפלשתינים ברחו. לעומת זאת, הם מאשימים את כוחות הביטחון של ישראל בטרנספר כפוי, שלוה באיומים ובטבח. ההיסטוריונים הביקורתיים עשו רבות על מנת להפריך את "המיתוס"

בדבר חוסר פשרנותם של הערבים והפלשתינאים, בצינים כי הייתה זו המנהיגות היהודית שמשכה רגליים ועיכבה את המשא ומתן. האשמותיהם של ההיסטוריונים החדשים זכו לדחייה זועמת מצד החוקרים המסורתיים, ראוי לציין את אפרים קארש, שהאשימם, בין היתר, בכתובה יצירתית, ובסילוף עובדות עקבי.^[6]

מעבר לדחייתו של הנרטיב המכונן של המדינה היהודית, החוקרים הביקורתיים כדוגמת אורי רם, דוחים את הרעיון לפיו ליהודים יש זכות לגיטימית בארץ ישראל. בהסתמך על סעיד, רם טוען ש"הפרויקט הציוני" הוא מפעל קולוניאלי, שאינו מעניק ליהודים יותר זכויות להתיישב בפלשתינה מאלה שהיו לבריטים בהודו.^[7]

המוטיב של נישול דמוי-קולוניאליסטי של אוכלוסייה ילידית זכה לקריאה נוספת בעבודתו של הגאוגרף הפוליטי הביקורתי אורן יפתחאל, שטען שהמוטיב הציוני החד-אתני הוביל ל"יהוד ולדה-ערביזציה של ישראל/פלשתיין". דן רבינוביץ' טען שהפלשתינים מוקפים בחומה ועומדים בפני "סכנת כליאה איומה" המוגדרת כאי יכולתה של הקהילה לנקוט בצעדים בסיסיים לקראת "החלמה ותחייה". בתנאים מסוימים, קהילות הנתונות במצבים כאלה עלולות לעמוד בפני סכנת השמדה.^[8]

"סוציולוגים חדשים", כדוגמת ברוך קימרלינג, אורי רם, ויהודה שנהב מעלים טענה שגם אם זכתה לפחות פרסום, מאתגרת לא פחות את הסוציולוגיה המסורתית הישראלית. אלה ואחרים, סוציולוגים ביקורתיים, קנו את שמם בכך שהתקיפו את עבודתו של שמואל נח אייזנשטדט ותלמידיו באקדמיה הישראלית. ה"סוציולוגים החדשים" טוענים שאייזנשטדט סיפק את הבסיס האידאולוגי שהניע את האליטות האשכנזיות להביא למודרניזציה (רוצה לומר – הטמעה) של היהודים המזרחים על מנת להתאימם ל"תקן האשכנזי" של הזהות הישראלית. שנהב התגלה כמנהיג של קבוצת חוקרים מזרחיים בעלי השפעה שפירקו את הנרטיב הציוני הרשמי הטוען שהמזרחים הוצאו מהחברות הערביות הדכאניות והנחשלות. הוא אימץ את רעיונותיו של סעיד בנושא הציונות מהפרספקטיבה של הקורבנות, אותה קבוצה המתעקשת להתייחס אל עצמה כאל יהודים-ערבים, וטוענת, בדומה לפלשתינים, שהמזרחים הם קורבנותיה של הציונות.

למותר לציין שאותם חוקרים, "ערבים-יהודים", רואים את הציונות כתנועה אירופית של לבנים שהוקמה על יסוד דחיית המזרח והיא נחושה לדכא את האתניות האותנטיות של המזרחים.^[9]

סוציולוגים ביקורתיים הוסיפו נופך חדש לתלונה רבת השנים לפיה האליטות האשכנזיות ניצלו והנציחו את הקיפוח הכלכלי של היהודים שמוצאם ממדינות ערביות. על פי רם,

המזרחים, לצד ילידים אחרים, הם קורבנותיה של המערכת הכלכלית הגלובלית המונעת על פי כלכלת שוק ומעניקה זכויות יתר לאליטות הטכנולוגיות.^[10]

חוקרות פמיניסטיות פוסט-ציוניות חברו אף הן לביקורת זו של החברה הישראלית – חנה הרצוג, חוקרת פמיניסטית מובילה, טוענת שישראל היא חברה הנשלטת על ידי גברים מיליטנטים, חברה המדכאת נשים.

החוקרות הפמיניסטיות מרחיבות את הלוגיקה של הקורבניות הטבועה בתאוריה הביקורתית, וטוענות שנשים ישראליות מהוות קטגוריה נוספת של קורבנות הציונות/ המיליטריזם.^[11]

בשונה מ"ההיסטוריונים החדשים", "הסוציולוגים החדשים" לא אותגרו באופן רציני על ידי הקהילה הסוציולוגית הישראלית. אולם המעמיקים שביניהם הגיעו למסקנה, אם כי באיחור, שאם המזרחיות האתנית האותנטית תשתחרר מכבלי ההשפעה המביאה למודרניזציה של הישראליות, עשוי הדבר להתגלות כאליה וקוץ בה. כפי שברוך קימרלינג קונן בספרו החדש, שקיעתה של הזהות הישראלית של עידן המייסדים הביאה להולדת צורות לא נאורות של ביטוי אתני, כמו תמיכה במדיניות הלאומנית של הימין הישראלי, או מפלגת ש"ס המזרחית-אורתודוקסית. עם זאת, אחרים, לרבות שנהב, גייסו את התמה המרקסיסטית של "תודעה כוזבת" על מנת לנגח באליטות האשכנזיות על כך שהפעילו מניפולציות על הספרדים, שחיו בשקט ובשלווה בקרב שכניהם הערבים, וגרמו להם לאמץ מערכת אמונות לאומנית המשרתת את המדינה הציונית המיליטריסטית.^[12]

הביקורת הרדיקאלית שמותחת האסכולה הביקורתית על תכנית הלימודים שעניינה הכרת השואה והנצחתה בישראל היא אולי ההיבט הפחות ידוע. החלוצי שהוביל את המחנה היה ההיסטוריון הביקורתי נורמן פינקלשטיין שטען שהיהודים הפכו את סבלם ל"תעשיית שואה" על מנת לקדם את ענייניה של הלאומנות הציונית בישראל ובגולה. בראש מחנה הטוענים בישראל עומדת עידית זרטל העומדת על כך שהמרכזיות של השואה יצרה תרבות של קורבנות ומוות, המלבה את רוח הלאומנות והקיצוניות.^[13]

הפילוסוף הביקורתי עדי אופיר ואורי רם טוענים שמצעד החיים, במסגרתו נשלחים בני נוער מישראל לבקר באושוויץ ובמחנות השמדה נוספים בפולין, מעודד ומטפח לאומנות בכך שהוא מחזק את המסר לפיו ישראל חזקה היא הערובה היחידה להישרדות יהודית.

תוך שימוש באותה לוגיקה של דקונסטרוקציה, אופיר ואחרים טוענים שהמסעות, ותכנית הלימודים אודות השואה בכלל, שמשו בידי ממשלות ישראל על מנת להעניק לגיטימציה למדיניות של רצח עם בה נוהגת ישראל כלפי הפלשתינים. כפי שטען אופיר בהתקפה נגד

בני מוריס, שאת תיאוריו של 1948 הוא תופס כמתונים מדי, "רצח עם מתחבא מאחורי גירוש". בכל מקרה, על פי אופיה, מקורה של החרדה היהודית מפני אנטישמיות נובע מראיית "האחר" באור אפל.^[14]

בתנאים נורמאליים, כתיבה אקדמית תחומה לאוניברסיטאות שם מתנהלים קרבות בכתבי עת מקצועיים ובכנסים. אך לא כך בקרב הנמנים עם האסכולה הביקורתית שהושפעו מדעותיו של התיאורתיקן הסוציאליסטי אנטוניו גראמז'י, שטען שיש לנצל את השיח המתגבש בחברה על מנת לאתגר את "הסמכות ההגמונית".

בעוד שהחוקרים המסורתיים בתחום מדעי ההתנהגות מאמינים בהפרדת המדע מהפוליטיקה, אנשי האסכולה הביקורתית טוענים שהמסר האקדמי שלהם הוא "סוכן מאבק" לגיטימי. כפי שהרצוג ושנהב טענו בכנס שנשא את הכותרת "הפקת מערך-ידע סוציולוגי, והחיפוש אחר שלם וצדק בפלשתין/ישראל", יש להשתמש בידע על מנת לאתגר נורמות קיימות, וזאת על מנת להביא לשינוי חברתי.^[15]

אסכולה בשירות האקטיביזם הפוליטי: דה-לגיטימציה של ישראל כדרך לשחרור העם הפלשתיני תוך נאמנות למנדט שנטלו לעצמם לשנות את החברה, פונים חוקרי האסכולה הביקורתית לפעילות פוליטית במטרה להדגיש את חוסר הלגיטימיות של הכיבוש. כפי שניסח זאת אופיה, הם מונעים על ידי החשש ש"שליטה על פלשתינים" הובילה ל"אימוץ דפוסים פוליטיים למדינת-לאום אתנוצנטרית וגזענית"^[16] רבים מבין החוקרים הללו מעורבים ב"הקמפוס לא שותק", קבוצה שיש לה סניפים באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטה העברית בירושלים" קבוצה שנוסדה בשנת 1996 כהמשך ל"עד כאן", תנועה שקמה בזמן האינתיפאדה הראשונה בשנות ה-80 המאוחרות. אחרים פועלים מחוץ לקבוצה, המונה כ-150 אנשי סגל. כ-20 מביניהם מהווים ראש חץ, אחרים לוקחים חלק בארגון ויש המשתמשים במחקריהם האקדמיים על מנת לקדם את המטרה שהיא בעיקרה - דה-לגיטימציה של ישראל.^[17]

פעילים אקדמאים השתמשו במגוון אמצעים, לרבות פרסום מאמרים פופולאריים, נשיאת נאומים - בארץ ובחו"ל - חתימה על עצומות, אותן הם מפרסמים בעיתונות היומית בארץ ו/או באינטרנט.

בין העצומות שהגישו לאחרונה ניתן למנות את: אזרחי ישראל בעד התערבות בינלאומית; פנייה דחופה למעורבות בינלאומית להצלת פלשתין; הפסיקו את בניית הגדר מייד (עצומה שהופנתה לאומות המאוחדות, גופים דמוקרטיים וממשלות, ארגונים הומניטאריים והקהילות היהודיות ברחבי העולם). עוד פרסמו, מכתב גלוי לחיילים ואנשי מילואים

בתמיכה באומץ לסרב (שירות צבאי) ואזהרה דחופה נגד המלחמה בעיראק ותמיכה בזכות השיבה של פלשתינים לישראל – מסמך אולגה.^[18]

לעצמות, למאמרים ולנאומים הפומביים מספר מכנים משותפים. הם טוענים שישראל אינה דמוקרטיה אמיתית אלא חברה קולוניאלית, מיליטריסטית ומדינת אפרטהייד. אילן פפה, הקיצוני שבין "ההיסטוריונים החדשים", הידוע בכינוי "נועם חומסקי הישראלי", דחק בעמיתיו לפרק את תדמיתה המערבי של ישראל כ"דמוקרטיה היחידה" במזרח התיכון המזכה אותה בתמיכתה המלאה של הקהיליה הבינלאומית. לשם כך, טען יפתחאל, שיש להתייחס אל ישראל כאל דיקטטורה, אלא אם הפלשתינים שמחוץ לקו הירוק יוכלו לבחור בבחירות לכנסת. וניב גורדון צהיר שישראל שרויה בתהליך המוביל אותה להיות מדינה פשיסטית.

פיגועי התאבדות שהביאו לפעולות התגמול של ישראל מוזכרים רק כבדרך אגב או שהם מסולפים. לאחר שאחייניתו נרצחה בפיגוע התאבדות בשנת 1997, יואב פלד הזמין נציג אש"פ להלוויה, שם האשים את ראש הממשלה דאז, בנימין נתניהו, בהירצחה של אחייניתו, האשמה שזכתה להד ב-Los Angeles Times.^[19]

מרבית הראיות המשמשות לביסוס הטענה שישראל היא מדינה פשיסטית וגזענית באות ממה שנתפס בעיני חברי הקבוצה כיחס "לא אנושי" ו"מושחת" כלפי הפלשתינים. על פי העצמות ופרסומים אחרים, צהל ביצע זוועות נגד הפלשתינים ומתכוון לטרנספר ולסוגים נוספים של טיהור אתני. ואכן, באזהרה דחופה נגד המלחמה בעיראק נטען כי ייתכן שבחסות "ערפל המלחמה" מתכננת ישראל "פשע נגד האנושות", דהיינו, גירוש פלשתינים. אופיר יזם פנייה לכוח בינלאומי שיגן על הפלשתינים. פפה בתורו, הביע תמיכה ברעיון לפיו הצבא הישראלי ביצע טבח בג'נין.^[20]

למרות שמשלחת בינלאומית לא מצאה ראיות לזוועות שכאלה, קימרלינג המשיך לטעון שבין אם היה טבח בג'נין ובין אם לאו זו שאלה סמנטית בלבד. לב גרינברג, העומד בראש מכון המפרי למחקר חברתי באוניברסיטת בן-גוריון, מחזיק בדעה לפיה ישראל עושה "רצח עם סימבולי", האשמה אותה הסביר במאמר שפרסם בבלגיה.^[21]

הפוסט-ציונים ממעטים להתייחס לפיגועים שמבצעים מתבלים מתאבדים ומכאן שלדעתם, הפעולות בהן נוקטת ישראל אינן אלא שלב ב' של 1948, רמיזה לתכנית, כביכול, לגירוש הפלשתינים.

למעשה, כל חברי הקבוצה טוענים שישראל היא מדינת אפרטהייד. על פי יפתחאל, המערכת הישראלית של פיתוח האפרטהייד תהפוך את ישראל למדינה גזענית. טניה ריינהרט ציינה

שהתנהגותה של ישראל חמורה מזו של דרום אפריקה. ואכן, חיפוש באינטרנט על פי המונח אפרטהייד בצירוף רבים משמות של החברים בקבוצה מניב שלל קישורים.^[22]

על מנת להביא את "האפרטהייד" הזה לקיצו, קבוצת הפעילים תומכת בפניות לקהל מקומי ולקהילייה הבינלאומית. במילים של פפה, "יש לגייס כל אמצעי אפשרי במערב" על מנת להשיג יעד זה. מרבית החוקרים הפעילים שואבים השראה מהתנועה הבינלאומית שהצליחה להביא לקצו את האפרטהייד בדרום אפריקה.^[23]

ניסיונות לגייס לחץ בינלאומי כרוכים בשלל אסטרטגיות – העלאת המודעות באמצעות שימוש באמצעי התקשורת בארצות הברית ובאירופה; פניות לארגונים אוהדים, לרבות הוועדה לזכויות האדם של האו"ם ו-NGO's – לזכויות אדם, קבוצות השייכות לכנסיות בינלאומיות; תמיכה בסנקציות כגון החרמת אוניברסיטאות, מוסדות וחברות המעודדות את הכיבוש, ועוד.

מאחר ולא הושגה הסכמה באשר לדרך הטובה ביותר לשחזר את ההצלחה לה זכו פעילים בדרום אפריקה, החוקרים אימצו אסטרטגיות שונות. לדוגמה, פפה, ריינהרט, גיורא, יבלונקה ורם, תומכים בחרם אקדמי וסוגים נוספים של לחץ; גורדון וגרינברג תמכו בהגשת תביעה לבית המשפט לפשעי מלחמה נגד קציני צה"ל בשטחים ומפקד חיל האוויר אותו הם רצו להעמיד לדיון בגין התנקשויות. קימרלינג הגורס כי "מוסדות אקדמיים הם חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל הדכאנית שבין שאר מעשי הנבזות והאיוולת שעשתה בצעה פשעים שלא ייסלחו נגד העם הפלשתיני", מתנגד לחרם אקדמי מלבד אם יהיה זה חלק מחרם כולל על פי המתכונת הדרום אפריקאית. אופיר, כועס על כך ש"צל האנטישמיות" מונע מאירופה מלנקוט בגישה חריפה יותר כלפי ישראל, ואומר ש"אם הדברים ימשכו כפי שהם" יתכן ויהיה מקום להתערבות של נאטו שתפציץ את ישראל.^[24]

למרות מספרם המוגבל, לחוקרים הביקורתיים הייתה השפעה משמעותית גם בישראל וגם מחוצה לה, והחרם שהטיל ארגון המרצים הבריטי הוא הדוגמה הגלויה ביותר. על מנת להבין כיצד קבוצה קטנה יחסית של אנשי אקדמיה יכולה להביא לתוצאות כה מרשימות, נדרשת הבנה עמוקה יותר של דרכי פעולתם.

הערות

[1] Gibson Burrell and Gareth Morgan, *Sociological Paradigms and Organization Analysis*, Portsmouth, 1985, pp. 21-37; Robert A. Packenham, *The Development Movement: Scholarship and politics in Development Studies*, Cambridge, MA, 1992, p. 11.

- [2] Edward Said, *Orientalism*, New York, 1979; Thomas M. Ricks, "Iran and Imperialism: Academics in the Service of the People or the Shah?", *Arab Studies Quarterly*, Vol. 2 (1980), pp. 265-77.
- [3] Edward Said, *Covering Islam: How the Media and the Experts Determine How We See the Rest of the World* revised edition, Vintage: New York 1997; Michael Rogin, "Ronald Reagan, the Movie and other Episodes in Political Demonology", Berkeley, CA, 1988; Stephen M. Walt, "Building Up a New Bogeyman", *Foreign Affairs*, Vol. 106 (Spring 1997), pp. 177-89.
- [4] Ofira Seliktar, *Failing the Crystal Ball Test: The Carter Administration and the Fundamentalist Revolution in Iran*, Westport, CT, 2000, pp. 26-9; See quote in Charles Kadushin, *The American Intellectual Elite*, Boston, 1974, p. 163.
- [5] Oren Iftachel's review of *The Challenge of Post-Zionism: Alternatives to Israeli Fundamentalist Politics*, in *Political Review Net*. Online, 12 April 2005.
- [6] Ofira Seliktar, 'The New Israeli Historian: Revisionism and the "Zionist Myth"', in *Proceedings of the 33th Annual Convention of Association of Jewish Libraries*, Philadelphia, 1998 pp. 31-36; Efraim Karsh, *Fabricating Israeli History*, London, 1997, and 'Falsifying the Record: Benny Morris, David Ben-Gurion and the "Transfer" Idea', *Israel Affairs* Vol. 4 (1997), pp. 47-71. See also Efraim Karsh, 'Benny Morris's Reign of Error, Revisited: The Post Zionist Critique', *Middle East Quarterly* (Spring 2005), online edition.
- [7] Uri Ram, 'The Colonization Perspective in Israeli Sociology', *Journal of Historical Sociology* (September 1993), pp. 327-50.
- [8] Oren Yiftachel, 'Ethnocracy: The Politics of Judaizing Israel/Palestine' *Constellation*, Vol. 6 (1999), pp. 364-90; Dan Rabinowitz, 'Catastrophic Incarceration, Theorizing the Walling of Palestine', in *Politics of Humanitarianism in the Occupied Territories*, Proceedings of The Van Leer Jerusalem Institute, 20-21 April 2004.
- [9] S. N. Eisenstadt, *Israeli Sociology*, London, 1967; Meyrav Wurmser, 'Post Zionism and the Sephardi Question', *Middle East Quarterly* (Spring 2005); Ella Shohat, 'Mizrachim in Israel: Zionism from the Standpoint of its Jewish Victims', *Social Text* (Fall 1998), pp. 1-35; Yehuda Shenhav, *The Jewish Arabs: Nationalism, Religion and Ethnicity*, Tel Aviv, 2003 (Hebrew).
- [10] Uri Ram, Information and Communication, Technologies, Neo-Liberal Globalization and Social Classes, [burdacenter.bgu.ac.il/publication.FinalReport 1999-2000.uri_ram.doc](http://burdacenter.bgu.ac.il/publication.FinalReport%201999-2000.uri_ram.doc).

- [11] Hanna Herzog, 'Post-Zionist Discourse: A Feminist Perspective: Alternatives to Israeli Fundamentalist Politics', in Ephraim Nimmi (ed.), *The Challenge of Post Zionism: Alternatives to Israeli Fundamentalist Politics*, London, 2003.
- [12] Baruch Kimmerling, *The Invention and Decline of Israeliness: State, Culture and the Military*, Los Angeles and Berkeley, 2001; Yehuda Shenhav, 'Iraqi Jews and the National Interest', Fifty to Forty-Eight, *special issue of Theory and Criticism* (1998).
- [13] Norman G. Finklestein, *The Holocaust Industry: Reflections on the Exploitation of Jewish Suffering*, London, 2002; Idith Zertal, *From Catastrophe to Power: Survivors and the Emergence of Israel*, Berkeley, 1999, and *Israel's Holocaust and the Politics of Nationhood*, Cambridge, 2005.
- [14] Adi Ophir, 'Genocide Hides Behind Expulsions', *CounterPunch*, 16 January 2004, and 'From Pharaoh to Saddam Hussein: Deconstruction of the Passover Haggadah', in Laurence J. Silberstein and Robert L. Cohen (eds.), *The Other in Jewish Thought and History*, New York, 1994.
- [15] Hanna Herzog and Yehuda Shenhav, 'Production of Sociological Knowledge: Public Engagement and the Quest for Peace and Justice in Palestine/Israel', Annual Meeting of the American Sociological Association, 2004.
- [16] Adi Ophir, 'Introduction', Fifty to Forty-Eight, *special issue Theory and Criticism* (1998).
- [17] לדוגמה, ענת בילצקי, ראש החוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב משמשת כמתאמת הקבוצה שבין חבריה נמנים גם רחל גיורא, ניב גורדון, לב גרינברג, חנה הרצוג, ברוך קימרלינג, ענת מטר, חווה יבלונקה, אורלי לובין, עדי אופיר, אילן פפה, יואב פלד, דן רבינוביץ', אורי רם, יהודה שנהב, טניה ריינהרט ואורן יפתחאל. מבוסס על ראיונות עם בילצקי, 3 במאי 2005, מטר 10 במאי 2005, ואופיר, 17 במאי 2005.
- [18] <http://oznik.competitions/010427.html>; www.Jerusalemites.org/appeal/7.htm; www.petitiononline.com/mod.per/signed.cgi?stw; <http://www.diak.org/open%20letter%20from%20faculty%20members.htm>; www.nimn.org/perspectives/international/000130.php; <http://oznik.com/words/040712.html>
- [19] Ilan Pappé, 'To Boldly Go', *The Guardian*, 20 April 2005; Oren Yiftachel, *Ha'aretz*, 7 January 2001; Nive Gordon, 'The Fascization of Israel', Information Brief no. 86, The Palestine Centre, 4 February 2002; Yoav Peled, *The Los Angeles Times*, 12 September, 1997.
- [20] See 'Prominent Israeli History Professor, Ilan Pappé Praises Jenin Book', www.indybay.org, 7 June 2003; Baruch Kimmerling, 'The Battle over Jenin as an Inter-ethnic War', *CounterPunch*, 1 May 2002.

- [21] Baruch Kimmerling, 'The Battle over Jenin as an Inter-ethnic War', *CounterPunch*, 1 May 2002; quoted in Ilan Shahar, 'Israeli Professor accuses Israel of genocide in European Paper', *Ma'ariv*, 5 April 2004.
- [22] Oren Yiftachel, 'US Campus Weighs in on Mid East', *Boston Globe*, 7 December 2002; Tanya Reinhart, 'Why Academic Boycott', *Indymedia Israel*, 17 May 2007.
- [23] See Ilan Pappé's interview in the *London Review of Books*, 6 May 2004.
- [24] Uri Ram, 'It's not the Boycott, Stupid, It's the Occupation', *Occupation Magazine*, 26 April 2005; Baruch Kimmerling, 'The Meaning of Academic Boycott', *borderland.e-journal*, Vol. 2, NO. 3 (2003). Also see interview and correspondence with author, 13 May 2005; Ophir quoted in Yair Sheleg, 'A Complimentary Double Standard', *Ha'aretz*, 11 August 2002.

פרק שני: מכתב לרקטור ותגובות

18.4.10

לכבוד פרופ' יוסי בן-ארצי

רקטור האוניברסיטה

כאן

השמאל הרדיקלי – סכנה לאקדמיה הישראלית

מהו השמאל הרדיקלי בעיני? הגדרתי קבוצה זו בהקדמה למסמך זה, ואני יוצא מתוך ההנחה שאתה מכיר את דעותי בנושא.

להלן אדגים את מעשיהם המסכנים את האקדמיה הישראלית, בארבעה תחומים בלבד:

1. כנסים חד-צדדיים, שהדוברים והמתדיינים בהם הם רק מקרב אנשי שמאל
2. ספרים ומאמרים שהשיח בהם הוא רק של שמאל עם שמאל
3. הטיות זדוניות במאמרים ובניירות עמדה כתובים בידי אנשי אקדמיה "כאילו" על בסיס מחקר אקדמי
4. מתן אישורים להצעות מחקר ואישור עבודות (מ"א ודוקטורטים). יצירת מערכת אקדמית נפרדת מיתר האוניברסיטאות (בעיקר במדעי החברה, משפט וקצת במדעי הרוח) בתקציבים ממקורות אירופיים ואחרים (קרן אדנהואר, קרן פורד וכו') המממנים מוסדות מחקר משלהם ומוסדות למחקרי "שלום" למיניהם ומאות עמותות.

כנסים

אפשר להציץ באופן רנדומלי לגמרי בעשרות כנסים שארגנו אקדמאים מהשמאל הרדיקלי בשנים האחרונות ולהציג קו משותף אחיד וברור – הם מדברים בעיקר זה עם זה. דוגמאות:

- אוניברסיטת חיפה, מרכז לרב-תרבותיות, החוג למדע המדינה, הזמנה לכנס ביום 22.3.2001 – משתתפים 24 מרצים, מהם 15 המזוהים עם השמאל הרדיקלי ושמאלה ממנו (ובהם אילן סבן, אורן יפתחאל, אסעד גאנם, חסן גבארין, יואב פלד, עבד אל מאלכ).
- כנס דומה ב-19.12.02 – 26 מרצים, 24 מהם אנשי שמאל מוצהרים.

- מכון טרומן – האוניברסיטה העברית 19.6.2002 על המצוקה במגזר הערבי – עשרה מרצים, אחד איש אקדמיה ללא צבע (פרופ' אמנון כהן), כל התשעה מזוהים עם השמאל הרדיקלי ושמאלה ממנו.
- מכון ון ליר, דמוגרפיה ודמוקרטיה, 30.5.2005 – ח"כ ד"ר עזמי בשארה ופרופ' יהודה שנהב.
- בין זכויות אדם לצדק חברתי 15.4.2010 – מכללת ספיר. כנס שרובו מאנשי השמאל הרדיקלי (ארז צפדיה, יובל לבנת, עלי חידה, חנין זועבי, ג'עפר פרח, נטע זיו ואחרים).
- הטבח בכפר קאסם, 11.5.2007 – לא היה שם מרצה אחד שאינו שמאל רדיקלי.
- פלסטינים ויהודים בישראל לקראת עימות או פיוס? 16.5.2007, נושא גורלי, את מי יש לשאול מה הם חושבים על כך אם לא את אנשי הימין והשמאל הקיצוניים? כמה אנשי ימין השתתפו? ח"כ מיכאל איתן ובמושב נפרד בן דרור ימיני, מתוך 30!
- גדרות הפרדה בין ערבים ליהודים בישראל – אורגן על ידי המרכז היהודי-ערבי והחוג לגאוגרפיה, אוניברסיטת חיפה ב-4.7.2006 – 20 משתתפים. כמה השמיעו דעתם מן המרכז וימינה, או אנשי אקדמיה שאינם מזוהים פוליטית? בדברי הפתיחה, היו אלה הדיקן וראש החוג לגאוגרפיה, שרק בירכו!
- מדיניות הממשלה כלפי האזרחים הערבים בישראל, אוניברסיטת תל אביב, מרכז דיין ב-12.11.09, מ-17 משתתפים – 13 מזוהי שמאל.
- יהוד הגליל או פיתוחו – הטכניון ואוניברסיטת חיפה, 30.11.04, מ-22 משתתפים – 18 אנשי שמאל קיצוני.
- מרכז משה דיין, אוניברסיטת תל אביב, 24.3.2005, ערבים בישראל והמו"מ הישראלי-פלסטיני, 16 משתתפים – שני אנשי אקדמיה בלתי מזוהים פוליטית, כל היתר שמאל.
- מכון ון ליר – ערביי ישראל בין הדרה להכרה ושיתוף, 9.3.2010 – 14 משתתפים, כולם ערבים.

האם אפשר אחרת?

- אכן, הדוגמאות שלהלן מוכיחות כי אפשר:
- עשור לוועידת מדריד: הערכת תהליך השלום אוניברסיטת בר-אילן. נמצא שם גם את דן קרצר, אשר ששר, אלי פודה, ראובן מרחב ואחרים.

- האוניברסיטה העברית: ישראל, המזה"ת והאסלאם, 18/19.2.2003 – נמצא זה ליד זה את אברהם סלע, אלי פודה, מנואל חססיאן בצד גבריאלי בן דור, גד גילבר ואחרים.
- גדר ההפרדה, 28.3.2004, מכללת אריאל. משתתפים חיים רמון ודני רבינוביץ, דניאלה וייס ואריה אלדד.
- אופציית ההפרדה בין מד"י לישות הפלסטינית. דן שיפטן ליד גבריאלי בן דור, ליד א.ב. יהושע.

אפשר גם אחרת, אם יש יושר אקדמי!

במשך 30 שנה של הוראה במכללה לביטחון לאומי (מב"ל) ו-20 שנה בפו"מ משטרה לא קרה ולו פעם אחת שקיימתי פאנל מבלי שהיו בו אלה בצד אלה אנשי שמאל מול אנשי ימין!

על ספרות אקדמית חד-צדדית בקרב קהיליית השמאל הרדיקלי

מדובר במאות מאמרים, ספרי לימוד, ספרי מחקר או ספרות פופולרית, שכל הביבליוגרפיה והשיח בהם הוא בין אנשי השמאל לבין עצמם. אין יריבים שחשוב לשמוע גם אותם, אין אחרים בכלל! פרסומים מוטים כאלה אינם עונים לדעתי על אמות המידה המצופות מפרסום אקדמי. להלן אחדים מביניהם:

א. חיים יעקובי ושולי כהן (עורכים), הפרדה, הפוליטיקה של המרחב בישראל, הוצאת עם עובד, 2007, כל המחברים מהשמאל הרדיקלי. ברוב המאמרים אין הפניות למקורות. נמצא בספר חצאי אמיתות, שקרים, למשל בעמ' 31-33 יעקובי מדווח חלקית בלבד על הגדר המפרידה בין פרדס שניר לניר צבי. בפרק אחר בספר חושף יובל תמרי את כל "מחקרו" המביש שהכין לשם קבלת התואר "מוסמך" בטכניון. מה מביש בעבודתו תמרי? הסיפור בחלקו החשוב מובא בפרק השישי. יעל פדן ושולי הרטמן כותבות בספר זה על הגדר בניר צבי, וכך הן אומרות (עמ' 17-18): "הקיר שנבנה הוא בגובה 3-4 מטרים ובאורך ק"מ וחצי". לידיעת הקוראים: באותה תקופה לא היה שם קיר... הכול דמיון.

ב. נגה קדמן, עבודת דוקטורט לאוניברסיטה זרה בהנחיית אורן יפתחאל, שהפכה אותה לספר ושמו **בצידי הדרך ובשולי התודעה - דחיקת הכפרים הערבים שהתרוקנו ב-1948 מהשיח הישראלי**. November Books, Ltd. 2008. אני מוכן לקבוע, שחלקים רבים ממנו, לקוחים מספרו של Walid Khalidi (ed.), *All That Remains*, Institute for Palestinian Studies, 1992, אבל חמור מזה, מי שבודק את רשימת המקורות

שמביאה הכותבת מגלה כי אין הכפרים הנטושים בשולי התודעה בישראל אלא דווקא במרכזה! די לפרץ ולמצוא את העוסקים, כותבים, חוקרים על כך בישראל, כאהרון שי, אניטה שפירא, תום שגב, בני מוריס, הלל כהן, ארנון גולן, שרה אוסצקי-לזה, כבהא מוסטפה ורונית ברזילי, ורבים שאין היא מזכירה. מכאן המסקנה שהכותרת מוטעית.

- ג. יצחק רייטר (עורך), **דילמות ביחסי יהודים ערבים בישראל**, הוצאת שוקן 2005 בתמיכת מכון טרומן. בספר 23 כותבים ורק שישה מוצהרים מהימין.
- ד. בנימין נויברגר (עורך), **דמוקרטיה וביטחון לאומי בישראל מקראה**, כרך א', 2007, האוניברסיטה הפתוחה. זהו ספר הנלמד באוניברסיטה הפתוחה ובכל המוסדות להשכלה תיכונית וגבוהה. כמה כותבים מתוך כ-30 כותבים, מזוהים עם המרכז או הימין הישראלי? אולי אחד או שניים. האין בכל ישראל עוד מומחי ידע בביטחון לאומי מהמרכז וימינה ממנו?
- ה. בנימין נויברגר (עורך), **המיעוט הערבי: ניכור והשתלבות**, 1998, האוניברסיטה הפתוחה. פרסום זועק בחד-הצדדיות שלו וברשימת המקורות החד-צדדית שלו.
- ו. פרסומים של ראסם חמאיסי. אין שם חומרים של אנשי מרכז וימינה, כל פרסומיו מתבססים על מקורות ערביים ישראליים, או על אנשי השמאל (בטכניון או במשרדי תכנון). בעיקר כך הוא בנוגע לפרסומיו הרבים במכון פלורסהימר למחקרי מדיניות (בעריכת עמירם גונן), לדוגמה **מרחב נצרת**, 2003; **סוגיות בתכנון**, 1994; **מוקדי עיור**, 1993. כך בכל פרסומיו האקדמיים כמו **אופקים בגאוגרפיה** (אוניברסיטת חיפה). דוגמה אחת מרבים, ב-2007 הוא כתב על ערביי ישראל, אך כל המקורות כולם חד צדדיים (יפתחאל, חמאיסי, ג'ברין, אלפסי, במקום).
- ז. יוסף ג'ברין הלך צעד נוסף קדימה, **באופקים בגאוגרפיה מס' 74-73**, 2009, נמצא מאמרו בשם "משמעות המקום בקרב יהודים וערבים: המושבה הגרמנית בחיפה כמרחב אמון". אין ברשימת המקורות ולו מקור אחד בעברית מלבד זה של הלמ"ס. האם איש לא כתב בעברית על חיפה? מי הלקטורים של מאמר זה?
- ח. טובי פנסטר וחיים יעקובי, **עיר ישראלית או עיר בישראל?** מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, 2006, ספר זה הוא דוגמה נפלאה לפרסום שההטיה בו זועקת לשמים. כל הכותבים הם מן השמאל הרדיקלי (רובם תלמידי אורן יפתחאל ובהם חיים יעקובי, ארז צפדיה, נורית אלפסי, או תלמידי יוברט לו-יון מהטכניון למשל רחל קאלוש וטלי חתוקה). על פיהם, הכול זועק בתר-קולוניאליזם...

ספר זה יהיה עוד נדבך בהענקת תארים אקדמיים (על הפרוצדורה, כיצד מאשרים עבודת מחקר, להלן). הם מצטטים זה את זה וקוראים לזה פתיחות, שיח אקדמי וכיוצא באלה מילים מוסריות, אינטלקטואליות...

כיצד מאשרים עבודה לתואר שני ושלישי לאנשים מן השמאל הרדיקלי?

כדי לקבל תואר "מוסמך" ותואר "דוקטור" בעקבות כתיבת תזה יש לעבור את השלבים הבאים:

1. הגשת הצעה ואישורה על ידי שניים, שלושה או ארבעה שופטים. לאחר אישור ההצעה מתחילה עבודת המחקר בהנחיית מורה.

2. עם סיום כתיבת העבודה מגיש הכותב את עבודת המחקר שלו לוועדת המ"א או הדוקטורט בחוגו. מכאן היא עוברת עם שמות מומלצים לשופטי חוץ – לדיקן ללימודים מתקדמים. שם מאשרים את השופטים, ובשיטת האמון נוטים בדרך כלל לאשר מועמדים מומלצים, שכן בחוגו של הנבחן מכירים את החברים בעלי העניין בתחום.

3. לאחר אישור העבודה המועמד זוכה בתואר הנכסף.

מה קורה אם אנשי שמאל ללא בושה ועם אג'נדה חד-צדדית מנהלים את הפרוצדורה הנזכרת?

בשלב הראשון, תלמיד מן השמאל, בהמלצת מנחה – מנהיג בשמאל הקיצוני – בוחר נושא אנטי ישראלי בוטה (שכן יש בישראל חופש אקדמי מלא!), שנחקר בשיטות מחקר אמיונות, קבילות, אבל אולי גם מוטות. המנחה יאשר את הנושא וגם ימליץ בפני ראש החוג או הוועדה החוגית המתאימה, על שופטים לבחינת עבודה זו מ"החבורה", וזו מן הסתם תאשר את ההצעה המוגשת. צוות זה או אחר יומלץ בשלב מאוחר יותר על ידי מנחה העבודה לשמש כשופטי המ"א או הדוקטורט יאושר על ידי הוועדה החוגית לענייני התואר ואחר כך גם על ידי הדיקן – וכל אלה אינם מעלים על דעתם שמתחת לאפס ישנה חתרנות אידאולוגית. כך זוכה הכותב בתואר "מוסמך" או "דוקטור" (ואסור לבקר או להטיל ספק בהם, כי יש כאן חופש אקדמי וסודיות במהלכים... ואגו של אוניברסיטה שלעולם לא תודה שכן זה מתנהל אצלה).

ברגע זה נוסף לחבורת השמאל הרדיקלי אדם, ולא חשוב מהם כישוריו האקדמיים – הוא כבר ילמד באחת האוניברסיטאות או במכללת ספיר, במכללת אורנים או באחת המכללות למשפט... הוא גם יכתוב מאמרים טובים או רעים, אך השיפוט ייעשה על ידי שלושה-

ארבעה קוראים מאותה "חבורה". יש להם כתבי עת והוצאות ספרים, ויש להם המון כסף לארגון כנסים בארץ ובחו"ל ותקציבי מחקר ממומנים על ידי קרנות גרמניות או אירופיות עשירות אחרות, והנה קיבלתם כל מה שנדרש באקדמיה כדי לעלות בדרגה, כדי להיות על המפה, כדי לזכות בהכרה בין-לאומית, וגם לקעקע את יסודותיה ואת הלגיטימציה של מדינה קטנה ושנואה במזרח התיכון.

אביא דוגמה אחת מקרית, שנפלה לידי, כנראה בטעות, בחודש אוגוסט 2010:

אריאל הנדל (שאינני מכירו) הגיש את עבודת הדוקטורט שלו לסנט אוניברסיטת תל אביב, באפריל 2010 בנושא: "משטר התנועה בגדה המערבית וברצועת עזה". המנחים הם פרופ' עדי אופיר ופרופ' טובי פנסטר (שמאל רדיקלי מוצהה, הנושא גאוגרפי אבל אחד המנחים, עדי אופיר, הוא מתחום הפילוסופיה). כך מתחיל פתח הדבר: "לידת מחקר זה בעבודה סמינריונית ושמה 'הגאוגרפיה של הסגר, הכתר והעוצר'. ועוד נאמר בהקדמה, כי חלקים מן הדוקטורט כבר פורסמו בארבע במות, וכשהוא מביא את שמות הבמות התמונה מתבהרת (או מחשיכה!); מתברר כי אלו שתי במות של פלסטינים כעורכים (למי ששכת, ישראל בעימות עם עמם של עורכים אלה), ואחרת של השמאל הרדיקלי – "תאוריה וביקורת". הרביעית, אולי ניטרלית, היא "בקהילות מגודרות" של הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב. האם נמצא בין שופטיו מישהו אובייקטיבי שביקר את מהלך עבודתו, את שיטות המחקר שלו, את המקורות שהעבודה נסמכת עליהם? אינני יודע ורק נותר לי לשער. תוכן העניינים של הדוקטורט מזכיר "קבוצת פקודות" לקראת יציאה לקרב. כבר בתוכן עניינים זה מתרשם הקורא כי הנדל אינו רוחש אהדה רבה לישראל ומסגיר את כוונותיו של מסמך זה.

הנדל מצטט בעיקר ספרות של השמאל או השמאל הרדיקלי. הוא מודע לבעייתיות שבשימוש במקורות חד-צדדיים כמו "מחסום ווטש", ארגוני או"ם, בצלם, רופאים לזכויות אדם, ולכן מעיר (עמ' 13) "ההסתמכות על ידיעות ודוחות בעלות אג'נדה פוליטית הינה ברורה". ומי החוקרים והמבינים במשטר התנועה ברצועה ובגדה? לא אנשי צבא וגאוגרפים מהשטח, אלא בעיקר מנהיגי השמאל הרדיקלי, כאזולאי, אופיר, ניב גורדון וראזי פלח. ונכון, הוא מצטט גם שני גאוגרפים: א' אפרת וי' פורטוגלי, אנשי מקצוע שאינם מן השמאל הרדיקלי.

ומהם ראשי הפרקים?

בפרק התאורטי – על קולוניאליזם, אפרטהייד, פלשתינה 1880–1948, שליטה צבאית, הגבלת שימושי מרחב פלסטיניים, הפרדה, לחימה, ניהול מרחב צבאי. בפרק החמישי –

מערך חסימת בטוחים, טכנולוגיות של אי-ודאות, השפעת החסימות והפיצול המרחבי, צומוד והברחה, גאוגרפיה של אסון, התנגדות של יום-יום...

עד כאן עובדות מתוך המסמך עצמו. אין לי ספק שהשופטים לא יהיו פרופסורים ידועים וקרובים לנושא מן השמאל, המרכז וימינה, כיחזקאל דרור, שלמה אבינרי, רות גביזון, גבי בן דור, מעוז עזריהו, ארנון גולן, רן אהרונסון, שאול קרקובר או אהרון קלרמן. אינני מאמין שעבודה כזאת הייתה מגיעה לידי לשיפוט למרות שאני בהחלט בעד פינוי אזורים שבהם רוב ערבי. אז מי היו שופטיו? מכיוון שעבודה זו הגיעה לחוג לגאוגרפיה באוניברסיטת חיפה, לא נותר לי אלא לשער למי היא יועדה, שהרי החוג קטן ואנו מכירים איש את דעת רעהו (באוניברסיטת תל אביב סירבו להצעתי שדיקן הפקולטה יודא שהיה כאן הליך אקדמי נקי ולא פוליטי).

דרך אגב, ייתכן שזו עבודה נפלאה וראויה לציון מעולה, אבל תסכים עמי, שכל עוד איננו יודעים מי שופטיו, יש לי סיבה להרגיש אי נוחות מהנעשה באוניברסיטאות כולן ולא רק בזו של תל אביב.

התוצאה עצובה. אין לי ספק שאיש כמו זה יקבל תואר דוקטור, ירצה, ינחה, יכתוב, ואוי למי שמחקריו ה"ציוניים" או ה"התיישבותיים" (למשל במרחב הדרום), ייפלו לידינו. צר לי לקבוע שניכרת כאן השפעה מצטברת של אנשי השמאל הרדיקלי בקמפוסים, תוך כדי נפנוף מתמיד בזכות החופש האקדמי – כל עוד הוא משרת אותם.

נסכם סעיף זה ונאמר, כי יש כיום באקדמיה הישראלית הטיות וכתובה פוליטית על חשבון יושרה אקדמית. יכולתי להרחיב על הכדאיות שבהפגנת שמאלניות קיצונית כדי לזכות בכרטיסי נסיעה חינם לחו"ל, להיות אורח רצוי בכנסים אנטי-ישראליים, על הקלות שבה פרסומים מוטים מדעית נכנסים לכתבי עת יוקרתיים. כדאי מאוד להימנות עם קבוצת האקדמאים של השמאל הרדיקלי, וזה גם נשמע מאוד מודרני ו"אינני" (בידי שפע של דוגמאות של מקרים קונקרטיים).

כפי שאתה מכירני שנים רבות, ברגעים אלה ממש אני מנהל מלחמה דומה עם יורם אטינגר מהימין הקיצוני, המרשה לעצמו להטות נתונים בשם ארץ ישראל השלמה. הייתכן שמרכז בגין-סאדאת למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת בר-אילן וחיים גבירצמן מהאוניברסיטה העברית בירושלים מקבלים את נתוניו ומשתמשים בהם? אכן, כך הוא הדבר, כלומר יש לנו בעיה עם כל הקיצונים, ולא רק עם השמאל הרדיקלי הקולני והמתנשא.

מסקנה והמלצה

אם אני צודק, והחומר שלפניך מעיד כי אכן אני צודק, הרי מתפתחת תופעה הרת-אסון באקדמיה הישראלית ההולכת ומתפצלת לשניים – זו של השמאל הרדיקלי וזו שהיא עדיין הרוב המוחלט של הסגל (מדובר בכל מקרה בעיקר בפקולטות למדעי חברה, משפט וקצת באלו של מדעי הרוח). יש לעצור תהליך אסוני זה באבו, וזה יכול להיעשות באמצעות מפגש של כל הנהלות האוניברסיטאות שיצאו בקריאה וגם באמצעים מעשיים לעצור את התהליך המסוכן הזה. עצם חשיפת התופעה תדליק נורות אדומות אצל הציבור האקדמי האחראי, וביכולתו לעצור מגמות הרסניות כמו אלו שהצבעתי עליהן.

הכחשת התופעה לא תסייע, ואני כבר שומע קולות של צדקנים ובעלי עניין המוחים על עצם חשיפת התופעה.

שלך ארנון סופר

פרופסור אמריטוס לגאוגרפיה, לשעבר דיקן פקולטה וכיום ראש קתדרה.

שלושה חודשים לאחר כתיבת מכתבי לרקטור בחודשים יולי-אוגוסט 2010, גילגלה העיתונות הישראלית פרשה שאני מכנה פרשת "אם תרצו". ארגון סטודנטים בעל נטייה ימנית, הנקרא "אם תרצו", ערך סקר בכמה אוניברסיטאות ומצא כי בחוגים לסוציולוגיה באוניברסיטאות ישראל ניתנים קורסים אנטי ציוניים בעליל. הדבר עורר סערה, ובעקבותיה התפרסם גילוי דעת מטעם ארגוני הסגל האקדמי בישראל. אינני יודע אם מנסחיו כתבו מה שכתבו כפוליטיקאים או כאנשי אקדמיה, ואם הם באמת מאמינים למה שניסחו! (ראה להלן).

מודעה

גילוי דעת

מטעם המועצה המתאמת

של ארגוני הסגל האקדמי

באוניברסיטאות בישראל

המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמיים דוחה בתוקף את הלחצים הפוליטיים המופעלים על האוניברסיטאות בתקופה האחרונה ושיש בהם התערבות בוטה בחופש האקדמי.

חופש המחשבה והמחקר של אנשי סגל וסטודנטים הוא נשמת אפה של האקדמיה. האוניברסיטה אינה פועלת למען עצמה וגם לא למען חוסנה הכלכלי, אלא למען החברה שאותה היא משרתת. זכותם ואף חובתם של מרצים וסטודנטים לעודד ולאתגר את השיח הציבורי גם בקשות שבשאלות וגם באלו ההולכות נגד עמדות רווחות מימין ומשמאל. אקדמיה אמיתית אינה יכולה להיות נתונה לחסדיהם של קומיסרים מתוך האקדמיה והפועלים מטעם עצמם, ובוודאי שלא מטעם כל גופים חיצוניים, המנסים להגביל את החופש האקדמי תוך שימוש בהכפשות, איומים וחרמות.

מצוינותה של אוניברסיטה אינה נמדדת רק במספר המאמרים שהיא מפיקה או התרומות שהיא מגייסת. היא גם אינה נמדדת ביכולתה לקלוע לקונצנזוס מחשבתי כלשהו. נהפוך הוא, איכותה של אוניברסיטה נמדדת ביכולת חבריה וחברותיה לחשוב, לכתוב ולדבר באופן פתוח, ישר, ועצמאי, לחקור בלא מורא ופחד, תוך שמירה על יושר אינטלקטואלי וחתירה אל האמת. פגיעה בכל אלו היא פגיעה באקדמיה, בדמוקרטיה, ובחברה הישראלית.

אנחנו קוראים להנהלות האוניברסיטאות, למל"ג, לות"ת, ולשר החינוך לדחות מכל וכל פניות ולחצים שנועדו לפגוע בחופש האקדמי ולהוקיעם. תגובה מהוססת עלולה להתפרש כהסכמה עם פגיעה בחירות הדיבור והמחקר של המרצים והסטודנטים באוניברסיטאות.

אוניברסיטאות ישראל

אוניברסיטת
העברית

אוניברסיטת בר-אילן

אוניברסיטת תל-אביב

סוכן יובנן לנדו

אוניברסיטת הפתוחה
בירושליםהסגל
סוכן סכנולוגי ישראל

יסלחו לי כותבי המסמך, אך כפי שאני מראה בכל הספר, אין לנו "שיח" עם השמאל הרדיקלי, אין שם יושר אינטלקטואלי וחתירה לאמת – לא ולא! בעקבות הסערה הציבורית סביב מסמכי "אם תרצו" ו"המכון לאסטרטגיה ציונית" וגילוי הדעת של ארגוני הסגל של המורים, ובעיקר בעקבות ההשתלחות של מומחי הרעש באקדמיה, מובא כאן מכתבי המקורי לעיתון "הארץ", שנשלח ביום 28.8.10:

להפסיק עם הצביעות – השמאל הרדיקלי הוא אכן איום על האקדמיה הישראלית

עייפתי מהצביעות הרבה שאני מוצא בכתבות הרבות שנכתבו בשבועות האחרונים בעיתון, המגינות על השמאל הרדיקלי והכול בשם החופש האקדמי, חופש היצירה והשית. בידי הצטבר חומר רב על פעילות זדונית המתבצעת בידי קבוצה קנאית, עוינת את ישראל היהודית-ציונית וחותרת ללא לאות להפיכתה ל"מדינת כל אזרחיה", בכל האמצעים הכשרים והלא-כשרים, כשגם אינטרסים אישיים צצים בעשייתם, פה ושם.

שלושה חודשים לפני שפרשת "אם תרצו" עלתה לכותרות פניתי במכתב ארוך ומפורט לרקטור אוניברסיטת חיפה ובו גוללתי בפניו בפרטים, כולל שמות אנשים, תאריכים, מקומות, נושאים... של עשרות כנסים שאורגנו על ידי סגל מהשמאל הרדיקלי בקמפוסים.

המשתתפים הם "משלהם" (או מרביתם "משלהם"), והמכנה המשותף לנושאי הכנסים הוא "השחרת פניה של ישראל" (קוראים לזה "חופש ושיח אקדמי"!).

הבאתי בפניו דוגמה של ספרים שנכתבו על ידי חבורה זו בלבד. הביבליוגרפיה גם היא רק משלהם והנושאים כאמור, רק השחרת פניה של ישראל, גם אם לשם כך צריך לעוות את המציאות, תוך הפגנת בורות בנושאי יסוד. והכול עטוף בעברית נמלצת ושחצנות של ידענים.

הבאתי לפניו דוגמאות וטכניקות של אישרור דוקטורט, אך באמתחתי גם חומרים על אישורי תזות מ"א ועליות בדרגה של חברי הקבוצה. טוב עשה "המכון לאסטרטגיה ציונית" שהראה את הדיפוזיה של פעילות "החבורה" והשתלטותה האטית אך המתמדת על האוניברסיטאות ועל מכללות, על מחלקות כמו סוציולוגיה ומשפטים בתל אביב ובירושלים ועל כמה מרצים בחיפה (בחינוך, משפט, חברה ורוח).

אין שום צורך לעבור על סילבוסים ולעקוב אחר מה שנאמר בשיעורים. לא זו הדרך – די לקרוא פרסומים בכתבי עת וספרים, להשתתף בכנסים שאורגנו על ידי חבריהם, לקרוא חוות דעת שלהם האחד על חברו וקיבלתם תשובה ברורה וחדה במי אנו עוסקים.

הצעתי לו במכתבי, לא לפטר ולא לבלוש חס וחלילה, אלא לזמן בדחיפות את כל ראשי האוניברסיטאות לדון בעניין ולטכס עצה כיצד לעצור איום מתפתח זה על האקדמיה הישראלית. לא "אם תרצו" או "המכון לאסטרטגיה הציונית" פשעו, ההתעלמות ממוקד סרטני זה וגרורותיו בתוככי האקדמיה הוא הפשע, ולכן אני שמח שהעניין עלה סוף סוף על סדר היום האוניברסיטאי.

אסיים בשתי דוגמאות שחוויתי אישית מחבורה זו, וכאמור בידי דוגמאות רבות נוספות, כולל מכתבים וחוות דעת ובהם שקרים זדוניים, ועל רבים מהמכתבים שעניינם אינו אקדמי מתנוסס בגאווה הלוגו של אחת האוניברסיטאות.

מקרה ראשון וטרי – בראשית השנה פרסמתי מסמך שערכתי על "מהגרים מאפריקה או פליטים". חודשיים מאוחר יותר נשלח מכתב להנהלת אוניברסיטת חיפה מצוות "חוקרים" ממכון ון ליר (כולם מרצים באוניברסיטאות ובמכללות), ובו תלונות על מסמך לא מוסרי, לא אתי, לא אקדמי (15 פעמים מופיעה מילת קסם זו במכתבם), שאין בו "שיח אקדמי" (מילה חביבה על אנשי קבוצה זו). בין היתר, כיצד העזנו לתשאל מהגרים (לא אתי), כיצד העזנו לחקור את הנעשה בערד ואילת (לא מוסרי וגם לא אתי), כיצד העזנו לדבר על איום דמוגרפי על ישראל (גזענות). אך בסופו של יום נתקבל במשרדי מכתב מעורך דין ידוע שגילה לי כי מקצת "חוקרי" ון ליר, הם בעצם גם עורכי דין המגינים ממש בימים אלו בפני הבג"צ על אפריקאי זה או אחר ואני קלקלתי להם את ההצגה (פירוט מלא, כולל שמות, ימצא הקורא באתר קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה).

דוגמה אישית נוספת:

כמו כל ספר לימוד, גם ספרי "גאוגרפיה של המזה"ת" (2000) עבר בדיקה מצד מומחים מטעם משרד החינוך. כך מגיב אחד הבוחנים מן השמאל הרדיקלי: "הרושם שיוצר הספר שהוא מבקש שלא לקחת חלק בבניית אתוס של שלום". ראו מה הוא דורש מהמחבר, לשנות את המציאות באזור ולבנות משהו מדומיין, "אתוס של שלום". "הרושם שמותר הספר... מחסור, רעב, מלחמות וצער יהיו מנת חלקם של תושבי הנילוס" (ראו היום אם המחבר צדק!) "אבל מדוע אין הוא מצביע על אפשרות התהוותו של אתוס חדש באזור... גם אם אינו יכול להיות מוזכר עדיין באופן מובהק כאתוס של שלום". ולסיום "ספר זה נמנע כמעט בכל תוקף מלהצטרף להערכה שאתוס הביטחון במזה"ת מתחלף באתוס אחר".

אבל הספר לא נפסל! הוא נלמד על ידי מאות אלפי תלמידים, והמציאות, שהוא רצה לשנותה לוויטואלית ולתואמת את עמדות השמאל הרדיקלי, מוכיחה כי המחבר צדק, כי אתוס הביטחון חי ובוטע ואתוס השלום הוא למרבה הצער רחוק מאתנו.

לא מדובר בכמה "עשבים שוטים"? זו חבורה גדולה וגדלה המסכנת את האקדמיה הישראלית, שכן נבנית כאן תשתית לתת-אוניברסיטה משלהם שהכריזה מלחמה על ישראל היהודית, והכול כשר בעיניה כולל כיפוף האקדמיה למטרותיהם. אוי לו לאיש סגל הגון שייפול לידי חבורה זו.

אם תקום ועדת חקירה מטעם המועצה להשכלה גבוהה וראשי האוניברסיטאות לביורר הטענות הקשות שצוינו במכתבי ובעבודות של אחרים, אשמח להעמיד לרשותם חומרים רלוונטיים. אם ההסתרות מאחורי מילים כמו "חופש אקדמי" ו"חופש הביטוי" תמשך בהקשר של השמאל הרדיקלי, אני מקבל על עצמי להתחיל ולפרסם את תיקי בפומבי.

בכבוד רב,

ארנון סופר

פרופ' אמריטוס אוניברסיטת חיפה

זו הכותרת שנתן עיתון הארץ לכתבתי שפורסמה ב-10.8.30. תוכן הכתבה אמנם קוצץ אך עיקרו פורסמו.

ארנון סופר

כך חשפתי את חתרני השמאל

המתחם - לשנות את המציאות כאוויר ולבנות משהו מרומיין. ולסיום: "ספר זה נכנע כמעט בכל תוקף מלהצטרף להתייבה שאתום הביטחון כמוה'ת מתחילך באתום אחי".
הבורק המליץ לספיל את הספר. כמה טיי פשות נהנסו-תחיות אקדמית יש בביטחון זו. הספר לא נפסל. הוא נלמד על ידי מאות אלפי תלמידים. והמציאות, שאתה הוא רצה לשנות כדי שתתאים לעמדות השמאל הרדיקלי והחוד, מוכיחה כי המחבר צריך אתום הביטחון חי ובוטע והשלום, לפחות הבורק, רחוק מאתנו.
לא מדובר בכמה "עשבים שוטים", מדובר בחבורה גדולה המסכנת את האקדמיה הישראלית, שכן נבנית כאן תשתית לתת-אוניברסיטה משלהם, שהכריזה מלחמה על ישראל היהודית והכל כשר בעיניה, כולל כיפוף האקדמיה למטרותיה. אוי לו לאיש סגל הגון שיפול לידי חבורה זו.

שמאל מול מימין בהמגמה באוניברסיטת חיפה. לא מדובר בכמה "עשבים שוטים" (החלום של שופר)

אם תמסבי, במסבי, בנבחה, לכיורו הענינת הקשת שצינו במסבתי ובעבודות של אחרים, אשמח להעמיד לרשותה חומרים רלוונטיים. אם ההסתרות מאחורי מילים כמו חופש אקדמי, חופש הביטוי תימשך, אני מקבל על עצמי לפרסם את תיקי בפומבי.
הכתב הוא פרופסור אמריטוס באוניברסיטת חיפה

מטפח לא מוסי', לא אתי, ואין זו "שיח אקדמי", בין הישר, התלוננו כיצד הענוג לתשאל מתגרים וזה לא אתי, וכיצד הענוג לדבר על איום רמגי רפי על ישראל וזו נוענת.
במסופו לר, נתקבל במסודרי מסכת מעי רך רין ודוע שנילה לי כי מרבית "חוקרי" ודליה, הם בעצם עורכי דין, המנינים ממש בימים אלו, במני בג"ץ, על אפריקא כזה או אוד, ואני קיל-קלתי להם את התצנח

תשובה ברורה בני עסקינו.
הצעתי במסבתי, לא לפטר ולא לבלוש ולילה, אלא לזמן בנדישות את ראשי האוניברסיטאות, לטכס עצה כיצד לעצור איום זה על האקדמיה הישראלית. לא "אם תרצו" או "המכון לאסטרטגיה הציונית" פשעו, התיג עלמות ממוקי שרטיני זה וגרורותיו בתוככי האקדמיה הוא השפע ולכן אני שטח שהעניני עלה סוף סוף לפרע היום.
אסיים בשתי רוגמאות שחזותי אישית מוח' ברהה זו בראשית השנה פירסמתי מסמך שערכתי על "שתגרים מאפריקא או פליטים", כעבודתו רשיים נשלח מכתב לתנהלת אוניברסיטת חיפה מצוות "חוקרים" ממכון ון-לילה (כולם מרצים באוניברסיטאות ומכללות) וכו תלונות על שה

עייפתי מהצביעות במאמרים הריים שפרסמנו בשבועות האחרונים. המי גינים על הטמאל הרדיקלי בשם חופש האקדמי. כיוו הנטכר חומר רב על פעילות דוגנית המתבצעת כיוו כנבחה קמאת, הענינו את ישראל "עגורית הציונית" וחתרת לתייכמה ל"מדינת כל אזרחיה" ככל האמצעים, כשגם אינטרסים אישיים צניע מה וסמ.
ודרשים לפני שפרשתי "אם תרצו" עלתה לבוריות, פניתי במסכת לרקסוד אוניברסיטת חיפה ובו גוללתי בפריטים, כולל ציון שמות אנשים, תאריכים, מקומות ונשיאים של עשי רות כנכסים שאורגנו על ידי סגל מהשמאל הרדיקלי בקמפוסים.
המשתתפים הם רק "משלום" ואו מרביתם "משלום". המבנה המשותף לנושאי הכנסים הוא השורת פניה של ישראל (קראים לזה "דר פש שיח אקדמי"). הבאתי רוגמאות של מסרים שמתבחו או נעמדו על ידי חבורה זו בלבד. הדיבר ליוגרפיה גם היא רק משלום והנשאם, כאמור, השורת פניה של ישראל, גם אם צריך לשם כך לעזות את המציאות, לקסיקס, אי כבחה לקסיקס, והכל תוך השגנת מרות. כמובן הכל עסוק בעכ' רית נמלאת ושפצתו של ידי ריעים.
הבאתי בפניו רוגמאות ומכניקות של איש רור וקסורטיים, תות לתואר שני ועליות בדרגה של חברי הקבוצה. טוב עשה "המכון לאסטרטגיה הציונית" שדראה את החיפוייה של פעילות "החבורה" והשללמות האשית אך המתמדת על אוניברסיטאות ומכללות.
אין צורך לעקוב אחר מה שנטעו בשיעור רים, מספיק לקרוא את פרסומיהם ולהשתתף בכנסים שאורגנו על ידי התייבה, כדי לראות

תגובת אחד הרקטורים ואחד הנשיאים למכתבי

תגובת הרקטור

ארנון יקירי,

קראתי את המסמך שלך וגם את קודמיו בעניין רב – ובהסכמה עם רבות מהעובדות – קצת פחות עם ההגדרות והסכנות שאתה מייחס לדברים – אבל זה ההבדל בינינו...

אין שום ספק שקיימות בעיות מהותיות באקדמיה ובעיקר במדעי החברה וחלק ממדעי הרוח – הגורמות לתלמידים לחוש לא בנוח עם הכפייתיות של הזרם הפוסט-מודרני בכלל, הפוסט-ציוני בפרט, עם הגדרות קורסים שונות וכיו"ב. יש גם בעיות אמת של השתלטות רעיונית בחוגים או בתחומים מסוימים, כדי השפעה על גיוס סגל, קבלת מאמרים וחוות דעת, ארגון כנסים והדרת מרצים ועוד. זה נכון גם מצד שני, ויש כנסים רבים שמארגנים גופים יותר "ציוניים" ושמרנים בלי לתת פתחון פה לקולות אחרים.

ברם, ואף על פי שאני מסכים כי יש בעיות – עדיין אין לפעול באופן שלטוני, באופן כוחני, באיומים על נשיאים או חברי סגל וכיו"ב. אתה לא יודע אילו איומים סופגים פה מרצים שהוזכרו בדוחות האלה בשמם – מניקור צמיגי המכוניות ועד לגלגל את ראשה של מרצה מכל המדרגות! מחר יפרצו לכיתות, יפוצצו שיעורים, ידביקו כרזות בפתח הבתים – היינו שם בשנות ה-30!

על כן – חשוב להיאבק, להתווכח, לפרסם, כמו שאתה עושה, אבל להגן על האקדמיה.

צריך לשמור ולהגן על חירויות יסוד ועל ערכים אקדמיים אוניברסליים, ובד בבד להיאבק על הצעירים ודעת הקהל בדרך חינוכית, הסברתית, אקדמית ומחקרית. הן אחרי ככלות הכול – כל אלה שהזכרת הם מיעוט שבמיעוט, והדור הצעיר יותר לאומני, יותר קיצוני ויותר אלים מקודמיו...

תגובת נשיא של אחת האוניברסיטאות, היותר חשובות בישראל ואישיות בכירה בפני עצמה, לכתבה בהארץ

קראתי את דבריך הבוקר ב"הארץ" (30.8.10). אני בטוח שהכותרת שנבחרה היא לא שלך ובאה לפגוע, אבל הם לא הצליחו.

שמעתי את שיחתך עם ירון דקל בצהריים ואהבתי את הערותיך על הטירוף בימין הקיצוני (באקדמיה) בצד השמאל הרדיקלי, שבמפוס שלי הוא מאוד בולט.

דע לך שאני מודע לטיעונך הצודקים, דע לך שמי שמפריע לי לטפל בנושא הם דווקא חבריך בארגון הסגל. אל תחשוש, המשך במאבק שהתחלת בו. אתה הצודק חייבים לעצור כלשונך את הסרטן באבו. עדכן אותי בכל פרסומיך בעניין.

פרק שלישי: במלכודת הקו הירוק – לדמותו של מנהיג בשמאל הרדיקלי

זר אשר יקרא את מאמרה של אופירה סליקטר¹ "על רדיקלים עם קביעות בישראל: מציונות חדשה לאקטיביזם פוליטי", יתקשה להאמין שפרופסורים כאורן יפתחאל, עדי אופיר, יהודה שנהב, אורי רם ואחרים, אבירי חופש המחקר והשיח האקדמי, הפכו את האקדמיה לקרדום לחפור בו, ובלשונם הם, המסר האקדמי הוא "סוכן מאבק לגיטימי". קשה להאמין שהמסר העיקרי הוא "דה לגיטימציה של ישראל כדרך לשחרור העם הפלסטיני". אם סליקטר צודקת, הרי זו הכרזת מלחמה על האקדמיה הישראלית ובעצם על אושיות מדינת ישראל.

האם מדובר בפרטים או בהתלכדות של קבוצה שהתכנסה וקיבלה החלטות ברוח של ארגון חשאי?

בהערות שוליים כותבת סליקטר במאמרה (2006: הערה 17) כי ענת בילצקי, אז ראש החוג לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב, משמשת מתאמת הקבוצה, שבין חבריה בין היתר: לב גרינברג, חנה הרצוג, ענת מטר, עדי אופיר, אילן פפה, יואב פלד, דני רבינוביץ, אורי רם, יהודה שנהב, טניה ריינהרט ואורן יפתחאל.

מי שקורא את מאמרו של בן דרור ימיני במעריב 20.8.10, על "שטיפת מוח אקדמית"², יתקשה להאמין כי יש אמת בתיאורו את יהודה שנהב – "שנהב מנסה להפוך את האקדמיה לסניף של בל"ד"; "מוביל סמינר של שטיפת מוח בחסות ארגוני שמאל". זה האיש שתקף את פרסומי "אם תרצו" ו"המכון לאסטרטגיה ציונית" בצווחות על "מקרתזים". הייתכן?

אחר שקראתי בעיון רב את ספרו של שנהב "במלכודת הקו הירוק – מסה פוליטית יהודית"³ הגעתי למסקנה שהערותיו של בן דרור תמימות, נאיביות, ואילו כל מה שכתבה, תיארה והתריעה אופירה סליקטר ב-2006 על השמאל הרדיקלי מקופל בספר הקטן והתמציתי, "במלכודת הקו הירוק".

כל מה שאסביר, אנתח ואומר בהמשך יהיה מבוסס רק על ספר זה המונח לפני. לא אסטה ממסקנותיו כהוא זה, רק הוא המקור לביקורת. מחברו, יהודה שנהב, תואם את מה שנראה בעיני אבטיפוס של פרופסור מן השמאל הרדיקלי, אדם המתעב (לא מצאתי ביטוי

1 Seliktar, O. 2005. Tenured Radicals' in Israel: From New Zionism to Political Activism. *Israel Affairs*, 11(4), 717-736. פורסם בעברית ב- *israel-academia-monitor* בשנת 2006.

2 http://www.nrg.co.il/app/index.php?do=blog&encr_id=f2b4c1b55be76d1e6d7b777256ea0370&id=1565

3 שנהב, י' 2010. *במלכודת הקו הירוק – מסה פוליטית יהודית*. הוצאת עם עובד.

הולם וקיצוני יותר) את מדינת ישראל היהודית-ציונית ויעשה הכול להפיכתה למדינת כל אזרחיה (מן הים למדבר). ברצוני להדגיש, כי אחת השותפות שלו לשעבר, פרופ' טניה ריינהרט (שהלכה לעולמה ב-2007), הייתה בכמה תחומים קיצונית אף ממנו, אבל היא נימקה את דבריה בטענה: מדינת ישראל גרמה אסון לעם הפלסטיני, אבל היא עובדה קיימת. כשנשאלה אם הדבר מוביל למדינה דו-לאומית, השיבה שזה בעצם רצוי, אבל רוב האנשים בשני הצדדים מעדיפים שתי מדינות.

אישה כה קיצונית כריינהרט הבינה מה ששנהב אינו מבין: שישראל קיימת, ושהיא (ריינהרט) תילחם על זכויותיו של העם הפלסטיני, אבל לא על חשבון ישראל. שנהב רוצה דבר אחר – הוא רוצה בקצה של המדינה היהודית-ציונית ובהקמת משהו אחר במקומה. בכל הנוגע לגאוגרפיה של הארץ, להיסטוריה שלה, ליסודות הסכסוך היהודי-ערבי, לעקרונות האסלאם. התזה שלו מתאפיינת באי הכרה אלמנטרית של נתוני יסוד. כך גם בכל הנוגע למושגי יסוד לגבי סכסוכים, מלחמה, שלום, פליטות, גבולות, טריטוריות. לעתים עולה הרושם, כי שנאה יוקדת מניעה את הכתיבה שלו לא רק נגד ישראל, אלא נגד האשכנזים, המתיישבים והמועצות האזוריות.

כשמאלן רדיקלי, הביבליוגרפיה בספרו נשענת ברובה על חבריו מן השמאל. האחר אינו קיים אלא כדי להשמיצו. כיאה לכתיבה רדיקלית, השפה מליצית, מנופחת, נועדה להרשים בו-זמנית וגם לערפל. הכול נאמר ביהירות של מומחה, הספר מלווה בציטוטים של אנשי מדע דגולים מן העולם, לא תמיד ברור מדוע הובא הציטוט, אבל הוא משדר רושם של ידענות ואינטלקט.

אמרתי דברים קשים ביותר על פרופסור ישראל, חובת ההוכחה עלי!

"זמן 1967" לעומת "זמן 1948". זה הנושא שהספר אמור להתמקד בו. טענת שנהב כי ההתרפקות על גבולות 1967 ("זמן 1967") הייתה כדי לברוח מ"זמן 1948" (סוף מלחמת העצמאות של היהודים!). ומכאן למסקנה כי עד שלא נפתור את בעיות '48 לא נגיע לשלווה ולמנוחה. בעצם, חזרה לרגע שלפני '48 תחזיר אותנו ל"גן העדן" של המדינה הדו-לאומית שהייתה כאן, מן הים ועד לנהר הירדן. כך שנהב חושב, אולי בטוח. כדי לממש זאת נחזיר את כל פליטי '48 לבתיהם, לא נעסוק עוד בדמוגרפיה (הגזענית והמחליאה אותו), לא נעסוק בגדרות, חומות, גבולות, דיונים על טריטוריה... זו התזה, זו לכאורה תמצית הספר.

"הסתכלות על פתרון הסכסוך דרך שפת 1967, תוך הכחשת שאלת 1948, מרחיקה סיכוי להידברות ממשית עם הפלסטינים ואין בה פתרון מעשי גם בעבור הפלסטינים, משום

שהיא מתעלמת מסוגיות העומק המרכזיות של הסכסוך", טוען המומחה לסכסוך היהודי-ערבי (עמ' 10).

אני אטען ששנת 1947 או 1948 אינן שונות משנות 1936-1939 או מ-1929, או מ-1921 (מהומות ה-1.5.21, שעליהן העיר הנציב העליון הרברט סמואל: "זאת מלחמה של הלאום הערבי נגד הלאום העברי". סמואל צדק (אני מצטט את תום שגב, הארץ 3.9.10), "כבר אז ניסו הפלסטינים למנוע את תכנית הציונים לכונן בא"י בית לאומי".

כל התאריכים שהבאתי, מהם חשובים מאוד ומהם פחות, באים לומר שבארץ ישראל יש סכסוך קשה ומורכב: על דת, לאום, טריטוריה, פערי כלכלה, חברה, זכויות, סכסוך שאי-אפשר לפתור אותו ובוודאי אינו תלוי בתאריך כזה או אחר. כדי להבין זאת, על שנהב לדעת משהו הנוגע לאסלאם, למשל שארץ ישראל בעיני המוסלמים היא אדמת "ווקף" כולה, או את חלקו של ה"דאר אל אסלאם" בסיפור. שנהב אינו מבין שאם הוא חוזר ל"זמן 48", יזכירו את זמן 662 לספירה... האם הוא יודע ש"הקו הירוק" או קווי "שביתת הנשק" אינם קו גבול בין-לאומי? האם הוא יודע שעל מפת ארץ ישראל צוירו מאז 1915-1916 מאות קווים (חישבתי שכל 5-7 שנים צוירו קווי גבולות על מפת ארץ קשה זו)?

על שנהב להבין, שדמוגרפיה היא המפתח לדמוקרטיה מערבית, וכי מיעוט באירופה חי בהווה פחות או יותר בסדר, אבל הוא לפחות חי... ואילו מיעוט במזרח התיכון (מאז נפילת האימפריה העות'מנית ועד ל-2010) אינו יכול לחיות בטורקיה, בעיראק, בלבנון, בסוריה, באיראן, בעזה וגם לא במצרים. האם שנהב מתאר לעצמו מיעוט יהודי חי בארץ לאחר בחירות דמוקרטיות ורוב ערבי (אוי, שוב דמוגרפיה) בארץ ישראל?

אילו עניין פשוט זה היה נהיר לו, הוא היה מבין מדוע לא החזירו היהודים את פליטי 48' לישראל (להלן). אילו התעמק בנושאים של יחסים בין-לאומיים, הוא היה מבין מהם גבולות ולמה חשובה טריטוריה. בלי הבנה בכל אלה, הספר אינו משכנע, אך היטיב לשקף את הכותב, את עמדותיו ואת תפיסת עולמו של איש שמאל רדיקלי ישראלי.

על אי ידיעה בסיסית בגאוגרפיה ובכל הנוגע להתיישבות

תוך כדי קריאת הספר סימנתי הערות בשולי כל עמוד, המדגישות את חוסר ההתמצאות של שנהב בתחומים אלו, כמעט בכל עמוד שני (168 עמודים לספר!). כדי לא להלאות את הקורא אביא דוגמאות מעטות המאמתות את דברי.

כך הוא כותב: "חומת הפרדה" נועדה ליצור תוואי עתידי על בסיס תכנית הכוכבים של אריאל שרון - שמטרתה הייתה הפרדה בין יהודים לפלסטינים תוך סיפוח שטחים

נוספים" (עמ' 31). מה אין שנהב יודע – כי תכנית הכוכבים נולדה ב-1990 עם נפילת ברית המועצות.

שרון כשר שיכון דומיננטי, החליט לקדם אפשרות נסיגה מיו"ש וליצור קו יישובים יהודים ("כוכבים" על שם "כוכב יאיר") בצמוד לקו הירוק ממערבו. כלומר תגובה לאפשרות של פינוי, ולכן כל 12 הכוכבים שתוכננו הוקמו בדיוק עד לקו הירוק ולא מטר מזרחה לו (היישובים כשולם, אלעד, מתן, יד חנה-בת חפר, חריש ועוד).

"בתגובה למחאות הפלשתנים באוקטובר-נובמבר 2000 החלה המדינה לתכנן את הרחבתם של היישובים בגליל, ברוח דוח קניג, במקביל החלה מערכת הביטחון לזרז הקמת היאחזויות נח"ל בוואדי ערה" (עמ' 91-92). מוזמן כל ישראלי לסייר בוואדי ערה ב-2010 ולדווח לי אם ימצא שם היאחזות נח"ל ולו אחת. אולי שנהב התכוון ליישוב מצפה אילן הממוקם מזרחית לחריש על הקו הירוק ובתוכו, במרחק מספר ק"מ מכביש ואדי ערה וללא קשר חברתי, כלכלי או אחר לאזור זה (במקור קראו לו נחל עירון, אך הוא ממוקם מעל נחל נרבטה).

ומה באשר לאכלוס הגליל? האם הוא מדבר על השנים 1948-1950, שעל פי הוראת דוד בן-גוריון הוקמו שם 25 יישובים בעיקר לאורך גבולות לבנון-סוריה? אולי כוונתו למבצע סו"ס 1962, או לאכלוס הגליל לאחר יום האדמה ב-1976? אולי בכלל שנהב התבלבל בין הכוכבים למצפים. המצפים תוכננו בשנות השבעים כפי שהוא מרמז, וקורא להם אולי בטעות כוכבים (עמ' 97). כאמור, ובניגוד לדברי שנהב, יישובי הכוכבים לא נועדו למחוק את הקו הירוק אלא דווקא להדגישו – ראו כיצד הבתים האחרונים של ראש העין, מתן, שער אפרים, ובת חפר ממוקמים עד לכביש הפטרולים של 1949 ולא מעברו.

ונמשיך לצטט אותו:

"כדי למחוק את הקו הירוק – הוקמו במשך כשבע שנים 230 יישובים, מצפים והיאחזויות נח"ל על תוואי הקו הירוק ומעבר לו" (עמ' 97). על אילו שבע שנים מדבר שנהב? המצפים בגליל הוקמו בשנים 1980-1983 (כ-50 מצפים); בשנים 1991-1993 הוקמו 10-12 כוכבים. בעשרים השנים האחרונות הוקמה היאחזות אחת בלבד, מצפה אילן – כל אלה בתוך ישראל של הקו הירוק.

אם כך היכן הם ה-170 הנותרים? שנהב מתכוון להתנחלויות שמעבר לקו הירוק ושהוקמו בין 1967 ועד... לרגע כתיבת שורות אלו. לאלו אין מספר, כי לכל התנחלות יש בנות ובנות-בנות, כמו גינות שומרון, שבי שומרון, חביבי שומרון, בני שומרון, בנות שומרון ואחייני שומרון. בכל מקרה, כל מפעל המצפים והכוכבים לא נועד למחוק את הקו הירוק.

"משטר הפריבילגיות מנהל את המרחב בישראל באמצעות שיטת המועצות האזוריות הפועלת על בסיס מדיניות גזענית כמו-פאודלית"; "בתחומי הקו הירוק לא נבנה מאז 1948 שום יישוב פלסטיני חדש ויותר ממאה יישובים נותרו בלתי מוכרים..." (עמ' 116-117).

אני משער כיצד השתרבבו לספר סיפורים כאלה – הרי שנהב איננו גאוגרף, אבל קריאתו, כמו כתיבתו, היא חד-צדדית, מקורותיו הם רק מחבריו שבשמאל הרדיקלי. במקרה זה, המקור הוא של סנדי קידר ואורן יפתחאל. אילו הוא היה קורא גם ספרות אחרת, אולי היו מתעוררים בלבו ספקות בנוגע לנתונים אלה, למשל ספרו של חיים זנדברג⁴ בנושא.

הבה נערוך סדר בטיעוניו הכלליים, ואני מדבר רק על עובדות (אינני פילוסוף, גם לא סוציולוג, רק גאוגרף). לשנהב יש כמה אובססיות, שכאשר הוא כותב עליהן אין אצלו עוד כתיבה אקדמית, כמו בעניין האשכנזים והמועצות האזוריות, מה שמתקשר אצלו מיד לעניין הקרקע ולעניין "הקשת המזרחית", שהוא מפעילה.

חשוב להבהיר, שבזכות המועצות האזוריות עדיין יש בישראל כולה שטחים פתוחים וירוקים, ותכנון פיזי סביר פחות או יותר (בשפיים זה פחות מצליח, בפריפריה יותר). אילו חלמו של שנהב היה מתגשם והיינו מספחים את כל המרחבים הפתוחים של ישראל לדימונה, ערד, קרית שמונה, קריית מלאכי, בית שאן וכו', הייתה ישראל הופכת למחרת בבוקר לפרבר גנים אחד גדול, ללוס אנג'לס עם התוהו ובוהו שלה. זה מה שרוצה פרופסור לסוציולוגיה שיקרה למזרחים שהם "מאוד מאוד יקרים" ללבו? אני מנחש מה מקומם אותו במיוחד: לדימונה (שהוא מנכסה למזרחים) חסרים מרחבים ומקורות הכנסה גדולים, בעוד המועצה האזורית תמר היא מוקדי תיירות בים המלח ועוד. המועצות האזוריות ממלאות תפקיד כה חשוב, מדוע הוא מכנה את השיטה "גזענית כמו פאודלית"? במה ישראל שונה מצרפת, דנמרק וגרמניה?

אבל יש גם עובדה היסטורית חשובה ששנהב אינו מכיר בה – "זכויות היסטוריות" של מי שישב ראשון בפריפריה של מדינת היהודים. מה לעשות שהיו אלה עין גדי, נאות הכיכר, שער הגולן, בית אלפא, להבות הבשן ושמיר (האחרונות של השומר הצעיר!) והם היו אשכנזים ברובם (בתל קציר, שם ישבתי, היו דווקא יהודים מסוריה שהם היו מנהיגי היישוב, בעצם עד היום – לידיעתך, פרופ' שנהב).

באשר למשפט השני (פרי פרסומי יפתחאל וקידר) כדאי ששנהב ידע, כי רק בגליל הוקמו מאז 1965 כ-25 יישובים ערביים חדשים, חדשים לגמרי כמו ביר-מכסור, זרזיר, אחסניה, דמידה, ערב א-נעם – בהמלצה שלי, הגזען ארנון סופר) וחלקם הוכרו כיישובים לכל דבר

4 זנדברג, ח' 2007. מקרקעי ישראל: ציונות ופוסט ציונות. ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי ומיכאל סאקר.

בדיעבד: כעביה, חואלד, וערב אל ערמשה, במשולש הקטן אום קוטוף ומרג'ה, ובנגב יותר מעשרים יישובים ובהם כסיפה, ערוער, חורה ורהט.

יישובים ערביים אחרים בישראל הורחבו שוב ושוב בצורה פראית, לא אחראית ולא מתוכננת, משיקולים פוליטיים, מפלגתיים, ובעוד האוכלוסייה בהם גדלה מאז 1949 פי 4-5, הרי שטחם גדל פי 20 ויותר (!), בעיקר בגלל בנייה נמוכה ולא לגובה, דבר שמקובל מאוד בעזה, בקהיר ובכל העולם הערבי.

אני מציע לשנהב לראות את פריסתו של כפר קרע לעומת יקנעם, יישובים בעלי אותו גודל של אוכלוסייה, אך כפר קרע שטוח ומתפשט ויקנעם גבוהה ומתכווצת... אם על חוסר ידע בגאוגרפיה אני מוכן לסלוח, אי אפשר לקבל אי ידיעה בסיסית ביסודות תורת היחסים הבין-לאומיים, כמו בנושא גבולות, טריטוריות, פליטים – נושאים קרדינליים שספרו מנסה לעסוק בהם.

אי ידיעה בסיסית בסוגיות גאופוליטיות

"הפלסטינים לא שותפו בהסכמי שביתת הנשק ולא נשאלו על תוואי הגבול וגם לא הוכרו כקבוצה לאומית" (עמ' 11). הואל נא בטובך, פרופ' שנהב, להביא דוגמאות מההיסטוריה האנושית, היכן ומתי שיתפו אזרחים בקביעת גבולותיהם! מי שאל אותם, פרנץ יוזף (כן, עיר אחת בהונגריה הצביעה להישאר שם ולא לעבור לאוסטריה), סטלין, ג'ינגיס חאן, מאו צה טונג, צ'רצ'יל, טרומן, טיטו, סאדאם חוסיין או נאצר? יביא נא לי ולו דוגמה אחת במזרח התיכון לפני "זמן 67" או אחרי "זמן 67" למשאל עם בעניין גבולות. האמת היא, שוועדת החקירה של האו"ם לעניין חלוקת א"י (1947), דווקא היא, פנתה למנהיגות הפלסטינית לחוות דעת, אך הם סירבו להשתתף. האם רק הפלסטינים לא הוכרו כעם? ומה בניגריה וביתר מדינות אפריקה, בקווקז, והכורדים, ועד כמה הולכת ממשלת ספרד לקראת הבאסקים, הקטלונים?

שנהב בשלו: "עקרון ההפרדה ממשך להיות היסוד המכונן של המדיניות הישראלית על כל גווניה, והוא גם היסוד המכונן של 'תהליך השלום' והבסיס לכישלוננו" (עמ' 33).

מדוע שנהב אובססיבי דווקא עם ישראל? אם הוא ישמיט את המילה "הישראלית" מהמשפט, הוא יגלה כי לפחות ב-200 מדינות ברחבי העולם עקרון ההפרדה הוא-הוא היסוד להקמתן. הוא שמגדיר גבולות ומי "אצלנו" ומי "אצלם"... ועוד אגלה לו, שגם ב-2010 יש קו מפריד בין האי הבריטי לצרפת (למרות הרכבת) ובינה לגרמניה. אפשר לראות זאת על פי מטבע האירו מול הסטרלינג, על פי השימוש במרצדס כאן ובפז'ו שם, על פי הדיוק בצד הגרמני ופחות דיוק בצד הצרפתי, על פי השפה, התרבות. ובעניין

זה שאלה לי אליך פרופ' שנהב – מדוע בריטניה עדיין שולטת בגיברלטר וגדרות תיל מפרידות בינה לספרד אחותה, הרי שתיהן באיחוד האירופי!?

מה מפריע לרדיקל זה: "מעמד אנומלי של ערביי '48' וכינון דגם של מדינה יהודית דמוקרטית". מה כל כך מפריע לו שנולדה מדינה יהודית? ובאשר לערביי ישראל, במה הם שונים מ-150 מיליון מוסלמים בהודו, 6-10 מיליון מוסלמים בצרפת, תושבי טירול שהוכרחו להסתפח לאיטליה? מדוע רק הפלסטינים מתלוננים ללא הרף על קיפוח? אני ממליץ לו לקרוא מה שיש לרינאווי פואחרי מבאקה אל גרביה לומר על טענת הקיפוח "אנו עשירים ושייכים לאשכולות חמש ושש" היא כותבת ב"הארץ", אך שנהב אינו רוצה לשמוע זאת.

הגענו לאחד הנושאים המרכזיים בספר

פליטי 1948

סוגיה זו חוזרת שוב ושוב בכל פרקי הספר (חלומו של שנהב הוא לראות את פליטי '48 חוזרים עד האחרון שבהם לציפורי, חיפה, יפו, סאסא...) בין היתר הוא כותב את הפנינה הבאה: "אלמלא הטיהור האתני, לא ניתן היה לקדם דגם של מדינה יהודית" (עמ' 73).

בואו נמחק את המילה "יהודית" ונכניס במקומה את המילים ארצות הברית, צ'כיה, פולין, שוודיה, ספרד, פקיסטן, טורקיה, כל מדינת אפריקה, צרפת וגרמניה, דנמרק, פולין ורוסיה. בכולן היו מלחמות וביגין גם טיהורים אתניים, חמורים יותר או פחות, וכך לבסוף תוחמו להן גבולותיהן... אצל הצרפתים והאנגלים זה היה מוקדם יותר.

מדוע ההערה הזו מתייחסת ל"דגם" המדינה היהודית? במה ישראל שונה מרוב מדינות העולם? ודרך אגב, מי התחיל במלחמה ההיא של 1948? כל העובדות מצביעות על כך שכשאני הייתי ילד בן 12 ורקדתי משמחה על החלטות האו"ם מ-1947, באותן שעות כבר רצחו יהודים על כבישי הארץ. אבל אם ננסה לחפש באמת מי אשם, נחזור אחורנית לוועדות פיל, וודהד, לחלוקה, אולי קודם, למאורעות 1936-1939, אולי זה ל-1929 או ל-1921 או ל-622 לספירה! כלומר חוזרים ליסודות הסכסוך מהם מתעלם המומחה ל"זמן 48" לחלוטין, מה שמוכיח שוב ושוב שלתזת "זמן 67" או "זמן 48" אין רגליים וידיים.

הגענו למשפט החמור הבא: "במקביל פתחה ישראל במלחמה בין 49 ל-56 שאותה כינה בני מוריס מלחמת הגבול של ישראל" (עמ' 73).

כאן שוב נחשפת שיטת הכתיבה של הפרופסור שאינו בקיא בתולדות השנים הראשונות למדינה, אבל שולף משפט מכאן ומשפט משם, פעם זו שליפה מבני מוריס, פעם מסנדי

קידר ואחרים, וגם תוך הוצאת הדברים מהקשרם. האמת שסיפורי שנהב בענין תקופה זו לקוחים בחלקם מספרם של דן בר-און וסמי עדואן "ללמוד את הנרטיב של האחר" 2009 ומהדורת 2003, שנפסל לאחרונה על ידי משרד החינוך.

ראו מה קורה כאן: בני מוריס כותב על מלחמת הגבולות באותן שנים, אבל שנהב כבר צעד צעד קדימה ולקח כותרת זו של הספר לפרשנות משלו ונותן כותרת משלו "מלחמות הגבול שישאל פתחה בהן" – ומוסיף: "רובם המכריע של המסתננים במרוצת השנים של 48–50... חדרו בלתי מזוינים ומכאן שמטרתם ככל הנראה לא הייתה פוליטית אלימה (עמ' 77).

לוקח שנהב ציטוטים משל בני מוריס המנתח בדיעבד מציאות שהייתה ב-48'–56' (לפני 60 שנה) ומיישמה להווה. שנהב הופך כותרת לספר לכתב האשמה חמור נגד החייל או המתיישב שוירים באנשים (רובם) לא חמושים... מה בדיוק חושב שנהב על דרכי המתגונן היהודי בלילה קר של דצמבר 1950 או דצמבר 1955. הוא מצפה שהמתיישב יתקרב למסתנן (שאוילי הוא לא חמוש, כי בני מוריס קובע זאת בשנות ה-90...) ומנהל איתו דו-שיח תרבותי? רועי רוטברג ז"ל מנחל עוז טעה פעם אחת יותר מדי בשנת 1956 כשניגש קרוב מדי למסתננים שגנבו ציוד מאדמות המשק, וכשהתקרב אליהם נורה למוות וגופו עבר התעללות איומה.

לא מאוחר להציע לפרופ' שנהב שיפתח את אטלס כרטא – עשור ראשון למדינת ישראל, ויעשה מאזן של מספר הנרצחים והנפצעים באותן שנים ממסתננים חמושים. בשפריה, נחל עוז, פטיש, מסלול בגבולות הצפון, במשולש הקטן ובדרך לאילת.

לעמדתו של שנהב, כפי שבוטאה בספר זה, כי יש להחזיר את כל פליטי 48' כבר התייחסתי. בכל זאת אחזור ואומר, כי רק מי שאינו מצוי בגאוגרפיה, בכושר נשיאה של ארץ, בהיסטוריה של הסכסוך (זמן טרם 48) בניסיונות של עמים אחרים בסוגיה זו (כהודו, יוגוסלביה, ספרד, לבנון), יכול להציע הצעה כזו.

ספר שאינו מחמיא לישראל

בספרו של שנהב נמצא שנאה חסרת פשרות למדינת ישראל. אבל גם שנאה לאשכנזים החיים בה, למועצות אזוריות, לקיבוצניקים ולאנשי ממשד. ראו מה הספיקה ישראל לבצע בין 1948 ל-2010 – נרפרף בספר זה ונמצא את הדברים הבאים: קודם היא רצחה, אנסה וגירשה את ערביי פלסטין (עמ' 73–80). בשנות ה-50 הכריזה מדינתי מלחמה נגד אנשים חפים מפשע ובלתי חמושים – המסתננים (עמ' 77). את ערביי ישראל שנותרו כאן היא הכניסה למשטר צבאי, סתם ככה, הפקיעה את אדמותיהם, יצרה בגלל הציונות (!) פערי אי

שוויון, חטפה את ילדי תימן וביצעה פעולת זוועה בקיביה (ככה סתם...). אחר כך התנפלה על העם הפלסטיני ברצועת עזה וביו"ש וכבשה אותו, ריסקה אותו לארבעה חבלים, יצרה אפרטהייד והיא מתעללת בפלסטינים סתם ככה כבר 42 שנים כדי להשכיח (אולי? עד ששנה מגלה את המזימה) את "זמן 48" ולבנות אתוס חדש סביב "זמן 67" (עמ', 24, 31, 34, 81). ולפתע היא גם התנפלה על לבנון, ומיד אחר כך על עזה, כנראה כדי לרמוס בו-זמנית גם מזרחים וגם ערבים... (עמ' 25, 91). המדינה הפכה למכונת מלחמה הרסנית שמצדיקה את חוסר מוסריותה בטיעונים מעגליים (עמ' 15).

מנין באה לכותב איבה כזו לישראל? הרי בסך הכול הוא צמח בארץ הזאת, אמנם, לא עם "כפית של זהב" בפיו, אבל עם "כפית נורמלית", כמו כל ילד ישראלי, וקיבל ממדינה זו כל כך הרבה, ובעיקר מאז זכה לתואר של איש אקדמיה.

באשר לאשכנזים, דבר מעניין קורה בספר שלפנינו. הספר עוסק לכאורה ב"זמן 67". אבל ברגע שנשתרבה המילה "אשכנזים" לספר, חוט המחשבה הלוגי נקטע וסוחף את מחברו למקום אחר בכלל. ראו מה קורה כאן: "הנוסטלגיה החדשה שמעתיקה את השאלות המוסריות אל מעבר לקו הירוק היא גם פוליטית, זהויות אשכנזיות המבוססות על מאבק דמוגרפי נגד האחר ה'מזרחי' שבפנים... (עמ' 46). לפנינו גיבוב מילים מרשימות, חשובות, אבל לא אומרות כלום. ועל כך – ניחא. אבל ראו את ההקשר: בעצם יש לנו כאן הסבר "סביר" לפרוץ מלחמת ששת הימים: "שבתי טבת מזהיר ב-1966 את האומה האשכנזית כי "ככל שיגדל חלקם של בני ארצות יוצאי אפריקה ואסיה באוכלוסייה – כך עלולה רמת ההשכלה לרדת". למה הוא מרמז, שיצאנו למלחמה כדי לתקן סכנה מזרחית? מה ההקשר בין משפט זה לציון תאריך האמירה, לקטע הקודם? לא לנו הפתרונות.

הספר תוקף שורה של אשכנזים (ללא שום היגיון והקשר) בין "השאלות המוסריות אל מעבר לקו הירוק" ובין שבתאי טבת ועמוס אילון (שחשב על ישראל כעל אירופה ליברלית) וממנו הוא קופץ (למה, איך, באיזה קשר ענייני לזמן 67) לעמוס עוז (עמ' 48-51), ודרך עוז הוא מבקר עוד אשכנזים ובהם שלמה אבינרי, ומשסיים אתו הוא קופץ לבועז עברון וממנו לארי שביט, תוך זלזול באישים כה מכובדים כעוז ואבינרי ואחרים, והנה לבסוף הוא קובע "זוהי שפת הזמן של הקו הירוק". כיצד הגענו למשפט זה ובאיזה הקשר ומה לכל זה ולעמוס עוז ואבינרי? נבצר מבינתי.

אבל הוא מוסיף: "שפה שבאמצעותה מתוארת ישראל כדמוקרטיה ליברלית והערבים מתוארים כנחותים ולא מספיק דמוקרטים". אבל אל הערבים נכנסים בסוגריים גם המזרחים והדתיים. עד היום ידעתי שיש דתיים אשכנזים ודתיים מזרחים, היום גיליתי שבצד קבוצת הנחותים הערבים והמזרחים ישנם גם דתיים (כנראה בסיווג הגאוגרפי יש אירופים, יש יוצאי אפריקה ואסיה והדתיים כנראה באו מאנטארקטיקה...).

אבל בסיפור הזה יש לנו גם "אשכנזי טוב" בדמות אורי אבנרי, והוא צועד עם יתר ה"טובים", כשמעון בלס... ושוב אחרי עוד כמה עמודים מעורפלים בא סיכום: "תפיסה זו (של מי?) גוזרת בורות היסטורית על מקורות הסכסוך הישראלי-פלסטיני. שוללת פתרון לבעיית הפליטים" (עמ' 56). כיצד מגיעים למסקנה זו מהדיון על שלמה אבינרי, בועז עברון, שמעון בלס ועמוס עוז?

עד לקריאת ספר זה, חשבתי לתומי, כי הסכסוך הוא על טריטוריה, דת, לאום, והנה מתברר לי סוף סוף כי האשכנזים שאינם מבינים את יסודות הסכסוך הזה הם הם אבות האסון!

רמזתי על שפה מתנשאת, עתירת מילים מנופחות, מליציות, לועזיות, אך בעיקר מעורפלת ולא ברורה. הבאתי דוגמאות מכאן ומשם, ואסיים בציטוט הבא: "הטשטוש בין פרדיגמת 48' לפרדיגמת 67' נובע קרוב לוודאי מעמדה מתודולוגית המבקשת לשלול בנאיביות בין ה'כאן' ל'שם', אלא שעמדה זו הופכת את הפרויקט השלם לבלתי יציב משום שהיא מבוססת על תפיסת הזמן של הקו הירוק". צר לי, אינני מבין את הכתוב.

רמזתי על ביבליוגרפיה חד-צדדית, רובה מבוססת על כתיבתם של יוצאי השמאל הרדיקלי. הימין, המרכז והשמאל השפוי כמעט נעדרים מהרשימות, אלא אם כן צריך לתקוף מישוה (המתנחלים, לדוגמה, בעמ' 108, או את סופר, שלמה אבינרי, עמוס עוז במקומות אחרים בספר).

סיכום

לא סתם בחרתי להתמודד עם כתיבה של מנהיג דומיננטי של השמאל הרדיקלי, הלוא הוא יהודה שנהב. הוא מייצג את השמאל הרדיקלי בתפיסת עולמו, תפיסת עולם של איש שאינו מתמצא בגאוגרפיה של ישראל, בהיסטוריה של סכסוכים בכלל ושל הסכסוך באזורנו בפרט.

זהו אדם שאינו אוהב את מולדתו, זו שהרוותה אותו ומרווה אותו יום יום במשכורות, בדמי שבתונים ובבימה המכובדת שהיא נותנת לו. הוא אינו מבקרה או רוצה לתקנה; הוא מצויה כמפלצת ירודה וחבולה ורוצה להחליפה במשהו אחר. שנהב הוא מודל למנהיג קבוצה בשמאל הרדיקלי בישראל, של אנשים שבהדרגה מערערים את היסודות שעליהם עומדת האקדמיה הישראלית. עלינו, הסגל האחראי והרציני, מוטלת החובה לקום ולזעוק כי המלך הוא עירום, כי שפתם היא כיסוי לבוקי סריקי, לרמיסת החופש האקדמי.

את התורה המבולבלת, שאינה מתיישבת עם המציאות המזרח תיכונית שבה אנו חיים, ששנהב סיכם ובהצלחה בספרו "במלכות הקו הירוק", הוא מפיץ בלהט בסדנאות,

בסמינרים, בשיעורי חובה באוניברסיטה מכובדת בישראל, ובמכוני שלום. יש לו חסידים רבים, ומשנתו מופצת בטור גאומטרי. והוא לא לבד (בפרקים הבאים יכיר הקורא במי מדובר).

אני מקווה שהניתוח הארוך והמפורט יסייע לעמיתי בסגל האקדמי להבין את גודל הסכנה שבשמאל הרדיקלי בקמפוסים. לא נותר לנו אלא לחשוף את עיוותיהם, אי ידיעתם הבסיסית בהוויית המקום בו אנו חיים ושנאותיהם. יש להבטיח שמידע זה יחלחל לאלפי תלמידי אוניברסיטת תל אביב, שהולכים שבי אחר המלל הזה.

ולסיום פרק זה, סיפור שמסביר מדוע אני אופטימי לעניין זה – הוזמנתי על ידי פרופסור ידוע מאוניברסיטת תל אביב, איש שמאל, להציג לפני כיתתו – תלמידי שנה ג' בפסיכולוגיה – את תפיסתי הדמוגרפית (ה"גזענית"). עצם ההזמנה נראתה לי כתופעה חריגה וראויה להערכה, ולכן נעניתי בשמחה ובאתי מחיפה. השיעור היה קולח, והכיתה הייתה ערנית. השיחה שהתקיימה לאחר מכן עם המורה הפתיעה אותי, כי הוא סיפר לי שלמד המון ולא ידע כל כך הרבה פרטים. אירוע זה הביאני לכתוב את המאמר "מה בין אנשי משפט, דמוגרפיה וקיומה של ישראל".⁵

כעבור שבועיים קיבלתי מכתב מאחת המשתתפות בשיעור בחתימת שמה המלא, וכך היא מסכמת:

אין לך מושג מה קרה בכיתה לאחר לכתך – הבינות שכולנו תל אביבים – לא סתם, אנחנו צפונים! בשעה וחצי הצלחת להבהיר בלוחות, במפות ובהסברים את שאלות קיומה של ישראל, את אסונה של "מדינת תל אביב"... הוכחת שכל מה שלמדנו במשך סמסטר שלם לא היה רלוונטי למציאות שאנחנו חיים בה. תבורך, ותודה

אז יש תקווה!

5 סופר, א' 2009. מה בין אנשי משפט, דמוגרפיה וקיומה של ישראל. ביטחון לאומי – כתב עת ללימודי ביטחון לאומי, 7, 11-28.

פרק רביעי: השמאל הרדיקלי באקדמיה

על שיח אקדמי, רמה אקדמית, גזענות ואתיקה – המקרה של המהגרים מאפריקה

בפרק זה חמישה סעיפים כרונולוגיים. הסעיף הראשון משמש מבוא לבאים אחריו

1. בדצמבר 2009 יצאה לאור בעריכתי במרכז למחקר של המכללה לביטחון לאומי בשיתוף עם קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, חיפה, חוברת ושמה "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה". בחוברת נמצאת הקדמה של העורך, סיכום עבודה של עו"ד עפרה קלינגר משירות בתי הסוהר וחניכת המכללה לביטחון לאומי, מתשאל ממשרד הפנים ד"ר משה טרדמן, והחוקר ד"ר חיים קורן על חבל דארפור (ההקדמה שלי מצורפת במלואה, סעיף 1).
 2. ב-1.3.10 נשלח מכתב מצוות "חוקרים" במכון ון ליר לכל מנהיגות אוניברסיטת חיפה (עם עותק אלי) ובו הם מגוללים תלונות על שיח, חופש, אתיקה, גזענות וכו' (המכתב המלא ורשימת החתומים מצורפת במלואה, סעיף 2).
 3. ב-7.3.10 השבתי לרקטור ולהנהלת האוניברסיטה בחיפה כל מה שיש לי לומר על המכתב ועל כותביו (מכתבי המפורט מצורף, סעיף 3).
 4. לא עברו כמה שבועות, ואני מקבל מכתב מעו"ד ידוע שנפלה לידי החוברת שלנו וההתכתבות בין צוות ון ליר להנהלת האוניברסיטה ותגובתי. הוא מבהיר לי שמבין החותמים על מכתב ון ליר נמצאים כמה עורכי דין, שממש בשעות אלו מגינים בבג"צ על מהגרים אפריקנים, ושאנו במסמך שפרסמנו הפרענו להם... הוא צירף פרטים כמספרי תיקים ושמות עו"ד אלה, ובמכתבו מסביר כיצד הללו עברו על כללי האתיקה המקובלים (המכתב במלואו מצורף ללא שם עו"ד לבקשתו, סעיף 4).
 5. כמו כן מצורף מסמך הנחות שהוגש לממשלה ביום 18.7.2010 בדיון בתופעת המסתננים (סעיף 5).
- יקרא הקורא את ההתכתבות הזו ויסיק בעצמו את כל המסקנות המתבקשות באשר לשמאל הרדיקלי באקדמיה, אם יש לו קווים אדומים כלשהם, אם הוא בגדר סכנה לעתידה אם לאו.

1) מבוא: פליטי דארפור, מהגרי עבודה ו"קרטל ארגוני הזכויות"

פרופ' ארנון סופר

ניסיונותיה של ממשלת ישראל לבלום את זרם "פליטי דארפור" לתוך ישראל קומם את "קרטל ארגוני הזכויות" (כלשונו של העיתונאי דן מרגלית ב"ישראל היום" מיום 20.8.09). גוף זה, בתגובה על מאמצי הממשלה לבלום את הפלישה, יצא במתקפה חזיתית של כתבות בעיתונות היומית ובטלוויזיה, בפנייה לבתי משפט וגם בהפגנות רחוב (רשימה של כותבים וארגונים מאותו "קרטל" ימצא הקורא במאמרו של משה טרדמן להלן). ציטוטים אחדים של הכותבים יובאו ברשימה זו). הזעקה הייתה שאין הציבור בישראל יכול להישאר אדיש מול גלי הבורחים ממעשי הטבח באזור דארפור שבסודאן. אני מסכים, שאכן קשה ליהודים להתעלם ממצוקתם של פליטים הנסים על נפשם, אולם כגאוגרף נראה לי מלכתחילה סיפור הפליטים ככיסוי שבא להגן על כניסתם לישראל של מאות אלפי מהגרי עבודה מאפריקה.

בטרם ניכנס לסוגיית מסתנני אפריקה לישראל, נדגיש כי הגירת מיליונים תמיד הייתה בעולם, אך לאחרונה היא הואצה בשל שינויי האקלים, מחסור גובר במים, עליית מפלס מי הים והצפות כתוצאה מכך. על פי אומדנים, כחצי מיליארד בני אדם ייאלצו לנוע בחיפוש אחר בית חדש (וידאל 2006). כך למשל מדברים בתימן על פינוי הבירה צנעה והעברתה למקום שבו יימצאו מים, על העתקת אוכלוסיות בסין מצפון וממערב וכך גם במקסיקו ובמצרים.

אירופה הפיקה לקחים מהנעשה, והיא נועלת את שעריה באכזריות האופיינית לה (פאולו 2004; סופר 2009). על אופי הדיון ביבשת יעידו חילופי הדברים הבאים, הכתובים בירחון אגודת ההגמונים של איטליה: "עיני המערב עצומות, ומי שמכונות חברות תרבותיות מפתחות גישה של דחיית הזה. אנשים בחברות אלה נוטים יותר לחלוק את רכושם עם חיות מחמד בבתיהם מאשר עם אנשים זרים". ומובא שם הנתון הבא: "מאז 1988 מתו כ-14,660 מהגרים ופליטים בניסיון לחצות את הים התיכון בדרך לאירופה".

תגובת ממשלת איטליה לא איחרה לבוא: "שהוותיקן יפתח שעריו בפני המהגרים" (הוותיקן: יחס המערב למהגרים דומה לאדישות למעשי הנאצים. "הארץ" 23.8.09).

תמיהתי בעקבות הגדרת כל המסתננים כפליטים נבעה מהמרחק הגאוגרפי הגדול (כ-2,000 ק"מ בקו אווירי) בין אזור דארפור שבסודאן לישראל, וממדבר סהרה הנורא במדבריות המפריד בין שתי המדינות. כיצד יכול פליט מדארפור לנוס דווקא לישראל (עם משפחתו) דרך כה ארוכה, בעוד עליו לחצות בין היתר את גבול סודאן-מצרים ואז את תעלת סואץ

או את מצרי טיראן ומשם לנוע מאות ק"מ בחצי האי סיני עד גבולה של ישראל? מאמרים וספרים שיצאו לאחרונה מלמדים על בריחת פליטים מדארפור לצ'אד הקרובה שממערב לדארפור ומשם ללוב, או על בריחה לדרום סודאן (הנוצרית) ומשם לאתיופיה ואריתריאה, או לקניה.

ניצלתי הזדמנות שנקרתה לי לבקר במתקן סהרונים בכלא קציעות בחורף 2008 ונפגשתי עם כ-1,500 עצירים. לשאלתי "מנין אתם?," ענו כ-80 שבאו מדארפור. חלקם היו סודאנים מאזורים אחרים במדינה, אך ידעו כי מוטב לא לומר זאת. כל 1,420 הנותרים סיפרו שמקורם מחוף השנהב, מניגריה, מעיראק, מסומליה, מאריתריאה, מאתיופיה, מקניה ומכל ארצות אפריקה המרכזית.

בתשובה לשאלתי הנוספת - כיצד הגיעו פליטי דארפור לישראל - שב והופיע הסיפור הבא: טסנו מצ'אד לטריפולי בלוב, משם בטיסה נוספת לקהיר, משם שכרנו רכב שהסיענו לאל-עריש בצפון סיני, משם הובילנו מדריך בגלגל לגבול מצרים-ישראל (בין כרם שלום לניצנה). לדבריהם, כך אמר להם המלווה: "הנה, כאן הכביש. משמר של צבא ישראלי יגיע בכל רגע, אז תקבלו מזון ומים. כסף תקבלו מאוחר יותר". רבים טלפנו מיד לידידים הממתינים להגירה במצרים ובמקומות אחרים באפריקה, ואחרים התקשרו עם ידידים בארץ, או עם נציגי "קרטל ארגוני הזכויות", וגם עם נציגי חברות פרטיות המתמחות בהחדרת פועלים זרים וזולים לישראל.

אגדת "פליטי דארפור" התנפצה בעקבות סיור זה, לפחות אצלי.

כדי לאמת את המידע שקיבלתי ממפגש אקראי בלבד, הצעתי לעו"ד עפרה קלינגר, חניכת המכללה לביטחון לאומי (מחזור 2008/9), לבדוק את העניין בצורה יסודית. תיאוריה וממצאיה מופיעים במאמר המצורף. כמו כן התוודעתי למר משה טרדמן, אשר שימש מתשאל מטעם האגף לזרים במשרד הפנים, וביקשתי לכתוב את מסקנותיו ורשמיו מפרשה זו. הקורא ימצא בחוברת זו את שתי העבודות וייוכח שיש דמיון רב בין הממצאים, המשלימים אלה את אלה. הפתרונות שמציעים שני הכותבים, שאינם מכירים זה את זה, שונים.

ככל שהצלחנו לנפץ את המיתוס או האגדה של "פליטי דארפור" (בראיונות רדיו וטלוויזיה, בהרצאות ובפניות לשרי ממשלה), כך הלכו וזנחו חברי "קרטל ארגוני הזכויות" את המושג הזה והתחילו לגונן (בלי כל בושה) על "מהגרי העבודה", בידועם היטב מה ההבדל בין פליט למהגר עבודה מבחינה מוסרית, מבחינת החוק, ומבחינה לאומית, חברתית וכלכלית.

הרי בקרטל זה פעילים עורכי דין, מרצים מהאקדמיה, עיתונאים ואנשי ציבור, ואני שואל את עצמי, מה מסתתר מאחורי פעילותם. האם הם מחפשי צדק? למי? האם הם באמת

חושבים שיוכלו להגן על כל מיליוני החלכאים והנדכאים ברחבי העולם ובעיקר באזורי אפריקה, המזרח התיכון ואסיה? האם הם רוצים להכניס את כולם לתוככי ישראל הקטנה והצפופה? מה בדיוק מתרוצץ במוחם? האין הם מבינים שכל מהגר זר הנכנס לישראל דוחק הצדה עוד יוצא אתיופיה או בדווי בישראל הזקוקים גם הם נואשות לסיוע? מה קרה לשמירת החוק שהם כה אוהבים לגונן עליה, לפחות בכל הנוגע למאחזים, לחוות של יהודים בדרום ועוד? היכן נעלם הכלל "עניי עירך קודמים"?

אולי זה נובע מבורות נוראה לגבי הנעשה בחברה הישראלית, מחוסר הבנה של הגאודמוגרפיה של ישראל ושל כושר הנשיאה של ישראל. בורות בכל הנוגע לממדי ההגירה הבלתי חוקית כיום ברחבי העולם ובעיקר לניסיונות הנואשים של מיליונים לחדור לאירופה, בעוד זו סוגרת שעריה ומטביעה אלפים, מגרשת מאות ואלפים ומחזיקה אלפי אלפים במחנות מעצר בעייתיים. אירופה עושה זאת מחשש פן תוצף במיליוני מהגרים העלולים לשנות את אופיה הנוצרי-דמוקרטי.

ככל שאני לומד להכיר את העומדים מאחורי "קרטל ארגוני הזכויות", כך מתחזקת מסקנתי כי אכן בורות היא בעייתם העיקרית (ראו מאמרי, "מה בין משפטנים לדמוגרפיה ולקיומה של ישראל", סופר 2009). ייתכן כי חלקם לפחות הם אותם פוסט-ציונים החפצים בחיסולה של ישראל היהודית-ציונית, וכי כל עשייה בכיוון זה לגיטימית בעיניהם.

כמובן, ייתכן שמאחורי מתק השפתיים ותשפוכת המילים עומדים שיקולים כלכליים ציניים, כמו הצורך במימון הארגונים הצדקניים, או להבדיל, אינטרסים סמויים מהציבור הרחב, כגון הגדלת ההכנסות של חברות התעסוקה לזרים (עניין זה מחייב בירור נוקב, אך אין הוא מעניינו של מסמך זה). מכל מקום, ישראל נמנית עם המדינות הראשונות בעולם בהיקפי תעסוקת זרים, במקום השלישי אחרי אוסטרליה וגרמניה (בסוק 2008).

באשר למרצים בפקולטות השונות, אולי סיפור "פליטי דארפור" הוא בעבורם הזדמנות פז לפרסם עוד כמה מאמרים בדרך לעלייה בדרגה.

להלן דוגמאות אחדות מקריאות השבר של כמה עיתונאים או מומחי משפט. כך כותב ד"ר יובל לבנת מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב תחת הכותרת: "במה אשם הדארפורי" (לבנת 2009): "ממשלת ישראל הכריזה מלחמת חורמה כנגד זרים בישראל".

מה פסול בכך, ד"ר לבנת? הרי זו מדינה יהודית, ועליה להישאר כזאת, אם חפץ חיים אתה!

על הניסיון להעביר הצעת חוק הנקרא "חוק ההסתננות" כותב שם לבנת: "אין מטילים עונשים על פליטים... אסור לישראל לסתור התחייבויות בין-לאומיות שעליהן חתמה". והוא מסיים: "הצעת החוק עלולה לגרום לשליחת פליט מדארפור, שנמלט מרצח עם

בארצו, לשבע שנות מאסה, או להחזירו למולדתו... מערכת משפט שמבקשת לעמוד בקריטריונים של מוסר אינה יכולה להרשות לעצמה לכלול חוק כזה בספר החוקים". דברים דומים כתב לבנת כשנה קודם לכן (הארץ 16.12.08).

כמה מילים יפות, כמה צדקנות בכתבה אחת קטנה, אלא שיש בה רק בעיה אחת – אין בישראל פליטים רבים, ואלה שהגיעו מחוף השנהב ומעוד ארצות מצוקה הוכרו כבר מזמן כפליטים. כל היתר הם רוב מוחץ של מהגרי עבודה שנכנסו לישראל שלא כחוק. כבר ב-2008 טען שר הפנים לשעבר מאיר שטרית, כי מתוך 25,000 מסתננים רק 600 הם בחזקת פליטים. עו"ד עפרה קלינגר ומשה טרדמן מוכיחים במאמריהם בחוברת זו, כי חלק ניכר ממי שמכונים "פליטי דארפור" אינם פליטי חרב הנסים על נפשם, אלא מהגרי עבודה מדארפור שמימנו לעצמם את הגעתם לכאן במטוסים.

ד"ר לבנת מייצג קבוצה גדולה של אנשי משפט שאינם מכירים את הגאודמוגרפיה של ישראל, אך הם אלופי המילים הגבוהות. מדוע הם לא טרחו ללמוד את הנושא הזה לפני שהם מכבירים מלל?

ב-19.7.09 התפרסמה ב"ידיעות אחרונות" כתבה של העיתונאית יעל גבירץ תחת הכותרת "טיפול באמצעות בולדוזר". כתבה זו עולה על קודמתה מבחינת הבורות וחוסר הידיעה של הכותבת בכל הקורה בסוגיית פליטי/מהגרי אפריקה. היא ממשיכה לדבוק במילה הסקס-אפילית "פליטים" (שכאמור מספרם זעום ביותר) וכועסת מרה על כי "הפכנו את הפליטים למסתננים". ומוסיפה גבירץ: "מכשירים את דעת הקהל לראות בפליטים אויבים ואיום על מדינת ישראל". כלומר, אנחנו, הרעים, "הופכים את עניין הפליטים לבעיה ביטחונית". וכן: "רדיפתם וגירושם של קורבנות המלחמות המשתוללות באפריקה"; "איזה עוז יש בכליאתם ובגירושם של קורבנות וחסרי ישע"; "נרדפים ונמלטים על חייהם ומגיעים בדרך לא דרך לישראל".

אני מקווה שהדברים הכתובים כאן יגיעו לידי עיתונאית זו והיא תלמד מהם על איומים אמיתיים, קיומיים, אסטרטגיים, חברתיים ובריאותיים שאנשים אלה מביאים עלינו. כדאי שהיא תקרא במאמרה של קלינגר על הטרור האסלאמי ועל ממדי השחפת והאיידס; שתתבונן בניתוח הסטטיסטי מנין באו מהגרים אלה: הם לא ברחו ממלחמות, הם לא באו כנרדפים, הם מהגרי עבודה המחפשים את עתידם בישראל בעקבות העובדה שאירופה סגרה את שעריה באופן הרמטי בפני מהגרים.

גבירץ מספרת מדמיונה הקודח כי המסתננים "ברחו בשל רצונן של ממשלות ערביות-מוסלמיות להשתלט בכוח על אדמתם ותרבותם במטרה למנוע אותם לקבל את חוקי השריעה". כל המלל הזה בא ממקרה פרטי אחד ויחיד הנקרא דארפור, שאכן יש שם

מלחמה, יש שם ניסיון לכפות את חוקי השריעה על נוצרים או על פגאנים, אבל מה לזה ולמאות ואלפי המהגרים שנכנסו לישראל בשנים האחרונות מאתיופיה, סומליה, סודאן, אריתריאה, ניגריה ועיראק? כמה פליטים מדארפור ממש נכנסו לארץ? במאמרים שהובאו כאן נמצא את התשובות.

גבירץ מסיימת את כתבתה בסיפורו של פליט סודאני היושב בארה"ב ומתאר את מנוסתם של 15,000 ילדים אבודים מדארפור לאתיופיה, והם בסכנת טרף לתנינים ולאריות. אכן, סיפור קשה ונוגע ללב. אילו אחד הילדים הללו היה מבקש שישראל תיתן לו מחסה כפליט הייתי הראשון שמציע להעניק להם הגנה, ואפילו למאה מהם, אך מה לסיפור הזה ולמהגרי העבודה המסתננים לישראל?

הכתבות של לבנת ושל גבירץ הן דוגמה למסע שקרי, הזוי ומטעה מצד "קרטל ארגוני הזכויות" שאנו עדים לו, הנמשך לפחות חמש שנים. הם כותבים בלהט על דברים שאינם יודעים עליהם מאום וגורמים נזק ישיר לתושבי ישראל, בעיקר לשכבות החלשות בחברתנו ולדימויה של המדינה. מדוע אין הם כותבים על הטרור שמפעילה אירופה נגד הנכנסים אליה?

ב-2008 פרסמה גליה צבר ספר על מהגרי העבודה מאפריקה (צבר 2008). לד"ר צבר, שבניגוד לקודמיה מבחינה בין פליט למהגר עבודה, יש עניין להציג את הפן האישי של המהגרים הבורחים מחיי עוני ומצוקה בחיפוש אחר חיים טובים יותר. אלא שבכל הספר לא מצאתי דיון נוקב בצד הישראלי בפרשה, במגבלות של החברה הישראלית לקלוט מאות ואלפי מהגרים בעוד אנו טרם פתרנו את מצוקת עולי אתיופיה או את אסון הבדווים בנגב הצפוני, למשל.

משב רוח מרענן בנושא שאנו עוסקים בו עולה מפרסומו של נייר עמדה חדש (אבינרי, אורגד ורובינשטיין 2009). לראשונה בישראל, אחרי שנים של השתלחות דמגוגית של כותבים למיניהם אנו קוראים על ניסיון רציני ומתוך ראייה רחבה לתאר את ממדי התופעה ולחפש פתרון לשאלות ההגירה לישראל. וכך הם כותבים בין היתר: "מדיניות הגירה צריכה לתת מענה לצרכים חברתיים, כלכליים, מדיניים, תרבותיים וביטחוניים. בבואה של ישראל לגבש מדיניות הגירה מוטל עליה לשקלל את השפעותיה על חמישה מדדים: ביטחון וסדר ציבורי, אינטרסים כלכליים, יכולת קיבול מבחינת גודל האוכלוסייה והרכבה, זהות לאומית וצביון תרבותי חברתי, מערכת הרווחה". והם ממשיכים ומפרטים: "יש לישראל צרכים ואינטרסים הייחודיים לה... מדינה ייעודית שבה מממש העם היהודי את זכותו להגדרה עצמית. מדינה הנתונה במלחמה... מדינה מפותחת בעולם לא מפותח... מדינה קטנה" (עמ' 10 בתקציר).

מול דברים מתמשכים לא-אחראיים של דוברי ה"קרטל" בנושא חשוב זה מתפרסם אפוא סוף סוף מסמך רציני, הבוחן את הבעיה בצורה רחבה ומעמיקה ומביא בחשבון את האינטרסים הלאומיים של תושבי ישראל. בפרסום זה יש שפע נתונים על הנכנסים שלא כחוק לישראל. פה ושם הנתונים חופפים לאלה שאנו מביאים, פה ושם הם שונים, אך בכל מקרה אין הפערים גדולים, והרי כולנו מגששים באפלה במאמץ לחפש נתוני אמת – שאינם בנמצא. המסמך מייחד כמה עמודים לשאלת העובדים הזרים וכן לפליטים ולמבקשי מקלט (עמ' 44-52). פרק הפליטים ומבקשי המקלט מעניין אותנו במיוחד, שכן עניינו בנושאים שחוברת זו דנה בהם.

בעוד אנו מתארים את ממדי התופעה, חושפים את "שקר הפליטים" ומציגים את שורת האיומים על ביטחונה הלאומי של ישראל הנובעים מן ההסתננות-רבתי אליה, מסמך אבינרי ואחרים (2009) נותר פורמלי, טכני אם תרצו: הוא מספק רקע בין-לאומי לתופעת ההגירה ולשאלה כיצד מתמודדות מדינות שונות עם הבעיה (לדוגמה, ניו-זילנד), ועוסק בכשלי המדיניות הישראלית בהתמודדות עם הסוגיה של כניסה לישראל שלא כחוק של מאות ואלפי בני אדם שהוא מכנה "פליטים ומבקשי מקלט"; אך רק בעמ' 50 אני מוצא – ופעם אחת בלבד – את המילה "מסתננים" ליד "מבקשי המקלט", בעוד אנו חושפים ברורות כי אלה הם מסתננים לצורכי עבודה – מהגרי עבודה! אני מכבד את העצות הנבונות שבמסמך אבינרי ואחרים, אבל מה ערכן במדינה שאין בה משילות, שהכול בה משותק על ידי בירוקרטיה לא יעילה ושהממשלות בה מתחלפות כל כמה חודשים? מה ערכן של עצות כמו "יש לברר את הבקשות למקלט במהירות וביעילות מרבית"; "על המדינה לפעול בלא דיחוי להרחקתם מישראל"; "מוצע שישראל תקיים מתחמי דיור מיוחדים סמוך לנקודות הגבול... שבהם ישוכנו מבקשי מעמד הפליטות". נדמה לי שכלא קציעות הוא דוגמה נפלאה למימוש עצה כזאת, אז מה? שלמה אבינרי, כמוני, יודע שעצות כאלו אינן רלוונטיות למדינה שאנו חיים בה.

מכיוון שאירופה הצדקנית-ליברלית-דמוקרטית ומטיפת המוסר סוגרת את שעריה, ישראל היא המפלט הטבעי הקרוב לכל מהגרי אפריקה. אך לא רק משם באים לכאן, אלא גם מירדן ומעיראק ומשטחי ארץ ישראל המאוכלסים בפלסטינים עניים. השאלה היא כמה ישראל עוד יכולה לקלוט כדי שגם דוברי ארגוני זכויות האדם יסכימו שהגענו אל הקו האדום שאסור לעבור. האם הם בעד קליטת עוד חצי מיליון, מיליון? הרי ברור שאפילו עשרה מיליון הם טיפה בים העונו העולמי, ושזרם האומללים לא ייעצר אלא להפך. מתי הם יאמרו: "עד כאן! אנו סוגרים גבולות ולא יכולים לערוב עוד למהגרי אפריקה, המזרח התיכון, הודו, הפיליפינים, תאילנד, רומניה, טורקיה וקולומביה?"

אחת הדרכים המהירות לפתרון הבעיה היא בניית הגדרות בגבול ישראל-מצרים ובגבול עם ירדן, רעיון שהועלה כבר בראשית העשור, בדיונים גם עם ממשלת מצרים (סיני ורביד הארץ, 29.8.07).

מאז 1967 נכנסו לישראל שלא כחוק כ-300,000 פלסטינים (סופר ושלד 2004); שר הפנים לשעבר מאיר שטרית נקב בעת שיחה עמי את המספר של נושאי תעודות זהות מזויפות בישראל. בעשור שנות האלפיים נכנסו לישראל כמהגרי עבודה (ומעט פליטים) מאפריקה כדי 20,000-50,000 נפש. לדברי קצינים בפיקוד דרום, במצרים ובסודאן ממתנינים כשלושה מיליון מהגרים פוטנציאליים להיכנס לישראל. אם לא די בכך, כ-250,000-280,000 מהגרי עבודה נכנסו לישראל כחוק ושלא כחוק מאסיה ומדרום אמריקה, כך שבשנת 2009 עוד גבר שיעור הזרים הנכנסים לארץ (על פי נתוני משרד התמ"ת והערכות של גורמים אחרים; גרינברג 18.5.09).

ל-7.3 מיליון הנפש שמונה החברה הישראלית באמצע 2009 נוספו כ-300 אלף פלסטינים (ייתכן שחלקם מופיעים בנתונים על ערביי ישראל)? אליהם יש להוסיף כ-30 אלף פליטי/מהגרי אפריקה (מספר ממוצע משוער), ואל אלה - כרבע מיליון מהגרי עבודה אחרים. מספר הזרים שנכנסו לישראל מאז 1967 עומד אפוא על כ-600 אלף נפש, שהם 7.5% מכלל המתגוררים בישראל (סה"כ 8 מיליון בני אדם בישראל). בתוספת כלל המתגוררים בישראל שאינם יהודים, יהיה ב-2009 שיעורם הכולל 13%! אם נצרף את הרוסים שאינם יהודים לקבוצת היהודים, יהיה שיעור הזרים 26%. מ-45 אלף בני הפלשמורה בישראל, רבים מאוד הם נוצרים. 16 אלף נשים בגדה המערבית וכ-14 אלף נשים שהובאו מהשטחים ומדרום ירדן ומתגוררות בדרום ישראל מקבלות קצבאות מישראל. אם קבעתי לעיל כי כחצי מיליון מסתננים מתגוררים בישראל, הנה בא השר הפנים לשעבר רוני בר-און ומדבר על כמיליון זרים השוהים כאן (פלתר 2009).

עד כאן עסקנו בבעיה ברמת המאקרו. ומה באשר לרמת היישוב? בעיר אילת, למשל, על פי נתוני משרד הפנים ב-2008, כשליש התושבים הם זרים! אכן, במו ידינו הפכנו את ישראל למדינה רב-לאומית. כאזרח יהודי וציוני מותר לי לשאוף למדינה יהודית, היא ישראל, מבלי להתבייש.

אבל, יש להביא בחשבון עוד תהליך המאיים על ישראל. כבר כיום, ישראל היא המדינה הצפופה ביותר במדינות המערב. אם נוסיף לנתונים הרשמיים את האוכלוסייה שאנו דנים בה כאן, פליטי/מהגרי אפריקה ומהגרים פלסטינים וזרים אחרים, נבין שהצפיפות רק גדלה והולכת. צפיפות קשורה לאלומות, למחסור במשאבים, לבעיות של אי אכיפת החוק ולעוד קשיים המוכרים לכל אזרח. החשש מהידרדרות לעולם שלישי אינו דמיוני.

נציגי ארגוני זכויות האדם, הבאים לכאורה להושיע בני אדם במצוקה, שוכחים מה הם מעוללים לחברתנו. הם דוחפים את מהגרי העבודה האפריקנים הזרים לחברתנו ולתרבותנו, אל השוליים ואל המצוקה, ופוגעים בתושבי ישראל החלשים – וביודעין! מכיוון שרוב נציגים אלה מתגוררים בתל אביב רבתי, הם שותפים מלאים לאותה החלטה הרת אסון, ההחלטה של המערכת השלטונית (של מדינת תל אביב) להרחיק את המהגרים האפריקנים אל השוליים, אל האוכלוסייה החלשה ממילא היושבת בפריפריה. מדוע על כך הם אינם זועקים? (גולן, 11.12.08).

מקורות

- אבינרי ש', ל' אורגד וא' רובינשטיין. 2009. *התמודדות עם הגירה גלובלית: מתווה למדיניות הגירה לישראל*. נייר עמדה, ירושלים: מרכז מציל"ה.
- בסוק, מ"ב 2008. כל העובדים הזרים לא חוקיים. *THE MARKER*, 6.4.08.
- גבירץ, י' 2009. טיפול באמצעות "בולדוזר". *ידיעות אחרונות*, 19.7.09.
- גולן, ג' 2008. פליטים? רק בחצר האחורית. *חדשות היום*, 11.12.08.
- גרינברג, מ' 2007. העובדים הזרים חוזרים לישראל. *מעריב*, 18.5.07.
- הוותיקן: יחס המערב למהגרים דומה לאדישות למעשי הנאצים. *הארץ*, 23.8.09.
- וידאל, ג' 2006. העולם מתחמם וחצי מליון בני אדם החיים במדבר עלולים להפוך לפליטים. *הארץ*, 6.6.06.
- טרדמן, מ' 2009. סוגית "הפליטים" מדארפור ומאיתריאה – מבט ייחודי מכיסא המתשאל. *פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה*. 48–66.
- לבנת, י' 2008. בלא רחמים. *הארץ*, 16.12.08.
- לבנת, י' 2009. במה אשם הדארפורי? *דעות, מעריב*, 11.8.09.
- סופר, א' 2009. מה בין אנשי משפט, דמוגרפיה וקיומה של ישראל. *ביטחון לאומי*, 7, 11–28.
- סופר א' וג' שלו. 2004. *מימושה בפועל של תביעת השיבה הפלסטינית*. חיפה: קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה.
- סיני, ר' וב' רביד. 2007. ישראל בוחנת הקמת גדר בגבול המצרי. *הארץ*, 29.8.07.
- פאולו, מ' 2004. לוינגסטון ובנג'מין חולמים על עזיבה. *הארץ*, 2.1.04.
- פלתר, נ' 2009. מיליון מהגרים לא חוקיים בישראל. *ידיעות אחרונות*, 23.2.09.
- צבר, ג' 2008. "לא באנו להישאר" מהגרי עבודה, מאפריקה לישראל ובחזרה. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב.
- קלינגר, ע' 2009. הגירה מאפריקה לישראל והשפעותיה על הביטחון הלאומי. *פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה*. 15–47.

(2) מכתב שנשלח מצוות במכון ון ליר ב-1.3.2010 להנהלת אוניברסיטת חיפה וראשיה – פרסומם של קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה ומרכז המחקר של המכללה לביטחון לאומי באוניברסיטת חיפה: פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה

1.3.10

אל: אוניברסיטת חיפה

לשכת הרקטור, פרופ' יוסי בן ארצי (באמצעות דוא"ל)

יו"ר חבר הנאמנים, מר ליאון צ'רני (באמצעות דוא"ל)

מנכ"ל אגודת ידידי אוניברסיטת חיפה בישראל, הגב' שירה בן אור (באמצעות דוא"ל)

דיקן הפקולטה למדעי החברה, פרופ' אבי שגיא שוורץ (באמצעות דוא"ל)

ראש החוג לגאוגרפיה, ד"ר דברה שמואלי (באמצעות דוא"ל)

שלום רב,

לאחרונה פרסמה קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה של אוניברסיטת חיפה (בשיתוף עם מרכז המחקר של המכללה לביטחון לאומי) מסמך שכותרתו, "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה". מסמך זה זכה לתהודה תקשורתית בכלי תקשורת מובילים, בהם גלי צה"ל וחדשות ערוץ 2.

אנו מברכים על השיח בנושא פליטות והגירת עבודה בישראל, שיח שיש בו מקום לדעות שונות ולמגוון מתודולוגיות. יחד עם זאת, כמי שחוקרים את הנושא, אם במסגרת קבוצת המחקר "פליטים בישראל" המרכזת את האקדמאים, תלמידי המחקר והפעילים המובילים בתחום במכון ון ליר בירושלים, ואם במסגרות אקדמיות אחרות, נחרדנו לגלות שהמסמך הנדון מוצג כמסמך "אקדמי" ופרסום רשמי, הנושא את שמה של אוניברסיטת חיפה, מציג כתיבה מתלהמת הרווייה באידאולוגיה גזענית. כמו כן, לטעמנו, רמת המחקר, הניתוח והשיח המוצגים בו אינם עומדים באמות המידה המינימליות של פרסום אקדמי המקובלות בארץ ובעולם. לנוכח האמור, אנחנו רואים חשיבות עליונה בהעברת ביקורת אקדמית על המסמך, ובהבאת ביקורת זו לידיעתכם.

א. רמת המחקר

ארבעת הטקסטים המרכיבים את המסמך מכילים בעיות תוכניות ומתודולוגיות מהותיות היורדות לשורש האיכות האקדמית של המסמך. חלק הארי של הטענות שמציג המסמך נסמכות על הנחות שאינן מבוססות, אך משמשות להסקת מסקנות שעולות יותר מפעם אחת לכדי סתירה.

כך למשל, מניח המחקר שכניסתם של מבקשי מקלט לישראל הינה נגזרת של מדיניות הגירה אירופית, מבלי לבסס הנחה זו, שספק אם ניתן לבססה (ולכן אולי מוטב לא לטעון אותה). ממנה הוא מסיק שהיקף הכניסה של מבקשי מקלט לישראל יגדל באופן משמעותי בשנים הקרובות באופן שעלול להוות סכנה דמוגרפית לישראל, בלי להסביר את המסקנה או לנמק אותה בנתונים כלשהם.

מסקנה נוספת ובעייתית לא פחות העולה ממאמריהם של עו"ד קלינגר והד"ר טרדמן, היא כי מבקשי המקלט מאפריקה אינם באמת פליטים אלא מהגרי עבודה. כך, למשל, עו"ד קלינגר מבססת את מסקנתה על כך שהם מגיעים ללא משפחותיהם, דבר אשר ממנו, כמובן, לא ניתן להסיק מאומה על הטעמים להגירה. נציין, כי טענה זו נסתרת בשיטתיות במחקרי האו"ם בנושא, לפיהם מעל ל-90 אחוז ממבקשי המקלט בישראל הם פליטים, או במצבים דמויי פליטות, וממילא היא נטענת בעלמא, שכן עד היום טרם פעלה מדינת ישראל לבירור מרבית בקשות המקלט התלויות ועומדות. כך גם, עו"ד קלינגר במאמרה המופיע במסמך, מתבססת על כתבה שפורסמה ב"מעריב" על מנת לבסס קשר בין הגירה (מוסלמית!), בעיות ביטחון ופשיעה באירופה, בלי להציג כל נתונים רלוונטיים מקומיים ולא בחינה רצינית של היכולת להשליך מנתונים שנמצאו באירופה לפני למעלה מעשור על המתרחש בישראל כיום.

בנוסף, כל הטקסטים המופיעים במסמך חסרים פרק מתודולוגיה סדור וברמה סבירה כדי שיהיה אפשר להתחשב בהם כבטקסטים אקדמיים בני-הפרכה. כך למשל, לא ברור על איזה בסיס מתנגדת עו"ד קלינגר (אשר גם הרקע ההשכלתי הרלוונטי שלה לתחום זה, כמו גם לתחומים הבריאותי, הדמוגרפי, התרבותי וכו', שגם בהם היא מציגה ממצאים ומסקנות מחקריות, לא ידוע) להנחיית היועץ המשפטי לממשלה שלא לייחס מסוכנות לכל מבקש מקלט סודני. ד"ר טרדמן, למשל, מציג נתונים שלא ניתן לייחס להם ערך אמפירי ברור באשר מדובר על התרשמות לא סדורה במסגרת ראיונות שקיים (במאמר מוסגר נציין כי ספק אם הושגה הסכמה חופשית של המרואיינים לשימוש במידע שבראיון לצורכי מחקר אקדמי, כפי היה ראוי לעשות מבחינה אתית).

נוסף לכך, מובאים נתונים אחרים שאינם רלוונטיים באופן מטעה. חמורים במיוחד הם הנתונים המובעים בחיבורה של עו"ד קלינגר, המבוסס על מחקרים משנות ה-90 אודות שיעורם של כלל מהגרי העבודה בקרב נשאי האיידס והשחפת בישראל ועד היום לא נערכה בדיקה שיטתית של שיעור נשאי נגיף ה-HIV בקרב אוכלוסייה זו. מהם מסיקים על קיומן של מחלות אלו בקרב הפליטים האפריקאים, למרות שתופעת הפליטות היא תופעה ספציפית יותר וממילא מאוחרת יותר, גם לשיטתה של המחברת, ולמרות שלא נאספו או הוצגו לעניין

זה כל נתונים. יצוין, כי נתונים אלו עוותו בהמשך עיוות נוסף על ידי התקשורת, שם פורסם כי שלישי ממבקשי המקלט האפריקאים הם נשאי שחפת ואיידס (!).

רמת המחקר הירודה באה לידי ביטוי גם בשימוש החוזר בביטויים כמו "ידוע כי", "אין ספק", "ברור לכול", "מחקרים מראים", "חוקרים רבים טוענים" (בלי לציין את פרטי המחקר, כמקובל), כדי לבסס את הטענות השונות. מיותר לציין, שאנחנו חולקים מכול וכול על היותם של הנתונים המוצגים במחקר (ושאינם מבוססים על מחקרים קודמים) בבחינת ידע רווח או מבוסס בחברה בכלל או בשיח האקדמי.

ב. ביטויים גזעניים ואנטי דמוקרטיים במסמך

אנו סבורים כי המסמך כולל בתוכו ביטויים גזעניים ואנטי-דמוקרטיים המקבלים, כשהם מוכללים במסגרת של "מסמך מחקרי-אקדמי", חזות של מסקנות מחקריות הכרחיות. מבלי להוסיף נאמר, כי האופן שבו מוצגים מבקשי המקלט מזכיר כתיבה גזענית אחרת המוכרת לכולנו היטב מההיסטוריה הלא רחוקה. הם מוצגים כמי שחיים ב"זוהמה", כמצויים במצב בריאותי ירוד, כמהווים סכנה חברתית ובריאותית לסביבתם וכמי ש"תופסים" מקומות עבודה של ישראלים מוחלשים. אמירות אלו אינן מבוססות בעובדות (וממילא לשם ביסוסן נדרש מחקר מקיף יותר ועל ידי מומחים מדיסציפלינות אחרות מאשר של הכותבים – כלכלנים, אפידמיולוגים, וכו'). אולם חמור מכך, תוצאתן היא דה-לגיטימציה של אוכלוסייה שלמה באופן מכליל ובלתי ראוי, ובסגנון אנטי-אקדמי.

הכללה נוספת שמתבצעת תדירות בפרסום היא הקביעה כי אנשים מארץ מוצא מסוימת אינם פליטים אותנטיים, אלא מתחזים לפליטים (למשל, ביחס למבקשי המקלט מאתיופיה). קביעה זו בוודאי שאינה עומדת בכל סטנדרט בינלאומי להכרה בפליטים, היא הפוכה מהנחיות האו"ם ואף מנוגדת למדיניות משרד הפנים לאורך השנים.

עוד, לדידו של פרופ' סופר, קבוצת ה"זרים" במדינת ישראל כוללת את כל מי שנכנס אי פעם לישראל ואינו יהודי, בין אם מדובר בעולים מברית המועצות לשעבר או מאתיופיה, שיהדותם אינה מוכרת על ידי הרשויות, בפלסטינים שהתאזרחו כדין או במבקשי מקלט ממדינות אפריקה. בחוסר זהירות מייצר סופר שקילות בין קטגוריות משפטיות וחברתיות שונות כגון "מסתנן", "זר", "שאינו יהודי" וכו'. שיח כזה, שאינו מבחין בין קבוצות ופרטים משקף גישה לאומנית, בדלנית, גזענית ומסוכנת.

ג. תקיפה פרסונלית של פעילים חברתיים ואנשי אקדמיה

המחקר תוקף באופן ישיר ובוטה אנשי אקדמיה ופעילים בארגוני זכויות אדם המכונים במסמך זה ("קרטל זכויות האדם"). כך, מאשים פרופ' סופר את אנשי האקדמיה העוסקים

בנושא זכויות פליטים ומבקשי המקלט בכך שכתבתם נובעת "מבורות נוראה לגבי הנעשה בחברה הישראלית, מחוסר הבנה של הגאודמוגרפיה ושל כושר הנשיאה של ישראל" וכן מ"בורות בכל הנוגע להגירה הבלתי חוקית כיום ברחבי העולם, ובעיקר לניסיונות הנואשים של מיליונים לחדור לאירופה". עוד מאשים פרופ' סופר כי "סיפור 'פליטי דארפור' הוא בעבורם הזדמנות פז לפרסם עוד כמה מאמרים בדרך לעלייה בדרגה". פרופ' סופר מתמקד בהשמצה גורפת של עולם הידע של כותבים אשר דעתם או תפיסת עולמם נוגדות את שלו" ("מדוע הם לא טרחו ללמוד את הנושא לפני שהם מכבירים מלל", "כותבים בלהט דברים שאינם יודעים עליהם מאום" וכו'), ומציין כי הם מנהלים "מסע שקרי והזוי" ואף מציע להם אג'נדה מחקרית חלופית אשר, ככל הנראה, קרובה יותר לתחומי העניין שלו. יצוין, כי בין הכותבים שאתם מזכיר סופר נמצאים חוקרים רבים, מתחומי ידע שונים (משפטים, סוציולוגיה, עבודה סוציאלית, לימודי אפריקה וכו'), אשר השקיעו שנים ארוכות ברכישת השכלה, בכתובה ובמחקר בתחום, ומשתייכים כיום לדרג המוביל של מומחי ההגירה. בכך מפר פרופ' סופר באופן גס סטנדרטים אקדמיים בסיסיים של כבוד וצורת שית. לטעמנו, השתלחות מעין זו, שממילא אינה מכבדת את כותביה, מקומה לכל היותר בפובליציסטיקה בעיתונות הפופולרית, אך וודאי שלא במסגרת המתימרת להיות מחקרית.

כאקדמאים ישראלים אנו מודאגים מן הנזק שניירות כאלה מסבים הן לתדמית המחקרית של האקדמיה בישראל בכלל, ושל אוניברסיטת חיפה בפרט, והן לקיומו של שיח ציבורי בנושא אקטואלי ורב חשיבות לחברה הישראלית. אנחנו תקווה כי הנושא ייבדק וכי יינקטו צעדים מתאימים על מנת להבטיח כי תופעות ממין זה לא יישנו.

בברכה,

ד"ר טלי קריצמן-אמיר (המרכז האקדמי למשפט ועסקים ומכון ון ליר)

ד"ר הדס ירון (המכללה האקדמית תל אביב-יפו)

ד"ר עידו לוריא (אוני' תל אביב)

ד"ר יובל ליבנת (אוני' תל אביב)

ד"ר גליה צבר (אוני' תל אביב)

ד"ר אדריאנה קמפ (אוני' תל אביב)

גב' רבקה ורשבסקי (אוני' בר-אילן)

גב' חדוה ישכר (אוני' תל אביב)

מר יפתח מילוא (אוני' תל אביב)

גב' אלישבע מיליקובסקי (אוני' בן-גוריון)

גב' יולי נובק (אוני' תל אביב)

גב' מיכל צביאלי (אוני' בן-גוריון)

גב' יהודית קפואנו (אוני' בר-אילן)

עו"ד ענת בן דור (אוני' תל אביב)

עו"ד יונתן ברמן (המרכז האקדמי למשפט ועסקים)

העתק: פרופ' ארנון סופר (באמצעות דוא"ל)

3) תגובה לביקורת על החוברת "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה" בהוצאת קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה והמכללה לביטחון לאומי

7.3.2010

לכב'

פרופ' יוסי בן ארצי – רקטור

אוניברסיטת חיפה

שלום רב,

הנדון: תגובה לביקורת על החוברת "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה" בהוצאת קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה והמכללה לביטחון לאומי

תשובתי בנויה משני חלקים, חלק א' שהוא הקדמה, שתוך כדי קריאתה תבין את הקשרה לחלק ב', המנסה להשיב לביקורת של צוות ון ליר. אבל, הסר דאגה מלבך, המכתב לא נשלח כנראה על מנת שימתינו לתשובה, משום שבטרם נשלח מכתב זה אלינו הוא הופץ לכמה עיתונאים מקרטל השמאל הרדיקלי, שכבר פנו אלי חסרי סבלנות להתחיל ברעש – זה מתאים לאקדמיה פוליטית, ואנו לא נתרגש.

חלק א' – הקדמה

השבוע הגבתי למסמך שקרי מעוות ולא מכובד שהוציא לאור השר יולי אדלשטיין תחת הכותרת "אתר ההסברה ליוצאים לחו"ל". בהינף קולמוס נמחקו מיליוני פליטים פלסטינים ונותרו רק 320,000 מהם.

בהינף קולמוס שני נעלמו מיליון וחצי פלסטינים מהשטחים הכבושים והנה אנו מוכנים לספח את כל רחבי יו"ש. ככה זה כשנתונים מפריעים לבעלי אג'נדות פוליטיות כאלו ואחרות משמאל קיצוני ומימין קיצוני (צירפתי לך את תגובתי!).

השבוע בדיוק נדרשתי לספק הנתונים על ממדי כניסת הזרים לישראל ותחזית להמשך חדירה של מאות ואלפים כאלו לישראל, בעבור בית המשפט העליון הדן בימים אלה בהרכב של 11 שופטים בעתירה לביטול חוק האזרחות.

השמאל הרדיקלי דוחה את הנתונים בדיוק כמו אדלשטיין כי הם מפריעים לאג'נדה שלהם...

עכשיו זו הפעם השלישית שאני נדרש לאותו עניין, לומר לאנשי צוות ון ליר כי חדירת מהגרי עבודה לישראל במספרים גדולים מסכנת את ישראל בשורה של תחומים. הם כמו

חבריהם בימין הקיצוני ובשמאל הקיצוני מכחישים את העובדות כדי שלא יבלבלו אותם... בתגובתי אמחיש לך כמה מניפולציות הם עושים כדי לשכנע שכל המהגרים הם פליטים.

לפי הבנתי וידיעתך, כל המעונויין לספח את יו"ש לישראל גוזר על ישראל כליה במוקדם או במאוחר. זוהי אזהרתי לימין הקיצוני (וגם לבודדים בשמאל הרדיקלי כמירון בנבנישתי וחבריו, אתם אינני בר-שיח!).

מי שחפץ לפתוח את שערי ישראל לכל אפריקני הנכנס הנה, לכל ערבי המודיע כי הוא בא לשאת את בחירת לבו הפלסטינית דווקא כאן ולא ברמאללה, למשל, או נכנס לממש זכות שיבה, או שהוא עובד בלתי חוקי או חוקי ורוצה להישאר כאן עם ילדיו, או שהוא אחד מתוך מאות ואלפי תיירים המתאהבים בישראל ורוצים להיות אזרחים בה – לכל אלה אומר, כי בפתיחות זו הם מאיימים על ישראל היהודית-ציונית ועלולים להביא לקצה. מדובר בעיקר באנשי השמאל הרדיקלי, שלפחות בחלקם ישמחו לראות את קצה של ישראל היהודית.

גם עם אלה אינני בר-שיח, כי אין לנו מכנה משותף לבניית שיח ענייני.

חלק מהאגודות, הארגונים והעמותות שהשמאל מטפח ומפעיל אינם עוסקים רק בעולם הזרים לישראל אלא אחראים במידה רבה לכאוס שבמגזר הבדווי (נוסף על זה שיוצרת ממשלת ישראל לדורותיה בגלל מחדלים בלתי נסלחים בנגב הצפוני!).

יש עוד אגודות וקבוצות העוסקות בעוד נושאים, שלכולם לדעתי מכנה משותף רחב: ניסיון לקעקע את הישות הציונית בישראל. בריאיון שבו השתתפתי עם כמה נציגים מהקרטל בגלי צה"ל ובהנחיית יעל דן, שאלתי את אחד המגיבים מן הצד השני של הקו, כמה פליטים/מהגרים הוא מוכן לקלוט ומתי הוא יאמר, עד כאן – ישראל איננה מסוגלת עוד. תשובתו הייתה – בלי סוף! כלומר אין לו שום בעיה לראות את קצה של ישראל. אדם זה לא ייצג את עצמו בלבד – זאת העמדה של כל חברי הקרטל.

כל הארגונים הללו, המונים עשרות גופים, מוגדרים על ידי כ"קרטל ארגוני הזכויות" וביניהם עדאלה, במקום, הקרן החדשה לישראל, יש גבול, מוסדות מכון ון ליה, המרכז בגבעת חביבה, התנועה נגד הריסת בתים (קרא היטב, עמותה נגד הריסת בתים לא חוקיים!?) וכמובן גם גופים כנגד גירוש מהגרי עבודה לא חוקיים מישראל.

לימין הקיצוני יש "אלוהים שבשמים" ובשמו מותר לעשות הכול, לשמאל הקיצוני יש "אלוהי השלום, הצדק, ההומניות, הליברליזם, הרב-תרבותיות" וגם להם הכול מותר בשמו של אותו אל...

ועוד אוסיף, כי מי שאינו מבין כי בשנת 2010 ישראל היא המדינה הצפופה ביותר במערב, ושצפיפות זו היא מרשם לאלומות ולהידרדרות בכל מערכות החיים, כולל בריחת החזקים ממנה, אינו בר-שיח שלי בטרם ילמד את העניין ויבין משהו על הקשר בין דמוגרפיה-צפיפות-איכות חיים-ביטחון לאומי.

והערה אחרונה, מי שחושב שאנו לפני שלום אמיתי ועל כן יכולים לקחת סיכונים כאלה ואחרים כולל התעלמות מהסוגיה הדמוגרפית, אינו מבין את המציאות הגאופוליטית של ישראל ואת התהליכים החלים סביבנו, ובטרם ילמד נושאים אלה אינו בר-שיח כן עמי. עיפתי מדיאלוגים עקרים מלאי סיסמאות שבינן למציאות באזור אין ולא כלום.

לסיכום, אני חפץ להתגורר במדינה יהודית-ציונית, וככל האפשר גם דמוקרטית (בסדר זה!), למרות הנסיבות הקשות של מיקומה של ישראל במרחב אלים זה. אני ארצה לחיות במדינה תרבותית, צודקת, מוסרית ככל שאפשר, אך לא אתן שיהפכו את היוצרות וידאגו קודם למדינה דו-לאומית או רב-לאומית ורב-תרבותית ורק אחר כך, יוסיפו כבדרך אגב, יהודית-ציונית (על פי מודל של פרופ' מנחם מאוטנר, שמרוב רצון לרב-תרבותיות יוצר זיקה בין מילת נשים למילת גברים וכו' (ראה מאמרי ב"ביטחון לאומי" מס' 7, 2009).

מכיוון שאני רוצה בנזכר למעלה ובכך להבטיח את חיי וחיי צוות ון ליר וכל יקיריהם, אני זוכה מצד אותו צוות לביטויים "גזעני", "לאומני", "בדלן". אך אל דאגה, אני רואה בכך מחמאה. שיהיה רק ברוך, כי הניגודים ביני לצוות הם כה גדולים ועקרוניים, שאינני רואה אפשרות לקיים "שיח" עמם.

על משפטים מתחסדים שבמכתב כמו: "מברכים על השיח בנושא פליטים והגירות", או "סטנדרטים אקדמיים בסיסיים של כבוד וצורת שיח" או "שיח שמבחינן בין קבוצות ופרטים" יש לומר להם, הפסיקו עם הרמייה והטיוח!

לעניין הלאומיות, בדלנות וגזענות, אני מרים את הכפפה ומוכן לשאול כל אחד מהחתומים על המכתב אליך, שיספר מה תרומתו הוא לקידום המגזר הערבי בישראל ומה תרומתי שלי באופן מעשי וענייני לעניין חשוב זה.

השיח בתרבות השמאל הרדיקלי

אני טוען שלא רק עמי אין קרטל זה יכול לקיים שיח, אין הוא מקיים שיח עם גופי מרכז וימין פוליטיים, אקדמיים, תכנוניים ואחרים. השיח שלו הוא רק עם עצמו. חובת ההוכחה עלי!

ב-9.3.10 קיים מכון ון ליר כנס "על תמורות בקרב האזרחים הערבים בישראל" – לא נמצא שם אדם אחד מהמרכז, מהימין שיגיב, שיעיר, אף לא אחד!

ועוד כנסים של ון ליר, הראשון במרס 2008 על "מדינה יהודית ודמוגרפית", השני "דמוגרפיה ודמוקרטיה" (בניצוחו של עזמי בשארה). לא, אין זה שיח!

בכנס משפט וחברה 2008 של אגודת המשפט בחיפה התקיימה ישיבה על המיעוט הערבי, אך לא היה שם ולו אדם אחד ניטרלי שיעיר, שיגיב.

בכנסי מרכז תמי שטיינמן נמצא תמיד את תמר הרמן, גליה גולן ועמיתיהם בשמאל. היכן הוא נציג המרכז או הימין הישראליים? וכך בכל כנס הממומן על ידי גופים אירופיים שונים.

כנס "על גדרות והפרדה באוניברסיטת חיפה" – משתתפים דב חנין, טובי פנסטר, ראסם חמאסי, דן בבל... הם לא מצאו ולו אדם אחד שיאמר ההפך.

בידי כ-200 הזמנות לכנסים, כולם במודל דומה – "שיח" הוא שיח של שמאל עם שמאל... כ-10% מתושבי ישראל מדברים עם עצמם ומרגישים טוב.

ומה בעניין הפרסומים של חוקרי "הקרטל" ואני מתכוון רק לחברים באקדמיה? כמעט שלא תמצאו בפרסומי הקרטל בעברית ובלועזית פרסומים או ציטוטים של אנשי מרכז או ימין או פרסומים שצריך להתמודד אתם, ומדובר בעובדות גורליות הנוגעות לישראל. לדוגמה נציין את פרסומי בנימין נויברגר על דמוקרטיה וביטחון לאומי (האוניברסיטה הפתוחה, 2007), את פרסומי חיים יעקבי וראסם חמאסי ועשרות רבות שלא ציינתי – זה אינו שיח. למרות היהירות, זחיחות הדעת, ההתנשאות, זו אינה אקדמיה, זו קריקטורה!

ומה בימין? עד לסגירת כתב העת "נתיב" שהיה ביטאון מאוד ימני, יכולת למצוא שם במשך שנים כותבים מהמרכז וגם מהשמאל, וכך גם ב"תכלת", ואלו שתי דוגמאות בלבד, ושלא תטעה, הימין הקיצוני מכנה אותי "שמאלן נתעב!".

כזכור לך, שימשתי זמן רב יו"ר המרכז היהודי-ערבי כאן, ואני עדיין מרצה בפר"מ המשטרתי ובצה"ל, לא קרה ולו פעם אחת שקיימתי פאנל או דיון בו לא עמדו זה מול זה שולמית אלוני מול רחבעם זאבי (גנדי), או יוסי שריד או תמר גוז'נסקי מול יובל נאמן, ראשי יש"ע, איש ימין זה או אחר...

צוות ון ליר מדברים אתי על "שיח" וחושבים שהם מרשימים אותי ב"פתיחות" המזויפת שלהם (נחזור לעניין ה"פתיחות" בחלק ב').

חברים בקרטל משקרים

בחמש השנים האחרונות אני מוצא עצמי מעורב בכמה סוגיות לאומיות שאילצו אותי להתמודד עם מכתבים ועם תגובות מצד אישים בקרטל השמאל שהם פשוט מעוותי המציאות ולעתים אפילו משקרים במצח נחושה. אביא כמה דוגמאות בלבד:

במחלוקת על גדר הפרדה בין פרדס שניר (לוד) למושב ניר צבי כותבים אנשי "אדם טבע ודין" (בגיבוי חברים מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב): "חומת הפלדה הנבנית על ידי אנשי ניר צבי גבוהה, ומפריעה לזרימת האוויר, למראה, ויש להסירה...".

רבותי, מעולם לא נבנתה שם חומה לא מפלדה ולא מבלוקים. הכותב פשוט מעולם לא ביקר במקום.

פעילים בקרטל פנו לוועדת גולדברג בדרישה להכיר בכל פזורות הבדווים בנגב, בידועם כי בכך הם מנציחים עוני ועזובה במרחב גדול זה. מדוע הם עשו כך? מדוע בנשימה אחת הם דורשים לפנות 30 חוות של בודדים (יהודים) בנגב ולא דורשים פינני 58,000 בתים לא חוקיים בקרב הבדווים!?

חברי הקרטל פנו למועצה הארצית לתכנון בנייה בניסיון למנוע הקמת יישוב בשם מצפה אילן והתלוננו כי יישוב כזה (של 50 משפחות) ימיט הרס על הסביבה. אבל ליד יישוב זה מתפתח לכל עבר וללא תכנון היישוב הערבי ברטעה. מדוע הם לא ראו אותו בכותבם את מכתבם רווי השנאה ליהודים? מדוע הם שיקרו בעניין הקמת יישוב למפוני כפר דרום, בשם נטע-מרשם מול דהריה (בתוככי ישראל?) וגייסו לשם כך את העיתונאי צפירי רינת שייצור מכבש לחצים עם טיעונים לא אמתיים?

שבעתי מלקרוא מילים רכות ונעימות, פתוחות, תרבותיות, הגדושות מונחים כהדרה, גטואיזציה, שיח, אקדמיה, רב-תרבותיות - שמאחוריהן מסתתרת שנאה למדינת ישראל, יותר נכון לישות הציונית כאן.

עד כאן הבהרתי לך, פרופ' בן ארצי, כי אינני מסכים עם צוות ון ליר בעניין שמירת הרוב היהודי בישראל, שכדי לממשו יש לסגור את גבולות ישראל בפני "זרים" (מילה שיש בה גזענות ובידול, אבל היא גם תאפשר חיים לצוות ון ליר כדי שימשיך לחקור ולתקוף).

אין בינינו כנראה הסכמה על האיום הקיומי שבו נמצאת ישראל, ועל כן הצורך לנקוט שורה של אמצעים לא פשוטים. לא תמיד צודקים, לא תמיד דמוקרטיים במודל שוודיה-בלגיה-הולנד. הצוות אינו מודע להיבטים הכל כך רחבים שיש בחקירת נושא כמו ההגירה, או לצורך הדחוף שבסגירת ה"חור" הזה בגבולות ישראל לשם פתרון דחוף לאסון שירד

על יישובים כערד ואילת, בגלל פתיחות זו של הקרטל לכניסת זרים כל כך בעייתיים כמו מהגרי אפריקה (כן, כקולקטיב ולא כפרטים).

עמדתי על אי-קיומו של "שיח" בין אנשי הקרטל לציונים שבינינו ובעיקר על כי אנשי הקרטל המדירים עצמם בכנסים, פאנלים ובספרות מכל מה שמזוהה כמקורות מן האמצע ומן הימין.

רמזתי על דמיון לכאורה מוזר בין הימין הקיצוני לשמאלה הקיצוני, לשניהם ישנה בקשה צנועה אחת – שלא יבלבלו אותם בעובדות!

הבהרתי מדוע אני קורא לאוסף הארגונים הירוקים על עשרות שמותיהם "קרטל". אפשר להצביע על כך שרבים מהם חברים בשניים או יותר ארגונים כאלה, שיש להם מכנה משותף אחד מאוד רחב – הפיכת ישראל למדינה דו-לאומית, שמשמעותה היא אחת – חורבן היישוב היהודי במזרח התיכון!

עד כאן ההקדמה.

חלק ב' – לגופו של עניין

על כתיבה מנומסת

מספרים על אל-קפונה, שאמר כי כשבאים אל הקליינט יש לדבר אתו בנימוס, באדיבות, בצורה תרבותית, אבל אקדח ליד הרקה לא יכול להזיק. זה מה שקורה כאן – צוות ון ליר מוכן, בנימוקים מוסריים, למלא את ישראל במאות אלפי פליטים-מהגרים, ולפי האלוף יואב גלנט, כ-3 מיליון כבר בדרך לישראל... צוות מנומס זה מוכן לסכן את חייו בהרשותו למאות אלפי אנשים, מהם 40 אלף תיירים שלא חזרו למולדתם, ו-350 אלף פלסטינים שכבר נכנסו מאז 1967 והם מוסיפים להיכנס, עם 250-350 אלף עובדים זרים השהים כאן, עם ירידה מהארץ של נוער תל-אביבי "חזק" ועוד האפריקנים הנזכרים (כמהגרי עבודה, דמויי פליטים וכיוצא באלה שמות משמות שונים). כולם נכנסים מסיבות מוסריות, דמוקרטייות ועוד תירוצים מכל הסוגים והמינים. כך, בוקר אחד נמצא עצמנו בקריסה דמוגרפית; כלכלית, סביבתית. כלומר, הצוות מדבר בנימוס, אבל מחזיק מול רקתי אקדח טעון, שבמקרה זה גם יורה!

צוות זה אינו מבין מדוע אני, הגזען-לאומן-בדלן – כורך את כולם בחבילה אחת שאני מכנה "זרים".

אני מעדיף שידברו בהתלהמות ישר ולעניין, ושלא יסכנו אותי, את מדינתי ואת המפעל הציוני בנימוסיהם המזויפים.

אירופה ישראל וצוות ון ליר

כאשר צוות המטיף מוסר לאחרים, המתיימר להיות רציני, אחראי, עם רמה אקדמית נאותה וכן הלאה, שואל מה הקשר בין מדיניות ההגירה של אירופה לגידול במבקשי כניסה לישראל, זוהי בעצם התרסה. אם לא ברור העניין, שהרי זהו נושא גאוגרפי, אומר להם כי כשאירופה נועלת שערים (ראו את מאמרי ב"ביטחון לאומי" 8 שנמצא גם באתר הקתדרה) וישראל נותרת מקום המפלט היחיד לכל עניי צפון אפריקה ומדינות דרום הסהרה, הם זורמים לכאן. זה כל כך קשה להבנה? אם לי אין הם מאמינים, שיפנו ללוח 3 במסמך מציל"ה (רובינשטיין, אבינרי, אורגד 2009) ויקבלו תשובה מוחצת.

מדובר בזרם גדל והולך של מהגרים מליבריה, גינאה, חוף השנהב, גאנה, טוגו, ניגריה, קמרון. לכולם אירופה קרובה יותר, ואכן אליה הם נהרו עד לאחרונה. שוחחתי עם מקצת הבאים משם והתשובה ברורה – אירופה נסגרת והסיכוי להיכנס לישראל גדול.

זה מה שקורה למי שעסוקים כל כך בשיטות מחקר ומתודולוגיות כך שבנושאים מעשיים הם שוכחים להפעיל את ההיגיון, את המפה ואת הסקת המסקנות. לכן, תוצאות מחקריהם (שרמתם גבוהה בעיני כותביהם עצמם), אינן רלוונטיות ונראות מגוחכות.

ההתנפלות הזדונית על המתשאל, ד"ר משה טרדמן

מכיוון שטרדמן תישאל רבים ממהגרים אלה (אינני יודע עד היום אם הוא איש שמאל, ימין או רק איש הגון ונעים כפי שהתרשמתי משתי פגישות עמו), ומאחר שלממצאיו יש חשיבות מכרעת בנושא שאנו דנים בו – הולך צוות אקדמי זה, שהוא רציני, ישר ואחראי, המקפיד על רמת מחקר גבוהה – ועושה לעבודתו ולממצאיו דה-לגיטימציה (כמו שעושים אטינגר בימין וזהבה גלאון בשמאל בעניין הדמוגרפיה הישראלית הגזענית). וכך כותב צוות ון ליר: "...מציג נתונים שלא ניתן לייחס להם ערך אמפירי ברור, באשר מדובר על התרשמות לא סדורה... ספק אם הושגה הסכמה חופשית של המרואיינים לשימוש במידע שבריאיון לצורכי מחקר אקדמי כפי שהיה ראוי לעשות מבחינה אתית".

זה משפט חמור ביותר, אבל עטוף בניסוח אקדמי. שים לב, פרופ' בן-ארצי, למה מרמז צוות אקדמי זה – אסור לתשאל, ואם עשית זאת, כנראה זה אינו מהימן; אסור לפרסם, כי יש בעיה אתית; אסור לחקור קבוצה, כי זו גזענות ולא מדע; אסור לדון בדמוגרפיה כי זו גזענות ולאומנות; אסור ואסור... כיצד מרשה לעצמו צוות בעייתי כזה ממוסד כמכון ון ליר לתת עצות מה מותר ומה אסור לחקור, רק כדי שהתוצאה הסופית תהלום את מה שהם רוצים!

לצוות ון ליר מותר הכול, ליובל לבנת מותר לתקוף, ליעל גבירץ מותר להגג, האו"ם הוא הוא המקור המהימן ועל פיו יישק דבר. מקורותיו "כמובן" אמנים, כי אותו המהגרים מאוד אוהבים, בו הם נותנים אמון... זה הצוות שמדבר על מצוינות אקדמית, על מחקר אקדמי ברמה – כמה טפיחות על שכם הם נותנים לעצמם במכתב זה!

נתוניו של טרדמן הם המהימנים ביותר שאפשר למצוא, אך הם מקלקלים לצוות ון ליר את האג'נדה. אם לפנינו מהגרים, כפי שמדווח טרדמן, אזי תגובתי הקשה על הכתבות של לבנת ושל גבירץ ראויה, ואת זה הצוות אינו יכול לקבל. האמת היא, שתגובתם לממצאי טרדמן חשפו את ערוות הצוות.

המסמך שלנו מוצג כמסמך "אקדמי"... רווי אידאולוגיה גזענית... על הגזענות דיברנו למעלה ולא נחזור על כך. באשר למסמך האקדמי, מן הראוי להבהיר לצוות כי עליהם להבחין בין נייר עמדה למחקר אקדמי תאורטי ובינו למחקר אקדמי אמפירי.

בנייר עמדה אנו עוסקים פחות בכל החלקים המתודולוגים והתאורטיים (אם כי הם חייבים להיות בסיס לכל עבודה), ויותר בניתוח החומר שבידנו ובהשלכותיו ומה, כי לזמן יש חשיבות בנושאים גאופוליטיים – במקרה זה על ביטחונה הלאומי של ישראל, זו תמצית נייר העמדה.

צוות זה כנראה לא הגיש נייר עמדה מעולם, לא עבד על פי לוחות זמנים קצרים מאוד וחושב שאפשר לקדם מחקר בקצב של עבודות צוותי ון ליר. שום דבר לא בוער, בוודאי לא אם בינתיים נכנסים מאות אלפי מהגרים מאפריקה. נפגשים אחת לשבועיים או חודשיים לשעה-שעתיים... במשך שנה ויותר (ככל שמרשה התקציב). וראה מה הם מציעים, למשל, בעניין "בירור מצבם הבריאותי, חברתי, והיותם תופסים מקומות עבודה של...". הם היו שמחים לחקור ולחקור, כי שום דבר אינו בוער, בפרט אם אין יודעים ואין רוצים לדעת מה קורה בגבולות ישראל.

לצוות שלנו יש כמה חודשים בלבד, השטח בוער או מאוים (ערד כמשל) ולנו אין פנאי. ולכן, גוף מחקרי אחראי לומד לראות את העיקר, לברור את העיקר ולסלק את מהטפל, להיות ענייני וגם לוגי, לחפש מקורות מהימנים ולהגיע לתוצאות אחראיות מהר ככל האפשר. זהו נייר עמדה ולא מחקר תאורטי שאין לו מגבלות זמן. לכן בשום מקום לא דיברתי על מחקר, לא של טרדמן ולא של קורן, רק קלינגר בעבודתה מציינת, ורק כבדרך אגב, את המילה מחקר.

במקרה של ערד או אילת, חשיפת הבעיה קלה, כמעט טריוויאלית, אלא אם כן רוצים לטרפד מחקר. יש לנו נתונים על גודל האוכלוסייה הזרה שם, על ממדי פשיעה, אלימות,

בעיקר בינם לעצמם, ירדת מחירי דירות, עזיבה, תעסוקה וכיוצא באלה – כל זה בגלל בואה של קבוצה אחת מאוד הומוגנית במרכיביה העיקריים, שלה קשה להתמודד עם תרבות מערבית, ולוותרים שם שנחלשו מאוד בשנים האחרונות קשה עם הזרים שבאו להסתופף במחיצתם, והעיר קורסת (בינתיים המשבר בערד הביא את הממסד הישראלי להסיט את זרם מהגרי אפריקה משם לאשדוד. עכשיו נפתחת לנו חזית חדשה.

אין צורך להתחכם בתיאור המצב בערד ובחיפוש הסיבות למשבר (כפי שמבקש לעשות הצוות של ון ליר). אין צורך לפנות לעוד מומחים ולסבך עניין פשוט כדי להרוויח זמן. יש לומר את האמת ולפרסמה, גם אם הממצאים קשים ("גזעניים"), ולא לקרוא במכתבם משפט חמור כמו: "...תוצאתן היא דה-לגיטימציה של אוכלוסייה שלמה באופן מכליל ובלתי ראוי ובסגנון אנטי-אקדמי". כמה היתממות, בריחה מהמציאות, ובינינו, גם המלצה לשקרים במשפט אחד. הם רומזים שאסור לנו לחקור בכלל נושאים כאלה, בטענה שיש בכך גזענות, אבל מה לעשות – יש לפנינו קבוצה של מהגרים מאפריקה שכולם עניים, רבים חולים, מותשים, מתקשים להתמודד עם חיים בחברה מערבית ישראלית... לא כפרטים אלא כקבוצה, הם יוצרים בעיה לתושבי ערד וכך באילת, ואת זה צוות ון ליר אוסר לחקור.

נחזור לעניין המרכזי בכל הפרשה: **האם מדובר בפליטים או במהגרי עבודה?** מה אנחנו עשינו בנייר העמדה שלנו כדי לענות על השאלה?

פניתי למשה טרדמן, כאמור אדם שאינני מכיר אבל התרשמתי מכתובתו הרצינית והסולידית. גם עפרה קלינגר איננה מכירה אותו. מסקנותי ברורות: הוא קבע כי מדובר במהגרי עבודה. הניסיון של צוות ון ליר לערער על אמינות ממצאיו בטענות מטענות שונות ראוי לגינוי גורף (במה הם שונים מאטינגר בימין הקיצוני שכל אמצעי לערער על נתוני אמת, לגיטימיים בעיניו ובעיניהם!).

קלינגר, בחלק שלה, הגדירה מהו פליט על פי מקורות מקובלים ויצאה למחנה המעצר סהרונים לבדיקת הנושא ודיווחה על ממצאיה. לפני שנתיים היו שם 1,500 מהגרים וכמה פליטים מכל רחבי אפריקה כולל דארפור, דרום סודן ועיראק. היא השלימה נתונים ממשטרת ההגירה (שצוות ון ליר אינו מכיר בה, בנחיצותה וביושרה), ובין השאר היא קיבלה נתונים על מחלות שהביאו בתקופות שונות. ביחד שאלנו שם מאות אנשים מנין הגיעו ולמה בחרו דווקא בישראל ועל כך דיווחה קלינגר (ון ליר אינם אוהבים את המילה "ייתכן", להם יש תשובות ברורות).

השנה (2010) יצאתי לסהרונים בלעדיה, והפעם נתקלתי ב-1,500 מהגרים מאריתריאה (ורק משם!), ושוב חזרה שיחה רנדומלית עם כמה עשרות מהם, יחידים וקבוצות וחזר

הסיפור על חיפוש מקום להגירה בשביל שיפור איכות החיים ומציאת עבודה. הם לא ברחו ממקום בווער ומאיים. בדקנו כיצד הם הגיעו לישראל וכמה שילמו, והדברים זהים לאלה שמצא בנפרד טרדמן. זוהי תנועת אנשים שאינה מעידה על פליטות.

אם אין די בכל ההצלבות הללו, הרי שוחחנו עם קציני צה"ל התופסים אותם מדי בוקר בכניסתם לישראל (וכן עם אנשי "יחידת עוז" המשלימים את המשימה) – כולם מדווחים על אנשים שיודעים על ישראל ועל הצפוי להם כאן. הם תודרכו, יש להם טלפונים ניידים והם יודעים אל מי להתקשר ולאן להגיע. הם באים בעיקר לבד, וחלקם עושים זאת מתוך כוונה להתבסס ולהביא אחר כך את בני המשפחה. האם כל אלה אינם מאפיינים של מהגרי עבודה ולא של פליטים הנסים על נפשם?

מול ממצאינו (השטחיים, הלא-אקדמיים, ברמת מחקר רדודה...) ניצב צוות אחראי, אמיץ ואמין – שכותב לנו כך: "נציין כי הטענה [של קלינגר. א"ס] נסתרת בשיטתיות במחקרי האו"ם בנושא, לפיהם מעל 90% ממבקשי המקלט בישראל הם פליטים או במצבים דמויי פליטים".

מדוע נתוני האו"ם אמינים יותר מהנתונים של קלינגר, של טרדמן ושלי? מי עומד מאחורי הדוח? כיצד הגיע למסקנות אלו? האין בדוח האו"ם הטיות בגלל שורה של סיבות הקשורות ביחס של נציגי האו"ם לישראל? ומה זה "דמויי פליטים"?

אני חוזר לשאלתי-תמיהתי, מה קורה לחוקרים שעסוקים כל כך במתודה עד כי שכחו לחשוב!

תחליט אתה, פרופ' בן-ארצי, על מי לסמוך. או ביתר זהירות, מדוע לא להעמיד גרסה מול גרסה? יובל לבנת (אחד החתומים על המכתב) לא חיכה לביטור, הוא קבע עמדה בעיתונים כבר לפני שנתיים, ושוב לפני שנה, וכועס על כך שיש לי טענות קשות כלפיו.

בעניין החשש ממהגרים מוסלמים מישראל יש לצוות ון ליר ביקורת על עפרה קלינגר, וכך הם כותבים: "בלי להציג כל נתונים רלבנטיים מקומיים ולא בחינה רצינית של היכולת להשליך מנתונים שנמצאו באירופה לפני למעלה מעשור על המתרחש בישראל היום"; "...להנחיית היועץ המשפטי לממשלה שלא לייחס מסוכנות לכל מבקש מקלט סודני".

בתשובתי אני כורך את שני המשפטים ביחד. נתונים מאירופה, כמו הניסיון בישראל, כמו נתונים מצטברים ברחבי העולם ובעיקר בארה"ב בימים אלה ממש על מהגרים מוסלמים כפוטנציאל לאיומי טרור, ידועים (למי שרוצה לדעת!), ועל כן השב"כ רואה בחשד כל מהגר סודני באשר הוא. זאת הסיבה שאין השב"כ מקבל את עמדת היועץ המשפטי! כאן המקום להביע את דעתי, כי אני מתקומם על הזכות שלקחו לעצמם רשויות המשפט

בישראל בתחומים לא-להם ועל החלטות שלהם שיש בהן משום סיכון חיי יהודים בישראל (ראו עמדת השופט מאיר שמגר והערתו שאכן "לא הכול שפיט").

הערתני זאת כדי לומר לצוות ון ליה, כי לצערי המערכת המשפטית הוכיחה, ויותר מפעם אחת, שאין היא תחליף לריבוננו של עולם, ושיש לבקר אותה כשהיא מטילה גזירות שאין הציבור יכול לעמוד בהן. (אני אישית מעורב בכמה מקרים שעל סדר היום המשפטי, שאנו היהודים כישות מדינית כאן איננו יכולים לקבלם). זו הסיבה שהשב"כ דחה במשך שנים המלצות של מי שאינו מבין בדבר ומסכן חיי יהודים במזרח התיכון – ככה זה כאשר החליט מי שהחליט שהכול שפיט או "בגיץ" והביא עלינו בעיות מבעיות קשות ביותר שלא כאן המקום לפרטן.

על תקיפה פרסונלית של פעילים חברתיים ואנשי אקדמיה

מי שאינו מבין את שורשי הסכסוך היהודי-ערבי ובהקשר זה את התהליכים הדמוגרפיים המאיימים על הישות היהודית במזרח התיכון, צריך לנהוג במשנה זהירות בטרם יצא למחקר יישומי בענייני ישראל, בעיקר אם לתוצאותיו יש השלכות על ביטחוננו. אני נתקל ביותר מדי טעויות בעניין זה, ומכתב צוות ון ליר הוא הוכחה מאין כמותה לאישוש ציפיותיי, חששותיי. מכתבם נראה כאילו נכתב בפלנטה אחרת.

כמי שהיה דיקן וחבר ועדת מינויים במשך שנים וחבר ועדות מינויים בכל אוניברסיטה ומכללה בישראל, אני נתקל באין סוף סיפורים על ניצול של "אירוע" לפרסומים "מדעיים", וכך גם במקרה זה. אין בדברי כל ביקורת שלילית על כך, ורק ציינתי זאת כעובדה במבוא למסמך שלנו.

מי שהחליט כי מהגרי אפריקה הם פליטים וכל ניסיון לשכנעו שאין זה כך אינו עוזר, אך באותו זמן הוא גם מפרסם כתבות בלע נגד ישראל והישות הציונית – יש לגנותו. מי שמתעלם מן האסון הנוחת על ערד ועל אילת, או מזלזל בו, בטיעונים מדעיים כביכול, ראוי לביקורת קשה, ואין לו אלא להלין על עצמו על כי הרוויח אותה ביושר.

לא כאן המקום לחוות את דעתי על מה שקורה בחוגים לסוציולוגיה או בפקולטות למשפטים בישראל בכל הקשור לישות הציונית במזרח התיכון. אני מרמז על כך במאמרי "מה בין אנשי משפט, דמוגרפיה וקיומה של ישראל" (ביטחון לאומי מס' 7 2009). שם רמזתי אך לא הרחבתי מדי במה שיש לי לומר על ניצן טל, על ענת מטה, על חיים גנז, על מנחם מאוטנר ועל אחרים. אכן, הם תלושים מההווה הישראלית וממצבה הביטחוני של המדינה.

אוניברסיטת חיפה לא ניזוקה מהחוברת, היא מופצת במאות ואלפי עותקים וזוכה לתגובות חשובות ואוהדות ממקבלי ההחלטות והציבור, וברוח זו נמשיך.

את הנזק לאקדמיה הישראלית גורמים חבריהם של צוות ון ליר, וגם בעניין זה כדאי שהצוות יעשה חשבון נפש, אם יש לו חלק בנזקים.

ומשפט אחרון. האופנה האחרונה בקרב השמאל הרדיקלי היא שימוש במילים גבוהות במקום בעשייה עניינית. מכתבם גדוש בעברית מליצית, מתנשאת, יהירה, נפוחה, עתירת מילים המתרוממות מרוב אוויר כדי להרשים, וסיסמאות ריקות מפי צדקנים יפי נפש. כשמקלפים את כל הבוקי סריקי של המכתב מגלים כי אין להם ביקורת אמיתית על החוברת החשובה שהנחנו בידי מקבלי ההחלטות, שבזכותה מדברים לראשונה ברצינות על גידור גבול מצרים. יש שכר לעמלנו.

פרסומיה של קתדרת חייקין לגאואסטורטיגיה הביאו להתנתקות מעזה ולבניית גדר ההפרדה, והנחנו על סדר היום הלאומי עוד דברים שאתה מכיר. באותה עת במכון ון ליר ממשיכים לחפש דרכים לקעקע את הישות הציונית ולדבר על "שיח".

שלך,

ארנון סופר

ראש קתדרה חייקין לגאואסטורטיגיה

אוניברסיטת חיפה

ב-18.7.10 הציג פרופ' ארנון סופר את ממצאיו בישיבת ממשלה ובמהלכה התקבלה החלטה גורפת לזרז את בניית הגדר בגבול מצרים. הנתונים שהציג באותה ישיבה מצורפים (ראה עמ' 78).

(4) תגובתו של עורך דין על ההתכתבות הנ"ל

ארנון שלום,

1. קראתי בעיון את הביקורת של קבוצת המחקר "פליטים בישראל" (פרסומם של הקתדרה לגאואסטרטגיה ומרכז המחקר של המכללה לביטחון לאומי באוניברסיטת חיפה: פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה) מ-1 במרס 2010 (להלן: **הביקורת**) ואת תשובתך, בתור ראש קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה באוניברסיטת חיפה מ-7 במרס 2010; אף קראתי את החוברת (המאלפת) "פליטים או מהגרי עבודה ממדינות אפריקה" (מחודש דצמבר 2009) (להלן: **המחקר**) ודומני כי מן הראוי להסב את תשומת הלב לשתי נקודות מרכזיות בביקורת.

הנקודה הראשונה – אקדמאים או עורכי דין העוטים אצטלה של אקדמאים: על האתיקה ועל הגילוי המלא והנאות.

2. הקורא (התמים) את מכתב הביקורת עלול לצאת מנקודת הנחה כי לפנינו קבוצת מחקר אקדמית; הפנייה היא לגורמי **האקדמיה** הבכירים ביותר באוניברסיטת חיפה; הקבוצה מעידה על עצמה כי היא מאגדת את "**האקדמאים**", תלמידי המחקר והפעילים המובילים במכון ון ליר בירושלים" ו"במסגרות **אקדמיות** אחרות"; מהות הביקורת היא במסגרת **אקדמית**: הטענה היא כי מאפייני המחקר "אינם עומדים באמות המידה המינימליות של פרסום **אקדמי**". מכאן כי לפנינו – כלשון מסמך הביקורת – "ביקורת **אקדמית** על המסמך" של "**אקדמאים** ישראלים". לכאורה, לפנינו ביקורת אינטלקטואלית ו**אקדמית** צרופה; נקודה זו מודגשת – כמו מנטרה – שוב ושוב: הביקורת קובעת (ללא פירוט ואסמכתאות של ממש) כי ישנן שגיאות "היורדות לשורש האיכות **האקדמית** של המסמך"; כי הטקסט (המחקר) חסר מתודולוגיה סבירה "כדי שיהיה אפשר להתחשב בהם כבטקסטים **אקדמיים** בני-הפרכה". בקיצור, לפנינו ביקורת המבוססת – כך לכאורה – על אתוס **אקדמי** טהור ו"נקי" מכל אינטרסים אישיים; היא מתריעה כנגד הסגנון ה"**אנטי-אקדמי**" ומבירה כי חלק מנתוני המחקר אינם "בבחינת ידע רווח או מבוסס בחברה או בשיח **האקדמי**".

3. מסתבר, כי בעצם עורכי דין המייצגים, באופן שוטף, את מבקשי רישיון הכניסה לישראל ("מהגרי עבודה" או "פליטים") בערכאות משפטיות הם חלק מהותי מהחנותים על הביקורת.

במילים אחרות, חלק מהותי ומרכזי מהביקורת מבוסס על קבוצה של עורכי דין פעילים (המגדירים עצמם בתור "הדרג המוביל של מומחי ההגירה"), המופיעים

חדשות לבקרים בבית המשפט העליון (בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק), בתיקי מהגרי העבודה (הידועים לעתים בציבור כ"פליטים"; וחלקם הזניח הם אכן "פליטים").

4. חלק מההליכים המשפטיים – שאותם מייצגים במישרין כעורכי דין בבית המשפט חברים החתומים על מסמך הביקורת (בשם ארגונים, שבהם חברים עוד חותמים בקבוצת הביקורת) – **תלויים ועומדים בפני בג"צ**; פירושו של דבר, כי יש כאן מסמך – מבית היוצר של האקדמיה – העלול להפריע לעורכי הדין הללו **בהליך הליטיגציה בדרך אל ההצלחה והניצחון המשפטי**.

5. היות שחברי קבוצת הביקורת טוענים כי לא מובאות דוגמאות או אסמכתאות לטענות במחקר, אין מנוס אלא לחשוף את פרטי ההליכים המשפטיים ואת השמות של עורכי הדין אשר עטו את המסכה האקדמית הצרופה והזכה. מדובר בסדרה ארוכה של הליכים משפטיים כדלקמן:

עו"ד ענת בן דור ועו"ד יונתן ברמן מייצגים את העותרים במסגרת בג"צ 7302/07 מוקד סיוע לעובדים זרים, האגודה לזכויות האזרח ואח' נגד שר הביטחון ואח'; בעתירה זו נדרשת ממשלת ישראל להימנע מהרחקת מסתננים מארצות אפריקה שנכנסו אליה שלא כדין. עתירה זו – המנוהלת בידי שני עורכי הדין החתומים על מכתב הביקורת – תלויה ועומדת בבית המשפט העליון.

עו"ד ענת בן דור (מחותמי מכתב הביקורת) אף מייצגת את המרכז לקידום פליטים אפריקאים וגורמים נוספים המעוניינים לסייע למהגרי העבודה (דוגמת מוקד סיוע לעובדים זרים) בעתירה כנגד ממשלת ישראל – אף היא תלויה ועומדת – במסגרת בג"צ 8993/09 המרכז לקידום פליטים אפריקאים, מוקד סיוע לעובדים זרים והאגודה לזכויות האזרח בישראל נגד שר הפנים. במסגרת עתירה זו נבחנת זכות הייצוג של מבקשי מקלט בהליכים בפני משרד הפנים.

6. עו"ד ע' בן דור יחד עם חותם נוסף על מכתב הביקורת כנגד המחקר, עו"ד ד"ר י' לבנת, מנהלים ומופיעים בעתירה נוספת בעניין המסתננים מארצות אפריקה ("פליטים" או "מהגרי עבודה"). זו העתירה (אף היא תלויה ועומדת) בעניין בג"צ 5616/09 המרכז לקידום פליטים אפריקאים, מוקד סיוע לעובדים זרים, האגודה לזכויות האזרח בישראל, אס"ף – ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט נגד משרד הפנים, משטרת ישראל, משרד התמ"ת ועיריית תל אביב.

ד"ר י' לבנת הוא עורך הדין המייצג בבית המשפט העליון את הארגונים התומכים בסיוע לאזרחים ממדינות אפריקה המהגרים לישראל (דוגמת המרכז לקידום פליטים אפריקאים ואס"ף – ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט) גם במסגרת העתירה בבג"צ

10463/08 המרכז לקידום פליטים אפריקאיים ואח' נגד משרד הפנים, מנהלת ההגירה, משרד התמ"ת ועיריית אילת. בעתירה זו, אשר הוגשה בשנת 2008, נדרשה הממשלה לאפשר למבקשי מקלט מאריתריאה וסודן לשהות ואף לעבוד – בעיר אילת.

זה לא מכבר – בחודש מרס 2010 – הגיש אותו עורך דין (עו"ד ד"ר י' לבנת) – עתירה נוספת כנגד משרד הפנים בעניין מינוי יו"ר לוועדה המייעצת לשר הפנים בעניין מקלט מדיני: בג"צ 1678/10 מוקד סיוע לעובדים זרים נגד שר הפנים ואח'. עתירה זו אף היא תלויה ועומדת.

7. לבסוף, עו"ד י' ברמן (אשר הגיש יחד עם עו"ד ע' בן דור את העתירה בבג"צ 7302/07) אף הוא הגיש בינתיים עתירה נוספת: בג"צ 212/08 מוקד סיוע לעובדים זרים, האגודה לזכויות האזרח בישראל, אס"ף – ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט ואח' נגד שירות בתי הסוהר ומשרד הפנים.

8. דווקא לאור הטפת המוסר האתית הכלולה במסמך הביקורת כנגד המחקר (ביחס לקבלת "הסכמה חופשית של המרואיינים לשימוש במידע שבריאיון לצורכי מחקר אקדמי"(!), מוטב היה כי ייטלו הם קורה מבין עיניהם.

קבוצת עורכי דין, המנהלת תיקים משפטיים – לא אחד, ולא שניים ולא שלושה – בפני בית המשפט העליון, יחד עם קבוצת תומכים של מהגרים מאפריקה (חלקם עם תואר אקדמי של Ph.D וחלקם ללא תואר כזה) – דורשים לא לפרסם מחקר, מבלי לגלות כי פרסום המחקר עלול – רחמנא ליצלן – להזיק להם בניצחון בתיקים המשפטיים לטובת לקוחותיהם.

9. אין מנוס אלא לומר את הדברים כהווייתם: יש לראות את **מכתב הביקורת בתור חלק אינטגרלי מההתדיינות המשפטית, תוך תקיפת מומחה מטעם הצד שכנגד באצטלה של ביקורת אקדמית.**

אך טבעי הוא כי עורך דין יבקש לזכות במשפט, בייחוד בהליך יוקרתי כמו בית המשפט הגבוה לצדק. מכאן, ועד כתיבת מכתבי ביקורת לצמרת האקדמית של האוניברסיטה כנגד עמדה מחקרית העלולה לפגוע בהצלחה בהליך המשפטי – הדרך עוד ארוכה.

הצפייה המינימלית מעורך דין היא כי הוא לא יפנה לאוניברסיטה בדרישה להפעיל לחץ על איש אקדמיה כדי שהלה יסכור את פיו היות שהדבר עלול להזיק לאינטרס של הלקוח; ואם הוא החליט לעשות זאת – מן הראוי כי יאמץ את אסטרטגיית הגילוי המלא והנאות, ויבהיר כי הוא עצמו – הוא ולא מלאך, הוא ולא שרף – מייצג בימים אלה בפני בג"צ תיקים של אנשים הדורשים לשהות, לעבוד ואף להתאזרח בישראל, ומחקר זה "מעכיר את האווירה".

הנקודה השנייה – האם חופש אקדמי או משטרת מחשבות?

10. נוהג ומסורת עתיקת יומין היא באקדמיה כי חוקר מסוים טוען טענה מסוימת ואילו עמיתו סותר אותו באותות ובמופתים. קנאת סופרים תרבה חוכמה. זוהי זירת הדיון והחשיבה האקדמית. החופש האקדמי מיועד לאפשר דיון אינטלקטואלי פורה וחופשי זה. **והנה, פורסם המחקר.** חברי קבוצת הביקורת חולקים על ממצאי המחקר ועל מסקנות המחקר. ביקורת זו היא לגיטימית. אדרבה, יתכבדו ויפרטו אותה; השיח האקדמי והדיון הציבורי יתחדדו ויתבהרו נוכח תשובה עניינית, לגופם של דברים, מצד חברי הביקורת.

11. במקום להתמודד באופן **ענייני ומהותי** – במילים אחרות: באופן אקדמי (במובן המקורי של המילה) – עם תוכן הדברים המובאים במחקר, בוחרים הם לפנות – במכתב תלונה – אל המוסד האקדמי של אוניברסיטת חיפה ולדרוש ממנו כי "תופעות ממין זה לא יישנו". בקיצור, מבקשים מהרקטור, מדיקן הפקולטה למדעי החברה ומראש החוג לגאוגרפיה להשתיק את הקולות השוללים את **האג'נדה הפוליטית** ואת האינטרס המשפטי של חברי קבוצת הביקורת.

12. יש כאן **ליקוי מאורות מוחלט** באשר להבנת תפקיד האקדמיה ומהות החופש האקדמי. הדבר מדאיג במיוחד, מכיוון שמדובר בחוקרים שהם בתחילת דרכם, בראשית צעדיהם באקדמיה הישראלית.

13. להזכיר נשכחות: המחקר מיועד לציבור הרחב. הדמוקרטיה מבוססת – כפי שהורה אותנו הנשיא מ' שמגר – על "זרימה חופשית של מידע, אשר נסב על הנושאים המרכזיים, המשפיעים על חיי הכלל ועל חיי הפרט" (בג"צ 1/81 שירן נגד רשות השידור פ"ד לה (3) 365, 378).

מטרתם של חברי קבוצת הביקורת היא לחסום את זרימת הידע הכלול במחקר אל הציבור בתואנות מתואנות שונות.

ניכר על אנשים אלו שנשתכחה להם הלכה מפורשת – מבית מדרשו של הנשיא מ' לנדוי מלפני יובל שנים – "שלטון הנוטל לעצמו את הרשות לקבוע מה טוב לאזרח לדעת, סופו שהוא **קובע גם מה טוב לאזרח לחשוב**; ואין סתירה גדולה מזו לדמוקרטיה אמיתית, שאינה 'מודרכת' מלמעלה" (בג"צ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נגד גרי פ"ד ט"ז(4) 2407, 2416 (1962)).

14. דומה, כי מן הראוי שהחוקרים, החתומים על הביקורת, יתרכזו בהפרכת המסד העובדתי העומד בבסיס המחקר; כך, למשל, המחקר טוען כי חל גידול בהגירה

מארצות אפריקה "בשל שינויי אקלים, מחסור גובר במים, עליית מפלס מי הים והצפות כתוצאה מכך" – האם נתון זה הוא נכון אם לאו? כך, למשל, המחקר טוען כי ארצות האיחוד האירופי ("אירופה" בלשון המחקר) החמירו את מדיניות ההגירה וצמצמו במאוד-מאוד את היתרי הכניסה. האם נתון זה הוא נכון אם לאו? האם תיאור דרך הגעת יוצאי אפריקה – באמצעות סדרה של טיסות ("מצ'אד לטריפולי בלוב, משם בטיסה נוספת לקהיר, משם שכרנו רכב שהסיענו לאל עריש בצפון סיני"), היא טיפוסית אם לאו?

המחקר מעלה טענה שהמהגרים מארצות אפריקה דוחקים הצדה "עוד יוצא אתיופיה או בדואי בישראל, הזקוקים גם הם נואשות לסיוע"; האם הנחה מחקרית זו היא מבוססת אם לאו?

האם הטענה המועלית במחקר, ש"ישראל נמנית עם המדינות הראשונות בעולם בהיקפי תעסוקה זרים, במקום השלישי אחרי אוסטרליה וגרמניה", היא נכונה אם לאו? המחקר טוען כי רוב רובם של המהגרים מאפריקה הם "מהגרי עבודה" ולא "פליטים"; האם נתון זה נכון אם לאו? האם נכון שרוב רובם של המסתננים מארצות אפריקה הם "מאתיופיה, סומליה, סודאן, אריתריאה, ניגריה ועיראק" ולא מאותו אזור בסודן (דארפור) שבו נרדפת האוכלוסייה הנוצרית והפגאנית – על ידי שלטון אסלאמי רדיקלי?

15. דווקא מכיוון שהמחקר עמוס לעיפה בנתונים ספציפיים – כולל הערכות על מספר מהגרים מאפריקה (כולל "פליטים") – מן הראוי היה להשיב, בצורה סדירה, דבר דבור על אופניו, למחקר. בטוחני, כי תשובה עניינית ואינטליגנטית הייתה עשויה להניב פרי ועשויה הייתה לשכנע את התומכים בסיוע קליטת מהגרים מארצות אפריקה בישראל; כל זאת – כלום יש צורך לומר? – אם אכן יש בפי החותמים על מכתב הביקורת טענות של ממש.

בברכה ובידידות,

העורך הדין ביקש לשמור על עילום שמו.

תגובתו של עורך הדין מדברת בעד עצמה: **יצא המרצע מן השק**. בשם המאבק למחקר הוגן כביכול הרשה לעצמו הצוות לבקר ולהטיף מוסר, כשבצעם מתברר כי כל המהומה הייתה של כמה אינטרסנטים בצוות, שהגנו אישית באותם ימים על כמה מהגרים מול בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ.

* * * *

חלפו עוד כמה חודשים, ממשלת ישראל קיימה דיון רציני בנושא. הוזמנתי להציג את עבודתנו בעניין (18.7.10). עיקרי הנתונים מובאים כאן. ההחלטה נפלה – ישראל מגדרת את גבול מצרים כדי למזער את הצפת המדינה במהגרי אפריקה. צוות ון ליר יכול להמשיך ולהציף את העיתונות במכתבים קורעי לב שקריים, "הם מגיעים הנה מדממים", אבל ישראל חייבת להבטיח את קיומה.

5) תופעת המסתננים למדינת ישראל (דיון בממשלה ביום 18.7.2010)

הנחות:

1. ככל שאירופה ננעלת באופן הרמטי יותר מפני חדירה של מסתננים, כך הולכת והופכת ישראל ל"גן עדן" האחרון באגן הים התיכון בעבור מיליוני עניי אפריקה והמזרח התיכון.
 2. מבחינת הצפיפות האנושית (דהיינו, מספר אנשים לקמ"ר), ישראל של 2010 היא במקום שני בעולם המערבי. אם ננכה משטחה של ישראל את שטחי הנגב המדברי, אזי היא המדינה הצפופה ביותר בעולם המערבי. עובדה זו משליכה מיידית על הידרדרות איכות החיים בתחומים רבים ומקרבת את הפיכתה של ישראל למדינת עולם שלישי.
 3. ישראל חייבת להשאיר לעצמה עתודות מרחב מספיקות לקליטת יהודים נוספים מכל קצות העולם.
 4. החברה הישראלית של שנת 2010 משופעת בעניים הזקוקים באופן נואש לסיוע ממלכתי (הן בקרב אוכלוסיות יהודיות חלשות הן בקרב אוכלוסיות ערביות חלשות, בעיקר הבדווים). הכלל "עניי עירך קודמים" נכון כאן, כמו בכל מקום.
 5. כדי שמדינת ישראל תוכל לקיים את החזון היהודי-ציוני, עליה להבטיח, בתחומיה הלגיטימיים, רוב יהודי מוחץ. כל חלופה אחרת היא אסון לישות היהודית הנמצאת במרחב של מזרח תיכון ערבי-מוסלמי עויין ובלתי סובלני.
- מן ההנחות הללו חייבת להיגזר אסטרטגיה דמוגרפית ברורה להבטחת הרוב היהודי בישראל ולהבטחת איכות חיים גבוהה שתהיה אבן שואבת לקליטת עלייה יהודית ולמניעת הגירה שלילית של ישראלים. מכאן, שתופעת המסתננים לישראל מאפריקה אסור שתיבחן רק בראייה צרה שאינה רואה את התמונה הכללית של ממדי הכניסה הבלתי חוקית לישראל (טבלה 1).
- מן הנתונים בטבלה 1 אנו למדים, כי בשנת 2010 27% מאוכלוסיית מדינת ישראל אינם יהודים! ומה הצפי לעתיד? בהנחה ששום דבר לא ישתנה בתחום זה והזרים ימשיכו להיכנס לישראל בקצב שנכנסו הנה בשנים האחרונות, הצפי לשנת 2025 מופיע בטבלה 2.
- תיירים:** מספר התיירים צפוי לגדול ועמו מספר המסרבים לחזור למולדתם. לכן יש לצפות להכפלת מספר הנשארים בישראל.

טבלה 1: סטטיסטיקה של הזרים בישראל (נכון לאמצע 2010)

40,000-כ	תיירים שלא שבו למולדתם
300,000-כ	פלסטינים שנכנסו שלא כחוק לישראל (מאז שנת 1967)
300,000-כ	עובדים זרים (חוקיים ולא-חוקיים)
27,000-כ	מסתננים מאפריקה בשנים 2003-2010
667,000-כ	סה"כ
9%	זרים באחוזים מאוכלוסיית ישראל
7,550,000	סה"כ אוכלוסיית ישראל
6,000,000	מתוכה יהודים ונלווים
126,000	מתוכה דרוזים
1,424,000	מתוכה ערבים (כולל מזרח ירושלים)
2,277,000	סה"כ לא-יהודים בישראל בשנת 2010
27%	סה"כ לא-יהודים בישראל בשנת 2010 באחוזים

טבלה 2: שוהים בישראל – תחזית לשנת 2025

6,896,000	יהודים ונלווים
164,000	דרוזים
2,215,000	ערבים
9,125,000	סה"כ אוכלוסייה רשומה
100,000-80,000	תיירים לא-חוקיים
500,000-450,000	אוכלוסייה פלסטינית (שב"חים)
400,000-350,000	עובדים זרים
300,000-250,000	מסתננים מאפריקה
1,300,000-1,100,000	סה"כ זרים
33%	שיעור הלא-יהודים במדינת ישראל ב-2025

פלסטינים שב"חים: אוכלוסייה זו תמשיך להיכנס לישראל דרך השערים בגדה. רבים מהם אינם חוזרים לביתם. יש אף לזכור, שהריבוי הטבעי של הפלסטינים השב"חים, הנמצאים כבר עתה בישראל, הוא לפחות 3% בשנה, ומכאן יש להניח ריבוי טבעי של 50,000. אליהם יתווספו 100,000 שב"חים שייכנסו לישראל, כך שבשנת 2025 תמנה אוכלוסייה זו 500,000-450,000.

עובדים זרים: על פי הניסיון המצטבר ברחבי העולם המערבי, הביקוש לעובדים זרים הולך וגדל, ומשום כך ברור כי מספרים של העובדים הזרים בישראל לא יהיה קטן מ-400,000-350,000!

מסתננים מאפריקה: באפריקה הולכת וגוברת המצוקה: שינויי אקלים קטלניים, ריבוי טבעי גבוה, מחלות ורעב. כל אלה ידחפו יותר ויותר בני אדם לעשות כל מאמץ לעזוב את אפריקה. אירופה הולכת וננעלת בפני מסתננים, והשמועה על האפשרות להיכנס לישראל עושה לה כנפיים. התוצאות לא יאחרו לבוא. כיום שוהים באזור קהיר כמיליון אפריקאים המחפשים "בית חם", ובאגן הנילוס כולו יש פוטנציאל הגירה של 2-4 מיליוני בני אדם.

מאז שנת 2003 נכנסו לישראל כ-20,000 אפריקאים. בשנת 2010 - כ-14,000. בהנחה אופטימית שמספר הנכנסים יגדל באופן הדרגתי ולא ב"קפיצות", תתקבל התמונה הבאה:

ב-2011 ייכנסו 15,000, ב-2012 16,000, ב-2013 17,000, ב-2014 17,000 (רק מטעמי זהירות נניח שהגידול ייעצר), ובשנים 2015-2025 $180,000 = 10 \times 18,000$ ובסך הכול בשנים 2003-2025 $\leftarrow 289,000$.

בעקבות חישובים אלה מותר לנו להניח, כי אם לא תיעצר הסתננות האפריקאים, יהיו בשנת 2025 בישראל כ-250,000-300,000 מסתננים. לכך יש להוסיף את הריבוי הטבעי. אם נניח שהוא לא יעלה על 2% (רבים מהמסתננים הם בודדים, ללא משפחה), יש להוסיף 5,000-7,000 ילדים עד שנת 2025.¹

אוכלוסייה זו חלשה מאוד והיא תזדקק לסיוע ממלכתי רב - ואני מעז לקבוע כי הוא יינתן על חשבון "עניי עירנו". ועדיין לא דנתי בבעיות שמעוררת אוכלוסייה זו בערד, באילת ובדרום תל אביב בהווה, שבועדי עוד יתגברו בעתיד.

המסקנות ברורות: אם הנחותיי מקובלות ואם נתוני (הזהירים מאוד) מקובלים, הרי לנגד עינינו מתפתח איום דמוגרפי ברמה אסטרטגית - דבר המחייב היערכות מתאימה בחזית רחבה של תחומים: אטימת הגבולות, אכיפת חוק הנישואין, גירוש שוהים בלתי חוקיים וטיפול נכון במקומות היישוב החלשים שאליהם "הושלכו" המסתננים.

פרופ' ארנון סופר

ראש קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה

אוניברסיטת חיפה

14.7.2010

1 בתאריך 1.1.2011 פנתה אלי רופאה העובדת בהתנדבות בקרב פליטי/מהגרי אפריקה בדרום תל אביב, וסיפרה על שיעורי ילודה גבוהים במיוחד בקרב אוכלוסייה זו. אם דיווח זה נכון, הרי נתוני על הצפוי לנו נמוכים.

פרק חמישי: השמאל הרדיקלי מטרפד את פתרון בעיית הבדווים בנגב הצפוני

בשנת 2010 פוזרים כ-200,000 בדווים בנגב הצפוני בצורה הבאה: קבוצה אחת משתרעת מגבול מדבר יהודה בציר ירוחם-דימונה-ערד מזרחה ומשם בצמוד לקו הירוק באזור יער יתיר עד רהט ומשם דרומה בקו דמיוני עד ביר הדאג' (באר-חיל ליד קיבוץ רביבים).

קבוצה שנייה פרוסה במרחבי עובדה-מצפה רמון; קבוצה שלישית זוחלת באטיות לכיוון רצועת עזה בתוך ובין מרחבי הקיבוצים והמושבים; קבוצה רביעית זוחלת באטיות אך בהתמדה לכיוון תל אביב ובמרחב ראשל"צ-רמלה-רחובות וסביבתם, יש ב-2010 תשתיות של 60-70 התנחלויות בדוויות חדשות. מדובר ב-60,000 בתים לא חוקיים המפוזרים במרחב התופס 5-10 אחוזים משטחה של מדינת ישראל ואם נתעלם מהנגב הדרומי התופס כ-50% משטח המדינה, מדובר ב-10-20 אחוזים משטחה של מדינת ישראל המיושבת.

אם ב-2010 נמצאים בנגב הצפוני כ-20 יישובים מוכרים פחות או יותר (חסרי צורה, תשתית, מקורות תעסוקה...) ובהם כ-120-130,000 אלף תושבים, ביתר הנגב מתגוררים עוד כ-60-80 אלף בדויים במה שמוגדר "כפרים לא מוכרים". כמה יישובים הם לא מוכרים? לפי מספר מקבצים, חמולות או ריכוזים, לפנינו כ-100 פזורות, אך בריבוי טבעי של 4.5-5 אחוזים בשנה, מספר הפזורות מוכפל כל 12-15 שנים והופך בעצם את כל המרחב הנדון לרצף בדוי מבונה בסגנון המיוחד להם, קרי צריפים, פחונים, אוהלים, ריכוזי בעלי חיים, ריכוזי אשפה, מתבנים, ערימות של מכוניות זרוקות המגובבים אלה על אלה. זהו הפן הפיזי. הפן האנושי חמור אף יותר, שכן מדובר באוכלוסייה שיותר מ-60% ממנה הם ילדים ונוער, רובם מוזנחים מכל היבט, אלימים, זועפים ומחפשים נקמה...

לפנינו מספר קטן של חלופות על מנת לפתור טרגדיה כפולה זו. חלופה קיצונית אחת - להנציח את המציאות הגאוגרפית בנגב הצפוני כמות שהיא. לא לפנות שום פזורה, אבל בו בזמן לתת לאוכלוסייה הבדווית את כל מה שמגיע לה כחברה מודרנית, כלומר לכל בית בפזורה (מדובר ביותר מ-60,000 בתים לא חוקיים), יועברו מים לשתיה, ייסללו כבישים ומדרכות, יונחו קווי חשמל, יינתנו שירותי חינוך ובריאות ויוקמו מערכות קניות ותעסוקה.

השאלה אם יש מדינה בעולם שתוכל לתת תשתית כזאת ל-60,000 בתים הפוזרים על מרחב התופס כ-5%-10% משטחה של ישראל, נכון ל-2011, מה גם שעד 2020 אוכלוסייה זו כבר תכפיל עצמה ואת פיזור ויהיה צורך בהכפלת התשתיות.

בכמה יישובים מדובר? ב-35, 45, אולי במאות? פרופסור אורן יפתחאל מאוניברסיטת בן-גוריון, המצדד בפתרון כזה, מדבר ב-2009 על 45 פזורות בלבד בנוסף לכ-15 יישובים המוכרים כיום. אבל המציאות הגאוגרפית מלמדת על קיומן של 100-200-300 פזורות.

השאלה כמה יישובים לא מוכרים נמצאים בנגב מאפשרת הצצה לדרך עבודתו של פרופ' אורן יפתחאל.

המספר המקרי 45 כפרים בלתי מוכרים, צץ ב-1997 בעקבות מיפוי שעשה ד"ר עמאר אל הוזייל (לא על המפה, 2002: 13).

יפתחאל בכל פרסומו לציבור מאז 1997 ועד היום חוזר על נתון זה, בעוד שבמציאות האוכלוסייה הבדווית בדרום הכפילה עצמה מאז עד 2010 וכך גם מספר פזורותיה (יפתחאל, להכרה בכפרי הבדווים, ללא תאריך). במקום אחד הוא התבלבל והשתרבב המספר 49 (49 כפרים, הארץ 11.3.09), אבל בנייר עמדה ארוך הוא כותב כך: "בנגב קיימים עשרות יישובים בלתי מוכרים: בין שישים למאה, תלוי בהגדרה של יישוב".¹

אז בכמה יישובים מדובר? ב-45, 49 או אולי-60-100? אבל בזה לא תם הסיפור. במסמך שכתב באמצע 2008 הוא מדבר על מניפת פתרונות כגון חוות בודדים, יישובי רועים, חקלאים, כפרים ופרברים (יפתחאל, ללא תאריך וגילוי דעת מצורף למאמרו).

מפת תצלום שבידי, מעודכנת ל-2005, מצביעה על כ-1,000 חוות, יישובים, יישובי רועים וכדומה. כלומר, על פי ההגדרה מהו כפר, אם זה מקבץ, חווה או יישוב רועים, נוכל לקבוע באמת במה מדובר ובכל מקרה מדובר במאות רבות. עניין זה הוא קריטי ביותר, כי אם נאמץ את מודל יפתחאל להכרה גורפת בכלם, ברור שזה יהפוך לאסון לאומי, ויזיק גם לבדווים כיחידים וכקבוצה.

יש גם חלופות ביניים. האחת, לפתח את היישובים הקיימים, להכיר בעוד כ-5-10 פזורות כיישובים חדשים, אבל לצרף ליישובים קיימים פזורות קרובות, ורק במקרים נדירים לבטל פזורה ולהעביר את תושביה ליישוב מוכר. ההיגיון מאחורי פתרון כזה הוא שלא להזיז פזורות אלא רק לספחן ליישובים קיימים, גם אם התוצאה תהיה פריסה למרחקים ניכרים. לדעתי, גם חלופה זו היא הכרה גורפת במציאות והשלמה עם תוהו ובוהו תכנוני.

רעיון דומה הוא להכיר בעצם בכל הפזורות, או ברובן, כך שחלקן יסופחו ליישובים קיימים וחלקן יקבלו סטטוס מוניציפלי חדש. למשל כמה עשרות פזורות לאורך אחד

1 יפתחאל, א' 2002. קרקעות, תכנון ואי-שוויון: חלוקת המרחב בין יהודים וערבים בישראל. מרכז אדוה

מצירי התנועה בנגב יהפכו ל"כאילו" יישוב אחד. במילים אחרות, הנצחת העזובה, העוני והמחסור בתשתיות, אך לכל פזורה יהיה שם מוכר.

בכל שלוש החלופות התוצאה ברורה: יישמרו תוהו ובוהו, עוני וכאוס בכל הנגב הצפוני, שכן אין כל סיכוי שמדינה (כל מדינה) תוכל לקדם 100-300 יישובים כפי שיש לקדם יישובים מודרניים במאה ה-21. אני חוזר: יש לתת לכל בית בכל יישוב כביש, מדרכה, חשמל, ביוב, מים, כבלים לטלוויזיה, מערכות חינוך, תעשייה, שירותי רווחה ופנאי. בשנת 2010 מדובר ב-100-200 יישובים, אבל גם אם נזדרז יידרשו עוד כמה שנים להסדרת סוגיה מסובכת זו, ובינתיים יעלה המספר ל-300-1,000 יישובים חדשים. אבל כדאי גם לזכור, כי יש בישראל ניסיון מצטבר של 62 שנה שאינם מעודדים בסוגיה זו: כשהיו רק 20 יישובים בדווים מוכרים היה קשה לטפל בהם בצורה סבירה, כשם שהיו קשיים בטיפול ראוי בעיירות הפיתוח היהודיות בפריפריה - מקרה מצפה רמון, דימונה, ירוחם, ערד ובהן ריבוי טבעי רק של 1.7%-2% בשנה פחות או יותר. ביישובי הבדווים הריבוי הטבעי 3.5%-4.5%, מה גם שהאוכלוסייה היהודית הייתה חזקה יותר מזו של הבדווים.

החלופה השנייה - לנסות ולהכניס את מרבית יישובי הפזורה הבדווית תחת מטריית היישובים הקיימים ואולי להוסיף להם 5-10 יישובים חדשים לפי העניין ובזאת לסיים את הרה-ארגון שלהם. ליתר דיוק, לפנות עשרות ואולי מאות ריכוזים של בדווים הפרוסים כיום בכל הנגב והשפלה הדרומית ולרכזם במספר מוגבל של יישובים. במסמך שהצגתי מדובר בכ-30 יישובים בלבד. אם נעשה כך נרחיקם מרמת חובב, משדה התעופה בנבטים, נרחיקם מכבישים סואנים ונשפר משמעותית את איכות חייהם. בו בזמן נאפשר מרחב התפשטות גם ליישובים קיים כבר-שבע, דימונה, ובעתיד חורה, תל שבע, שגב שלום.

הרוח החיה במאמצים לאמץ את החלופה הראשונה או תוצרים דומים לה, הוא פרופ' אורן יפתחאל, שהוא מתכנן וגאוגרף. בטרם ננתח את המשמעות המעשית של עצתו, חובה עלינו להכיר את האיש ומה רצונו הפוליטי. נעשה זאת רק על פי דברים שהוא עצמו אמר, כתב ועשה.

יפתחאל כתב מסמך חשוב בעקבות המרי הערבי באוקטובר 2000². באותו מסמך בעמוד 2 במסגרת בולטת נאמר: "שטח שיפוט של המועצות הערביות תופס 2.5% משטחה של ישראל". האם הוכנס בחישוב פריסת הבדווים בדרום? מדוע הוא לא הביא נתונים על סה"כ שטחי המועצות המקומיות או העירוניות היהודיות? אולי יתברר כי שטחם היחסי קטן מזה של הערבים, שהרי היהודים בונים לגובה במרבית יישוביהם ואילו הערבים בונים נמוך כמעט בכל יישוביהם ומתפרסים על מרחבים גדולים.

יפתחאל טוען: "ערבים מחזיקים 3.5% מקרקעות המדינה". תשובתי: אם שטח פתוח על פי הלמ"ס תופס 64.5% משטח ישראל ויער חורש עוד 11.5%, אזי 76.0% משטח ישראל הוא ציבורי. מתוך הנותר של 24% משטח הקרקעות, לערבים יש (לפי 3.5% מכלל השטח) כ-14.5%, בערך כגודלם באוכלוסייה (למסקנות דומות מגיע חיים זנדברג). אם כך על מה הצעקה?

הוא ממשיך וטוען: "בשטח של כ-80% משטח המדינה, הערבים מנועים למעשה ממכירה של קרקעות או רכישתן". תשובתי: נעיר כי גם יהודי אינו יכול לרכוש קרקע בשטח של כ-80% מישראל, שכן 60% משטחה מדברי, ושם גם מרבית שטחי האש של צה"ל, אבל לפחות 10% משטחי צה"ל הם גם מצפון למדבר. לזה נוסף שטחים המיועדים לשמורות טבע, חופי ים, קרבה לתחנות כוח, ביוב, מים, אתרים ארכאולוגיים, ועל כן 80% משטח ישראל אינם זמינים לקנייה או מכירה, לא בידי ערבים ולא בידי יהודים.

המסקנה ברורה, יפתחאל משחק בסטטיסטיקה לצרכים פוליטיים ומטעה את הציבור. ואכן, מאז פרסום נתוניו הם מצוטטים בכל העיתונות היומית הפרו-ערבית, בפרסומי עדאלה ואחרים, כאילו היו תורה מסיני.

זנדברג עומד אף הוא על תרגיליו של יפתחאל בפרסומו.³ אני עמדתי על כך מיד עם פרסומי יפתחאל וקדר שהופיעו בעתון "הארץ" ב-2000, ופורסמו שוב ב"תיאוריה וביקורת" ויצאו אחר כך כספר "מרחב אדמה בית".⁴ בכל הופעותי בארץ ובחו"ל חשפתי את התרגילים הסטטיסטיים שבנתונים אלה.

עדיין לא סיימנו. הוא טוען: "מאז 1948 לא איפשרה המדינה לערבים לייסד יישובים חדשים". ואני שואל: כמה יישובים ערביים הוקמו בגליל? לפחות 25! כמה בנגב? לפחות 15, האם אפשר לקבל את נתוניו? כמובן, הוא יטען כדרכו שבזרזיר או בכעביה ישבו בדווים מקדמת דנה.

הוא טוען: "עשרות יישובים ותיקים אינם מוכרים על ידי המדינה". הוא מרמז כי כל מאהל בדווי שנדד בנגב, בסיני ובדרום ירדן הוא יישוב ערבי ותיק! זנדברג מתייחס לענין זה באריכות בספרו הנזכר ומזים את הבדיה בעמ' 150. "הפקעה ורכישה של קרקעות לצורכי ציבור" (שם בעמ' 5).

3 זנדברג, ח' 2007. *מקרקעי ישראל: ציונות ופוסט ציונות*. ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי ומיכאל סאקר (עמ' 13-14) וביתר פירוט לאורכו של ספרו).

4 יפתחאל, א' וא' קדר. 2003. על עוצמה ואדמה: משטר המקרקעין הישראלי. בתוך: ' שנהב (עורך), *מרחב אדמה בית*, 51-18, הוצאת הקיבוץ המאוחד/מכון ון ליר בירושלים, ספר זה התפרסם לראשונה כגיליון נושא של *תיאוריה וביקורת* (16).

ועוד באותו עניין: אני, ארנון סופר, קיבלתי מאבי בירושה 800 מ"ר של קרקע בין הרחובות לובמן ללבונטין בראשון לציון. 400 מ"ר הופקעו ממני לצורכי ציבור. בעיר שאינני גר בה כבר 50 שנה, כך עושים יום-יום בעיקר ליהודים. על מה מתקומם איש האקדמיה יפתחאל?

ועוד טוען יפתחאל (בסוף ספרו): "הקמת יישובים ליהודים בלבד על אותן קרקעות!". ואני שואל: על אלו אדמות הוקמו זרזיר, כעביה, ביר מכסור... על אילו אדמות הורחבו שוב ושוב יישובי הערבים בצפון? על אדמות המינהל.

כיצד בשטף הדברים נכנסים פתאום המזרחים לעניין זה? מה חושב לו יפתחאל, שאינני יודע את תולדות ההתיישבות? ואם כבר, מדוע כל נתוניו בהקשר המזרחי נסמכים רק על ידי חבריו מהשמאל הרדיקלי? (עמ' 5).

והעיקר, בכל פרסומיו, כל השנים - הוא שכח שישראל הוקמה קודם כל כבית לאומי לעם היהודי, לא על חשבון ערבים אבל קודם כל לעם היהודי. יפתחאל רוצה לעומת זאת במדינה דו-לאומית, ולכן כל עשייה ציונית מרתחה את דמו. זה לגיטימי מצדו לחשוב כך, אך בבקשה שיעשה הבחנה בין היותו איש פרטי לבין היותו איש אוניברסיטה לפחות בפרסומיו וגם בהופעותיו מעל במות אקדמיות.

השמאל הרדיקלי (שהוא ממנהיגיו) רואה את הציונות כ"הנדסת אוכלוסייה", כעוסקת ב"הדרה", כיוצרת מפה "אתנוגרפית", יש לה "רעב לאדמה" (אני מפנה את הקורא לזנדברג 2007: 29-30). לעניין הרעב, נדמה לי שאין אדם, שבט, עם, אומה, מדינה שאינם רעבים לעניין זה, ואין זו רק מחלה ציונית.

אבל חשוב להסב את תשומת הלב לכתיבתו: הכול מוסווה במילים נעימות, תרבותיות, כמעט מדעיות:⁵

ניתן לטעון שההתיישבות היהודית בעשורים האחרונים הייתה נטל ביטחוני ומעולם לא מנעה פיגועים או בנייה לא חוקית. הדרך היחידה להעמיק את אחיזת המדינה במרחבה התכנוני היא הענקת אזרחות שוויונית, אכיפת החוק ושמירת הטריטוריה המדינית על ידי הכוחות החמושים ולא על ידי מתקפה גאוגרפית של קבוצת אזרחים אחת על המרחב של השנייה. אין האמור סותר את הזכות של קבוצות תרבותיות לבסס לעצמן דרך חיים בטוחה במרחבים תרבותיים תוך הפלורליזם המרחבי-תרבותי שצריך להתגבש בצורה רצונית, ללא אכיפה חוקית ומנהלית הבונה חומות הרסניות בין קבוצות האוכלוסייה.

5 יפתחאל, א' 2002. ידיעון גאוגרפיה, 18-19. בטאון האגודה הגאוגרפית הישראלית.

זהו קטע חמור, שתוך התייפייפות מילולית ממליץ ליצור מצב גאופוליטי אשר עלול להביא לחיסולה של ישראל היהודית ציונית. הבה נקלף משפט אחר משפט ונחשוף את רצונותיו: ראשית הוא מבקש שלא ניהד את הנגב והגליל כי אין פעולות אלו מונעות פיגועים ובנייה בלתי חוקית – מה הקשר הלוגי ומעשי בין יהוד מקום ופיגועים ברח' דיזנגוף או יפו? מה בין הקמת יישוב כהררית ובנייה בלתי חוקית בדיר חנא?

בעוד הוא אינו רוצה ביהוד הפריפריה, הוא מאוד מבקש לתת למיעוטים שם זכויות תרבותיות ולבסס עצמן במרחבי השוליים.

מדוע אין גאוגרף זה למד מקוסובו, צ'כיה-סלובקיה, קוויבק ויתר חלקי יוגוסלביה לשעבר? ומדוע הוא גוזר גזירה שווה לקנדה האדירה או אוסטרליה הגדולה עם ישראל הקטנה כל כך?

נתרגם המלצתו למציאות – לא יהיה יהוד הפריפריה. הבדווים בדרום וערביי הגליל יתיישבו במרחבים שלהם, היהודים יישארו סביב תל אביב, ומכיוון שאין סכסוך אלים במזרח התיכון, אין עם פלסטיני 15 ק"מ מתל אביב; סוריה, לבנון, עיראק, איראן, מצרים וירדן אינן קיימות, והכול "יהיה בסדר". אבל עוד קודם לכן, לפי תפיסת יפתחאל וחבריו באמנת אולגה, נחזיר את כל פליטי 48. האם הוא מתכוון שאז מדינת תל אביב תיכחד! האם הוא התכוון לאפשרות אחרת, היש חלופה אחרת?

לא, אין זו הגזמה. זאת האסטרטגיה שמובילים יפתחאל וחבריו בכתובים, בהפגנות, בגילויי דעת ובהופעות ציבוריות וגם ממלכתיות. יפתחאל חוזר ומצהיר בלי היסוס מהי תפיסת עולמו הפוליטית, כגאוגרף וכמתכנן חברתי, בהובילו את הקו שתוארתי. הוא זה שבעת מלחמת עופרת יצוקה אמר: "להתקפת הגראדים על באר-שבע יש הסבר פשוט – מדובר במרידה של אסירים נגד סוהרים, לא יותר, כל אסירי עזה הם אנשים שוחרי שלום".

זהו יפתחאל, זו תפיסת עולמו ואותה הוא רוצה לאכוף על מדינת ישראל גם בכל הנוגע לבדווים שבנגב הצפוני. מי שבחר בחלופת יפתחאל (חלופה א') אינו חפץ בעצם בפתרון בעיית הבדווים בנגב. ברצונו לראות את הבדווים חיים "בשמורות אינדיאנים" (60,000-80,000 נפשות ב-2010) שיהפכו בתוך פרק זמן קצר ל-120,000 החיים בעוני משפיל ובעזובה בלתי נסבלת. ברור שאם כך יישמר המצב, יוכלו המכונים והארגונים של קרטל השמאל הרדיקלי להתפרנס, לזכות בפרסומת, לפרסם עשרות מאמרים וספרים על ה"שואה" הבדווית, לדאוג להזרמת כסף לעמותותיהם הצומחות כמעט בקצב של הריבוי הטבעי של הבדווים. הם ישיגו את מטרתם הנכספת של השמצת ישראל וזו תגדל ותתעצם, והם יזכו לממש את חלומם העיקרי – ככל שהבדווים יתפשטו במרחב כך יגדל הכאוס, צה"ל לא יוכל לרדת דרומה, תושבי יישובי הנגב היהודים ינוסו צפונה, ותהיה זו

עוד חזית שתתרום את חלקה לשינוי אופיה של ישראל היהודית-ציונית – משאת נפשו של השמאל הרדיקלי.⁶

אין כאן שיח אקדמי, אין כאן חופש אקדמי, אלא סיכול וטירפוד של פתרון תכנוני אנושי ומעשי. אני חשבתי לתומי שמתכנן רוצה להביא לרווחת האוכלוסייה (באשר היא) על ידי הסדר המרחב הגאוגרפי באופן אופטימלי וכנראה טעיתי.⁷

ההמשך ידוע – כל ניסיון לפנות יישוב בלתי חוקי ובעייתי נתקל ב-2010 ברעשים תקשורתיים בלתי נסבלים ובהופעות מבישות של בכירים, מהם סופרים ואחרים, וראו פרשת אל ערקוב ו"זכותו על המקום זה מאות שנים", כולל זלזול בכל פסיקה של בתי המשפט כשהדבר נוגד את אינטרס השמאל הרדיקלי (ראו גילוי דעת ועליו חתומים בין היתר סופרים רבים ומצורף גם מכתבי האישי לסופרים אלו).

מי תומך מילולית וחומרית ביפתחאל ובעמדותיו? – אישים במכון ון ליה, חבריו בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, ראשי השמאל הרדיקלי באקדמיה. האם הם באמת חפצים בפתרון אמיתי, כן וצודק לבדווים ומאמינים שכך יביאו מזור לאוכלוסייה אומללה זו? רשימה של תומכיו נמצאת בגילוי דעת שיפתחאל צירף למאמרו בדבר הכרה בכפרי הבדווים (אמצע 2008).

מיהם הארגונים תומכי המתנגדים לכל פתרון ריאלי ואנושי לבדווים? אני מביא רשימה חלקית של העמותות, שכן מדי יום "נולדות" עמותות חדשות. הכספים ממדינות המערב ואולי גם ממקומות אחרים זורמים בכמויות גדולות, מחד גיסא, על מנת לקעקע את יסודות מדינת ישראל היהודית, ומאידך גיסא כדי לממן מפעלים שרבים מהתומכים בהם אינם מבינים שבכך הם מנציחים את הטרגדיה ולא פותרים אותה.

עלי להסביר לעמיתי התמימים באקדמיה מה קורה בחצר האחורית שלהם, מתחת לאפם, על ידי עירוב בין פעילותן של עמותות בצד מנהיגותם של אנשי אקדמיה מאלה שהוזכרו או יוזכרו. הרשימה מדברת בעד עצמה (צוינו כאן רק עמותות שחתמו על עצומות או גילויי דעת הקשורים בבדווים של הדרום): האגודה לזכויות האזרח, קואליציית הארגונים לקידום זכות המים, פורום הכרה, המרכז לפלורליזם יהודי, אוניברסיטת הרווארד (כיצד היא השתרבבה לרשימות הללו אין לי מושג), רופאים לזכויות אדם, הפורום לדו-קיום, בשביל ההבנות, "Human Right Watch", מחסום ווטש, החברה להגנת הטבע (מדוע היא

6 סופר, א' 2009. האם איבדנו את הנגב הצפוני? נייר עמדה, אתר קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה.

7 ראו פרסומי-יפתחאל, אדוה 2000; על הוועדה הבינלאומית, הארץ 11.3.09; הקרקע בוערת במגדל השן, גאוגרפיה 2002: 18-19; לקראת הכרה בכפרי הבדווים, אמצע 2008; הכרה במקום עקירה, ynet 5.8.10; גילוי דעת שנתוניו הם נתוני יפתחאל 13.9.10; בעד סנקציות נגד ישראל 14.1.10; תגובה לדוח הוועדה להסדרת התיישבות הבדווים 28.12.08, וזו רק רשימה חלקית.

ברשימות?) עמותת "במקום" – מתכננים למען זכויות תכנון (חיים יעקובי), עדאלה – המרכז לזכויות המיעוט הערבי בישראל – סיכוי, מרכז מוסאווא לזכויות האזרחים הערבים בישראל, שתי"ל, ידידי כדור הארץ, האגודה הישראלית לצדק חלוקתי, אתיג'אה – איחוד עמותות ערביות, האגודה הערבית לזכויות האדם. המועצה האזורית לכפרים בלתי מוכרים בנגב, המרכז למאבק בגזענות, עמותת נשים נגד אלימות. "כיאן" – ארגון פמיניסטי, "אישה לאישה", "אעלאם" – מרכז תקשורתי לחברה הערבית פלסטינית בישראל, "אבן חלדון" – העמותה הערבית למסחר ולפיתוח, "אגודת הארבעים", "מען" – פורום ארגוני נשים ערביות בנגב, המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי, עיתון "הארץ" (שם נמצא תמיכה גורפת בעמדות השמאל הרדיקלי בכל הנוגע לבדווים בעשרות מאמרים רובם חד צדדים). שומרי משפט-רבנים למען זכויות האדם, "גישה" – מרכז לשמירה על הזכות לנוע, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, "יש דין". נשים מובילות בריאות, הוועד נגד הריסת בתים לא חוקיים(!?).

פירטתי רשימה זו, שמורכבת מעשרות רבות של ארגונים – חלקן עמותות מנוהלות בידי "שונאי ישראל" במוצהר, חלקן של ארגונים ובהם אנשים טובים שאינם מבינים את התהליכים בדרום לאשורם ורק רואים את המאהל הבודד... אחרים הם תמימים שהולכו שולל על ידי מקצוענים, ואחרים שנגררו ולא ברור לי כיצד (כמו החברה להגנת הטבע). מאחורי כל כך הרבה ארגונים עומד צבא לוחמים גדול, המונהג בידי אנשי אקדמיה בעיקר מאוניברסיטת באר שבע, הפקולטה למשפטים בתל אביב ומקצתם ביתר הקמפוסים כחיפה, ירושלים והמכללות. ביכולתם לטרפד בעתיד כמו שעשו בעבר, כל מהלך לפתרון הבדווים, וב-2010 הם כבר אינם בבחינת מיעוט קטן וטורדני אלא גוף גדול, בעייתי, עם כסף רב, עיתונות מטעם ובימות באוניברסיטאות. כמובן, כל ניסיון בהווה לכפות את החוק ולקדם את עניני הבדווים נתקל בהתנגדות מצד חבורה זו וגורר מיד כנסים אקדמיים ופרסומים. באחת ההפגנות בנגב, ליד להבים, בחודש ספטמבר 2010 נכח בדווי אחד בלבד ולידו מאות פעילי שמאל רדיקלי יהודים מן האוניברסיטאות.

להלן מובאים גילוי דעת של חבורה זו והערותיי לגילוי דעת זה, שהוא בעיני עיוות זועק של המציאות, במכתב אישי שהפנית רק לאישים החתומים עליו, שאני מכירם ומכבדם.

מדינת
גולוץ דעת

מופע אימים כה ברוטאלי כפי שהתרחש בכפר הבדואי של משפחת אל-טורי באל-עראקיב, כאשר לא פחות מ- 1,500 שוטרים, אנשי יס"מ, זפרשים, חמושים מכף רגל ועד ראש כמו חיילים היוצאים לקרב נגד אויב, לא התרחש בישראל מאז יום האדמה ואירועי אוקטובר.

כל הצבא הזה על דחפוריו הגיע לכפר כדי לעקור את 300 תושביו על זקניהם וטפם ולהרוס את בתיו עד היסוד. מאז הם חזרו על פעולה זו שלש פעמים נוספות ובאותה דרך של אלימות.

גם אם נכון שהיו בדיהם צווי ההוצאה לפועל חתומים כדת וכדין, נכון לא פחות, שזכויות הבעלות על הקרקע נמצאות במחלוקת בין התושבים הבדואים לבין המדינה. לא זו הדרך לפתור מחלוקת שעדיין נידונה בבתי המשפט. לתושבים מסמכים והוכחות על זכויות קניין מסורתיות על האדמה ועל ישיבתם במקום מאות בשנים מאז השלטון העות'מאני והבריטי עוד טרם קום המדינה.

המדינה היא זו שחוקקה חוקים מפלים כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל ובאמצעותם נשלה אותם מכפריהם, העבירה אותם למקומות אחרים, גזלה את אדמתם והעבירה אותה לבעלותה.

מדיניות הריסת הבתים הגורפת והשירותית נועדה להטיל מורא בתושבים כדי שיפנו את כפריהם ויוותרו על זכותם לחיות על אדמתם. מדיניות זו פוגעת בזכויות החוקתיות לקורת גג, לחיים ולבריאות. כללים שהמדינה מיישמת כלפי האוכלוסייה היהודית בישראל היא מתעלמת מהם ביחסה לאוכלוסייה הערבית. למותר להזכיר שהזכות לדיור מעוגנת במשפט הבינלאומי לרבות באמנה לזכויות חברתיות, כלכליות ותרבותיות, אמנה עליה ישראל חתמה ואשררה.

ההתקשות על החוקים שהמדינה חוקקה היא מרשעת ולא פחות מכך טיפשית וקצרת ראות, במקום להגיע להסדר עם הקהילה הערבית-בדואית על הבעלות ועל צורות ההתיישבות המועדפות עליה דברים ברצון לרכז את כל הבדואים בעוד עיירות צפופות מוכות אבטלה והזנחה בכל תחומי החיים.

אין אף ארע ורע בשום מדינה ממדינות המערב לכך שמספר כה גדול של אזרחים משלמי מסים נשללות זכויות בסיסיות כמו: מים, חשמל, תשתיות, בריאות וחינוך כפי שהן נשללות מ- 90,000 אזרחים בדואים המתגוררים ב- 45 כפרים לא מוכרים בנגב.

במאמץ לא גדול תוך גילוי הגינות, רצון טוב והבנת הצרכים של הקהילה הבדואית ניתן להגיע להסכמות משותפות עמה בכל הנושאים השנויים במחלוקת לשביעות רצון כל הצדדים ולטובת שגשוגם של כל התושבים והקהילות בנגב. המשך הנושא הקיים או כפייה חד צדדית טומנים בחובם סכנה ממשית לכל תושבי הנגב יהודים כערבים.

לא ייתכן שהמדינה תעודד ותשקיע בהתיישבות של יהודים בנגב בכל מגוון סוגי ההתיישבות כולל חוות בודדים עתירות דוגמים ומשאבים ציבוריים ותתעלם, תוך פגיעה בעקרון השוויון, מצרכי הקהילה הבדואית ועתידי התפתחותה. בטרם פורענות, אנו קוראים לממשלה: לעצור! להתעשת! ולהגיע לפתרון מוסכם עם הערבים - הבדואים בנגב.

(חתימות)

רזית מסלון	עמוס עוז	סמי מיכאל	אברהם ב. יהושע
שלומית אלובי	חתן פרט ישראל	פרופ' נעמי חזן	דוד גרוסמן
כלת פרט ישראל	יהושע סובול	פרופ' רות בטלר	עו"ד מיכאל ספרד
נתן דן	פרופ' אריה ארנון	פרופ' עמירם גולדבלום	פרופ' אייל גרוס
חתן פרט ישראל	ד"ר מרדכי בר-און	יאיר ינוב	פרופ' דני ברטל
פרופ' ענת בילצקי	פרופ' משה שוקד	ד"ר שרה הלמן	ד"ר דני פילק
דוד טרטקובר	הרב אריק אשרמן	ד"ר אלא שאינסקיה	פרופ' גטע זיו
פרופ' אורן יפתחאל	ד"ר עדנה לומסקי-פדר	פרופ' יצחק נבו	פרופ' אבנר בן-עמוס
ענת מטר	פרופ' אורי רם	פרופ' איריס פרוש	עו"ד אביגור פלדמן
גדי אלנזי	עו"ד ראווה אבו-רביע	נורי א-עוקבי	ד"ר עואד אבו פריח
פרופ' אילנה קראוזמן	חיה נח	פרופ' רחמה מרטון	ח'ליל אל-עמור
עו"ד דן יקיר	חסן אל מלחי	מירי ברק	מיקי פישר
יוסף אבו זייד	יעקב מנור	יונתן פולק	מחאסן ראבוס
שייח' סייח' אל-טורי	רים חזאן	סילאן דלאל	אילת מעוז
עטייה אל-עאסם	עמוס גבירץ	מיכל רותם	נעם תירוש
רחל מיכאל		פרופ' מרואן דורי	

הארגונים שתרמו למימון המודעה:

המטה למאבק בגזענות | קואליציית נשים לשלום | שתיל מיסודה של הקרן החדשה | פורום דו קיום בנגב לשוויון אזרחי | פורום הכרה

14.9.10

לכבוד

א.ב. יהושע; עמוס עוז; דוד גרוסמן; שולמית אלוני; יהושע סובול; מרדכי בראון;
סמי מיכאל

שלום רב לכולכם,

מתוך 61 החתומים על גילוי הדעת בעניין "אל ערקיב" שהתפרסם ב"הארץ" 13.9.10, אני מכיר מי יותר מי פחות רק אתכם, ואליכם בלבד אתייחס בשאלותי שלהלן:

אני משוכנע שהתבקשתם לחתום על גילוי דעת זה מבלי שיש לכם כל מושג מה באמת קורה בנגב. אני גם מנחש שלפחות אחד ממנסחי המסמך או שנתוניו הם אלו המופיעים בגילוי דעת זה, הוא אורן יפתחאל, שהוא וחבריו בשמאל הרדיקלי, חוזרים ומודיעים כי יעשו הכול לשינוי אופיה של מדינת ישראל היהודית-ציונית למדינה דו-לאומית. זאת משאלתם ומשאת נפשם, לסייע בהקמת מדינת כל אזרחיה, בחלופת "מן הים לקו הירוק", או "עד הירדן". כדי לממש חלום זה הם מוכנים לסלף וכך לכרסם בחופש האקדמי. כך קרה גם במקרה זה. אני רק אציג לכם שאלות שמהן תגיעו למסקנות רבות וחשובות, ואולי תצטערו על שחתמתם על מסמך מעוות זה.

מדוע מתרחש "מופע אימים ו-1,500 אנשי משטרה מתנפלים ככה סתם על כפר תמים של משפחת אלטורי באל-ערקיב"? הרי המשטרה נותנת גיבוי לאנשי משרד הפנים שיוצאים לעבודתם עם תעודות רשמיות של בתי משפט ישראלים. מדוע צריך "להרוס בברוטאליות כפר, להזיז בני אדם ואפילו שלש פעמים? למה שלוש פעמים?" את התשובה יש לחפש בבתי המשפט.

האם באמת "לא התרחש דבר כזה מאז יום האדמה באירועי אוקטובר"? שכחתם את הריסת יישובי חבל קטיף? אפילו לא להזכירכם. ומה קרה באוקטובר - מי יצא אז נגד מי? מי הפעיל אלימות ושאג "מוות ליהודים", שכחתם? מעניין שבמקרה זה אתם דווקא כן מאמצים דווח של שופט ישראלי - השופט תיאודור אור.

אתם סופרים נכבדים, אזרחי ישראל שצריכים לשמש דוגמה לסדר, שמירה על החוק, כיבוד מוסדות השלטון... אתם אומרים בעצם "אנו דוחים פסקי דין של בתי משפט ישראליים ומאמצים מעשי בריונות של הבדווים. (סליחה, זכוות קניין מסורתית) האם ראיתם אתם במו עיניכם מסמכים אותנטיים שלהם! מדוע כל בתי המשפט הישראליים שחקרו ובדקו את תביעותיהם (משלום דרך מחוזי ועד עליון) חזרו וקבעו לא היו דברים מעולם!

חתמתם על משפט האומר "הם שם מאות בשנים..." כי כך מספר לכם יפתחאל – שנעשה גם מומחה להיסטוריה – מדוע אינכם מאמינים דווקא להיסטוריונים שטוענים שאלו טענות אויליות?

חתמתם על המשפט הבא: "לא זו הדרך לפתור מחלוקת שעדיין נדונה בבתי משפט". אני חוזר ושואל, מדוע יצאו השוטרים לתת גיבוי לאנשי משרד הפנים לולא היו בידיהם צווי משפט אחרי שהשופטים מאסו בהפרות החוק הבלתי פוסקות של הבדווים?

אתם סופרים נכבדים, חתמתם על מסמך הקורא שלא להכיר בפסיקות בתי משפט ישראליים, קראתם לתת יד להפקרות, לבנייה בלתי חוקית חמורה ביותר. האם באמת הורסים בתים בישראל (ואינני מדבר על הריסת בתי מחבלים) על מנת להטיל אימה? מה קרה לכם?

מהו המשפט "זכות הדיור...". מה הקשר בין זכות לדיור למעשי פיראטיות, לפלישות בלתי חוקיות...? האם ידעתם כי לרבים מהבדווים בפזורות ישנם בתים ביישובי הקבע?

מה פשר המשפט "במקום להגיע להסדר...". כבר הבהרתי שלבדווים אין עניין בהסדר, בין היתר בגלל אנשים מסיתים מהשמאל הרדיקלי.

מישהו מכם יודע כמה זמן כבר מתנהלים משפטים בעניין "כפר" זה ובעניין יתר 60,000 בתים לא חוקיים בדרום?

מה אתם יודעים על מאמצי השופט אלעזר גולדברג להביא לפתרון הבעיה בדרך עניינית בכל שנת עבודתו ב-2008?

הסבירו לי, אנשי ספרות, מהו המשפט: "צורת התיישבות מועדפת עליהם...". האם במאה ה-21 אתם תומכים ב"שמורות אינדיאנים" – רעיון מבית היוצר של האנרכיסטים מאוניברסיטת באר-שבע?

האם אתם בעד שמירת מצב קיים ועתידי של 100-200-1,000 (!) היאחזויות בדוויות בכל הדרום הישראלי? האם ידעתם כי נוסף על התנחלויות אלו כבר הוקמו באזור ראשון לציון-רמלה-רחובות (!!)? עוד 66 יישובי בדווים חדשים?

האם מישהו רציני מאמין שנוכל לתת לכולם מים, חשמל, ביוב, כבישים, מדרכות, מרפאות, גני ילדים, בתי ספר, תעסוקה ואיכות חיים? איך חתמתם על משפט חמור כזה? אמרו נא לי, האם כבר פתרנו את בעיות חורה ורהט, דימונה וחצור, ירוחם וקריית שמונה, אופקים, כסיפה, בית שאן וערערה, מצפה רמון, אום אל-פחם, וכעביה שאתם מציעים להוסיף עליהם מאות יישובים חדשים, ודווקא של אוכלוסייה חלשה כל כך?

עליכם לדעת שזו אוכלוסייה המתרבה בשיעור של כ-5% ריבוי טבעי בשנה, כלומר מוכפלת כל 12-14 שנים, בשום מקום בעולם עוד לא פתרו את הבעיות שיוצר ריבוי טבעי עצום כזה – ולהם אתם מציעים "צורת התיישבות מועדפת עליהם" לפי משנת השמאל הרדיקלי?

אמרו נא לי, באלו עוד "מדינות מערביות ישנה התיישבות של בדווים" כפי שחתמתם? ואם מישהו התכוון לצוענים האם אפשר להשוות בינם לבדווים בפריסה היחסית, בריבוי הטבעי, בנדידה וברקע הפוליטי השונה כל כך? מדוע חתמתם על מכתב המציין בדיוק "45 כפרים בלתי מוכרים"? כי כך כתב יפתחאל, ואתם האמנתם לו ושימשתם חותמת גומי מבישה? אולי יש כבר היום כ-100-200 התנחלויות כאלה? אני מוכן להציג מפת צילום אוויר לכל אחד מכם אישית ותיווכחו עד כמה הונו אתכם במספר שקרי זה.

מדוע חתמתם על המספר "90,000 אזרחים בדווים" שממתינים לפתרון? מדוע לא 60,000 (הנתונים שבידי) או אולי 100,000, מדוע חתמתם על מספרים מבלי לבדוק אותם! מדוע הסכמתם לחתום על משפט הקושר את חוות הבודדים (28 חוות) עם 60,000 חוות בודדים של בדווים? מה הקשר? היכן הפרופורציה?

צר לי, אבל אנשים אלה שביקשו את חתימתכם ביזו אתכם, סופרי ישראל, וצר לי כי הולכתם שולל.

בכבוד רב,

פרופ' ארנון סופר

ראש קתדרה חייקין לגאואסטרטגיה, אוניברסיטת חיפה

רק אחד הסופרים שוחח עמי לאחר שליחת מכתבי. הוא טען כי אחד החתומים על העצומה, צלצל אליו וביקשו לחתום על העצומה וטען בפניו כי כל הכתוב אמת ורק האמת. הוא נבך ומתנצל.

פרק שישי: חומת הפרדה בין ניר צבי לפרדס שניר (לוד) – מה לחומה זו, לשמאל הרדיקלי ולאקדמיה?

גדרות וחומות הפרדה הן מטבען מקור לסכסוכים. עולמנו הוא עולם של גדרות – בין שני יישובים, בין הרחוב ובית פרטי, בין שכונה והמרחב שבה היא נמצאת (למשל, מבצרי אנדרומדה ביפו), חומות מונעות רעש, בין מכוניות בכבישים רועשים לשכונות, בין יישובי גבולות ישראל לשכנינו וכן הלאה. יש גדרות וירטואליות בין חרדים לאחרים (מרצונם הם), בין חילונים לדתיים – לאומיים המעדיפים להתגורר ביישובים ללא רכב חולף בשבתות, וכן הלאה. בתי המשפט הכירו בזכותם של חרדים ובדווים להתגורר בנפרד.

ההיסטוריה ידעה תקופות של הסרת גדרות ושל בניית חומות. "עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים", אומר קהלת, "עת לקרוע ועת לתפור" (ג 5). לכן, כשהאיחוד האירופי מספר שהוא הסיר גדרות – הוא צודק לגבי גבול גרמניה-צרפת, אך שוכח לספר על החומות שהוקמו בינם לאפריקה, וגם בגבולו המזרחי. את זה יש לזכור בבואנו לדון בהקמת גדר.

במקרה הנדון, תושבי מושב ניר צבי הסמוך לעיר לוד ביקשו להינתק פיזית מתושבי פרדס שניר בלוד, שהם בדווים המתגוררים בבתים בלתי חוקיים בצמוד למושב, ממש מטרים ספורים מבתי ניר צבי. תושבי פרדס שניר יורדים לחייהם של תושבי ניר צבי, החל ממעבר "תמים" במושב, דרך גניבות ואלימות פיזית ועד חדירה למושב לצורכי סחר בסמים. מלבד זאת סובלים תושבי המושב ממטרדי רעש בחתונות, מירי, מלכלוך, ומעוד מאפיינים של הפער התרבותי, הדתי והכלכלי בין שתי האוכלוסיות (לאלה, חומה איננה יכולה לתת מענה, כמובן).

קמו אפוא תושבי ניר צבי ויזמו רעיון – הקמת חומת הפרדה. בו ברגע נזעקו ה"מאכערים" של השמאל הרדיקלי לסכסך ולעכב את בניית החומה בטענות של קיפוח, גזענות, אפליה, הפרדה, רקע לאומי-אתני, חוסר תפיסה סביבתית כוללת, איכות חיים בעיר ובכפר, גטואיזציה. פגיעה ברגשות, הדרה ועוד מילים מאוצר המונחים השגור בפייהם. ד"ר חיים יעקובי הוא מראשי המומחים ב"שיח" הזה.

מצורף מכתב ששלחו הוא ונילי ברוך ביום 18.3.07 לחברי ועדת המשנה לערעורים שליד המועצה הארצית לתכנון בעניין חומה זו. קראו נא את אוסף המילים המתרוממות מרוב אוויר בעמוד 6: "... על הדינמיקות הסוציו-פוליטיות... על המרחב העירוני והמהלך הטבעי המגיב למגננונים כלכליים... לתופעה שנוצקת אל תוך מציאות מחושבת... רבדים מהותיים שבהווה האנושית... תפיסה סטראוטיפית של האחר... מייצגי הסדר מוסרי...".

כדי לגעת בנימים רגישים, הם משתמשים, חזור והשתמש, **ללא בסיס עובדתי**, בצרור המילים "הדרה", "אפליה", "הפרדה", "גטו", "גזענות", "צדק חברתי", "אפרטהייד" ו"זכויות אדם". אחרי כל ההתייפויות במילים אומרים יעקובי וברוך באופן ברור: "חכירת הקרקע של מושב ניר צבי... היא לפרק זמן מסוים בלבד". כך בדיוק! כוונתם ברורה: החומה תפריע לתושבי פרדס שניר להשתלט בעתיד על אדמות המושב! מסכת העשן של המילים הגבוהות אינה מצליחה להסתיר את המזימה האמתית של שני "מתכננים" אלה נגד הישות הציונית...

מה לכל זה ולאקדמיה? מי שנכנס לעניין בניית הגדר בין היישובים במטרה לסכסך ולעכב היו אנשי אקדמיה של השמאל הרדיקלי, שזה כשלעצמו מותר, אלא שהם משתמשים בהתכתבות גם בלוגו של המוסד שהם מלמדים בו. אנשים אלה פעילים בקליניקה לזכויות אדם של הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, והם המייצגים את תושבי פרדס שניר בערכאות המשפטיות. האם הנהלת אוניברסיטת תל אביב, חבר הנאמנים שלה ותורמיה בארץ ובעולם יודעים על כך?

פעילים אלה, ביחד עם ד"ר חיים יעקובי מהמחלקה לממשל ופוליטיקה באוניברסיטת באר-שבע היו האישים הבולטים במלחמה זו. יעקובי הוא זה ששכנע את אגודת אדם טבע ודין (אגודה ישראלית להגנת הסביבה) לשלוח לוועדת התכנון מכתב התנגדות לבניית הקיה, מכתב המעיד שכותביו אינם מכירים כלל את העובדות בשטח. מצורף צילום מכתב מטעם המחלקה המשפטית של אדם טבע ודין ובו הם אומרים בין היתר:

2. "נציגי מרשתי סיירו לפני מספר ימים בשכונת פרדס שניר... והיו המומים מהמחזה הקשה שנתגלה לעיניהם בכל הנוגע לתנאי חייהם של תושבי המקום".

3. "לכל המפגעים הפוקדים את תושבי המקום התווסף לאחרונה המפגע הקשה בדמות חומת הפלדה המבקשת ליצור חיץ של ניכור סביבתי, חברתי וגזעי בין מושב ניר צבי לבין תושביה הערביים של לוד".

5. "מבחינה סביבתית חומת הפלדה מהסוג המבוקש תהווה משום פגיעה חמורה באושיות השטח הפתוח".

מדברים אלה ברור, כי אנשי אגודה זו מעולם לא ביקרו במקום, שהרי ב-25.12.03 לא היתה בו שום חומה - לא מנייר, לא מאבן ולא מפלדה. אין זו אלא המצאה של אנשי שמאל רדיקלי שאינם בוחלים בשום אמצעי להשגת מטרותם. ומי עומד מאחורי כל זה? מרצה מאוניברסיטת באר שבע. בסעיף חמש הסגנון כבר שונה כבר יש שימוש בעתיד - "תהווה משום פגיעה".

אגודה ישראלית להגנת הסביבה
Israel Union for Environmental Defense

המחלקה המשפטית
דחוף

תאריך: 25.12.03

לכבוד
ועדת המשנה להתנגדויות
הועדה המחוזית לתכנון ובניה
מחוז מרכז

חברי הועדה הנכבדים,

הנדון: תמיכת עמותת "אדם טבע ודין" בהתנגדות לתכנית מתאר מקומית מס' ג/24/475/03
שינוי לתכנית מס' מ/96 (גז)

בשם מרשתי עמותת "אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה" הריני לפנות אליכם
בנדון כדלקמן:

1. למרשתי נודע על קיומה של התכנית שבנדון ועל דיון ההתנגדות הקבוע ליום 28.12.03, רק לפני מספר ימים. אשר על כן, לא עלה בידי להציג בפני הועדה הנכבדה כדבעי את התנגדותה הפורמאלית לתכנית.
2. נציגי מרשתי סיירו לפני מספר ימים בשכונת פרדס שניר, בגבול המערבי של העיר לוד, והיו המומים מהמחזה הקשה שנגלה לעיניהם בכל הנוגע לתנאי חייהם של תושבי המקום.
3. לכל מפגעי התשתיות הפוקדים את תושבי המקום, התווסף לאחרונה המפגע הקשה בדמות חומת הפלדה המבקשת ליצור חץ של ניכור סביבתי, חברתי וגזעי בין מושב ניר צבי לבין תושביה הערביים של העיר לוד.
4. מרשתי קראה בעיון רב את המידע הרלוונטי נשוא תכנית זו, לרבות ההתנגדות המפורטת והבהירה מבחינה תכנונית ומשפטית כאחת. אשר על כן, לא תחזור מרשתי על הטיעונים המפורטים המצויים כבר על שולחנה של הועדה הנכבדה בהם היא תומכת בכל פה, אלא תציין מספר היבטים עקרוניים הנוגעים לדידה להשלכות הקיימות לתכנית מסוג זה.
5. כמי שפועלת כנאמן הציבור בתחום איכות הסביבה, מבקשת מרשתי להבהיר כי במקרה דנן לא ניתן לנהוג מנהג עצימת עיניים. לאמור: לא בקיר אקוסטי עסקינן כאן, כי אם בחומת הפרדה המבקשת ליצור איים של ניכור בין יהודים לערביים המתגוררים באזור.

מבחינה סביבתית חומת פלדה מהסוג המבוקש תהווה משום פגיעה חמורה באושיות השטח הפתוח, הנועד בראש ובראשונה לשימוש של האדם באשר הוא אדם. במילים אחרות: **השטח נשוא תכנית זו חייב להיות פתוח לרווחתו של הציבור הרחב. פתוח, תרתי משמע, הן מבחינת המעבר החופשי בו והן מבחינת הבנוי עליו.**

6. כידוע, מרשתי משקיעה ימים כלילות לשם המאבק על עקרון פתיחותו ונגישותו של השטח הפתוח, לכל אדם באשר הוא, ללא חיץ ומחסום. המאבק הסביבתי בהקשר זה, נושא כמובן גם אופי חברתי. לאמור: נדרות ההפרדה באשר הן בתחומי מדינת ישראל, בין אזרחים שווי זכויות בפני החוק הישראלי, יוצרות בראש ובראשונה תחושת מחנק וניכור, **בין סביבה אנושית אחת לסביבה אנושית אחרת.**

7. בבג"צ 8676, **אדם טבע חין נ' עיריית רעננה** עתרה מרשתי כנגד החלטתה של עיריית רעננה לסגור את שטח הפארק העירוני שבתחומה בפני אזרחי מדינת ישראל שאינם תושביה ובתוך כך למנוע כניסה מאנשים קשי יום שאינם יכולים לממן עבור ילדיהם כניסה לפארק ציבורי. על אף נסיבותיו השונות של המקרה מהמקרה דנן, טענה מרשתי גם שם, כי בהחלטתה, פוגעת עיריית רעננה בעקרונות יסוד חוקתיים, לרבות עקרון השיוויון, חופש התנועה, הזכות לקניין ציבורי והזכות לסביבה נגישה לכל. לאחרונה, לאור טיעונים אלו של מרשתי, הוציא בית המשפט העליון צו על תנאי המורה לעיריית רעננה וליועמי"ש לממשלה להשיב מדוע לא יבטלו את החלטתם.

8. שם גם כאן, **מדובר על גדר של הפרדה!** שם גם כאן, **מדובר על רצון להיבדלות וניכור בין אוכלוסיות!** שם גם כאן, **מדובר על מעשה אנטי חוקתי הסותר את עקרונות היסוד של שיטתנו המשפטית ואת עיקרי הצדק והמוסר.**

9. הנה כי כן, נושא איכות הסביבה אינו יכול ואף אסור לו, להיתפס אך ורק במשמעותו הצרה והפיזית. לא ניתן להתייחס לחומת הפלדה, מבחינה סביבתית, אך ורק במשמעות האסתטית צורנית שלה. הן על הועדה הנכבדה והן על ארגוני הסביבה הפועלים לשם ההגנה על הסביבה, לבחון את מכלול ההיבטים החברתיים, המוסריים והרגשיים החבויים מתחת למעטה הפיזי של חומת ההפרדה.

10. אשר על כן, גם אם מבחינה תכנונית טהורה יכולה הייתה חומת ההפרדה המתבקשת לקרום עוד וגידים, עדיין, מבחינה סביבתית ומבחינת אושיות המשפט החוקתי, עסקינן במעשה פסול ולכאורה בלתי חוקי.

11. לאור כל האמור לעיל, מתבקשת הועדה הנכבדה לבחון את התכנית הנדונה בראייה רחבת היקף ותלויה **הנוף האנושי המתגורר בשכונת פרדס שניר.**

לועדה הנכבדה הכלים והאמצעים לפעול בשם הציבור ולשקול שיקולים תכנוניים, משפטיים ומוסריים כאחד בנושא הנדון.

לאור כל האמור לעיל מתבקשת הועדה הנכבדה לדחות על הסף את התכנית הנדונה שטוב היה אלמלא הייתה באה אלי עולם.

בכבוד רב,

יעל דדי

אדרי נוף ומתכנתת ערים

עמית ברכה, עו"ד

הטכניון גם הוא השתרבב לפרשה הזויה זו. אני מצרף קטע מחוות דעתי לתוכנית גז 24/475 בהתייחסות לנקודות (מקרה ניר צבי-פרדס שניר) שהעלתה כבוד השופטת שרה גדות ביום 4.5.06 (דוח שלי מאוקטובר 2006).

תפקידו של יובל תמרי במערכה כנגד הקמת הקיר בניר צבי:

להלן מכתבי לשופטת שרה גדות: "ליובל תמרי תרומה חשובה לטרמינולוגיה שהוכנסה כנגד הקמת הקיר. הוא הופיע בפני ועדת המשנה לעררים ביום 18.11.04. לפני כן פרסם עם ח' יעקובי ונ' ברוך חוות דעת מקצועית נגד הקמתו, חוות דעת שחזרה על עצמה בכל הפרסומים שיצאו כנגד הגדר בשנים 2003-2006. הופעתו בפני ועדת העררים מקוממת במיוחד. הרשו לי לפרט: 'אני כותב תזה על החומה ברמלה' כך הוא פותח בעדותו. הוא נשאל: "אצל מי" ומשיב: "ד"ר רחל קאלוש" (התזה היא למ"א במחלקה לתכנון ערים בטכניון בהנחיית ד"ר רחל קאלוש).

על פי רקע זה היה אפשר לצפות שתמרי יופיע בפני הוועדה כבר-סמכא, כמומחה לחומות ולהפרדות וכיוצא באלה, כאיש אקדמיה שידי נקיות, אובייקטיביות. אלא שלא כך הם פני הדברים. שום חבר בוועדה, אולי מחוסר ידיעה, אולי מתמימות, לא שאל על הסיבות שהביאו את תמרי לכתוב תזה דווקא בנושא זה. מדוע הוא קורא בפני חברי הוועדה רשמים מערבי תושב שכונת ג'ואריש על הגדר ותחלואיה ואינו מוצא לנכון, כמומחה אובייקטיבי, להציג גם מה אומר תושב יהודי מהשכונה השכנה, הממליץ בחום דווקא על הגדר ויתרונותיה. איש לא בדק כיצד הוא חוקר ומהם כלי עבודתו, שעליהם דיווח.

לא במקרה הצגתי שאלות אלו, שכן יובל תמרי מודיע לנו בעבודתו ובריאיון עמו כי הוא חבר חד"ש, סרבן שירות במילואים, בעל אג'נדה פוליטית וחברתית ברורה (שמאל רדיקלי), וכי הוא בא לחקור את רמלה משום שהוא חבר בתעושה ופועל ברמלה מטעמים. ארבעה מידידיו בפעילות זו ישמשו אחר כך מרואיינים במחקרו ה"אובייקטיבי". את כל זה אני למד מהחומר שהוא עצמו פרסם בתזה שלו.

כמי שהנחה עשרות רבות של עבודות תזה ועבודות דוקטור וביצע מאות מחקרים, ברצוני לקבוע, כי אני נדהם למקרא עבודת תזה זו ומשיטות המחקר שלה. תמרי בחר בעשרה מרואיינים בלבד, והקדיש שעה לריאיון עם כל אחד מהם. יוצא, כי בעשר שעות הוא השלים את כל עבודת השדה שלו. והוא קורא לריאיון - ריאיון עומק! אני יכול להעיד כי התלמידים שהנחיתי בנושאים קרובים לכך עמלו על עבודת השדה שלהם חודשים ארוכים וראיינו מאות אנשים, עשרות נושאי משרות מפתח, ובחירת המרואיינים נעשתה באופן המבטיח את מרב האובייקטיביות.

מעשרת ראיונות אלו יצאה לאוויר העולם עבודת תזה (מגיסטר). האם אפשר לראות בתזה זו עבודת מחקר מהימנה, אובייקטיבית? התשובה בפירוש – לא.

זה שנים ארוכות שאני מלווה את המרכז לחקר עיר ואזור בטכניון. הייתי חבר בוועדת מינויים שם כמה פעמים (דווקא של חברי סגל מהשמאל הרדיקלי) וראיתי כיצד עולים בדרגות אקדמיות במחלקה זו. אולי היה מקום לבדוק את הקשר בין המנחה, עמדותיה הפוליטית (שמאל רדיקלי), המונחה, הנושא ושיטות החקירה בהן השתמש? אינני נותן אמון באנשי השמאל הרדיקלי שבאקדמיה, ולכן אני גם מפפק ב"חופש האקדמי", קרי אנרכי, שלקחו לעצמם או קיבלו.

נחזור לגדר ניר צבי-פרדס שניה. הרעש והמהומה סביב הגדר, שנמשכו כארבע שנים (2003-2007) הסתיימו בנסיגה פתאומית של תושבי פרדס שניר מהתנגדותם לבניית הגדר, שכן הם מאסו ב"מאכערים" של השמאל הרדיקלי מאוניברסיטת תל אביב ובאר-שבע והגיעו לפשרה מעשית במקום – כן לקיה, כן לכביש חוצץ בין היישובים, והכול בא על מקומו בשלום. לא עוד "גטואיזציה", הדרה, קיפוח וכל הלכסיקון הזה.

מי שנשאר בגטו הוא מושב ניר צבי, מוקף בגדרות, בחומות ובשערים, כמרבית היישובים הכפריים היהודיים ברחבי ישראל, שלא כבמגזר הערבי שאינם מרגישים מאויימים. הקיפוח במקרה של ניר צבי כבר מאחורינו. אוסף המילים הנבובות נעלמו כלא היה, אבל – הרבה פרסומים צמחו מגדרות רמלה ולוד (דבר שלכשעצמו לגיטימי לגמרי):

תמרי יובל, סקר תכנוני בשכונות הערביות בעיר רמלה, 2005. הוצאת בימקום (שמנהל חיים יעקובי מ"מתכננים למען זכויות תכנון") שתי"ל – שירותי תמיכה יעוץ לארגונים לשינוי חברתי. המרכז הערבי לתכנון אלטרנטיבי.

תמרי יובל, הפרדה ותכנון בעיר מעורבת: המקרה של מערב רמלה, חיבור לשם מילוי חלקי של דרישות לקבלת תואר מגיסטר למדעים, 2005, הטכניון (העבודה הנזכרת למעלה).

מאחורי החומות, דצמבר 2005, האגודה הערבית לזכויות האדם בתמיכה כספית של האיחוד האירופי. מסמך מעוות בכסות אקדמית.

מוחמד זידאן, מנכ"ל אגודת הערבית לזכויות האדם, נצרת, **מאחורי חומות הפרדה: הצגת דוח מצב קיים**. עו"ד ד"ר יוסף ג'בארין, אוניברסיטת חיפה ואוניברסיטת תל אביב, **"עיר בלבה גדר – היבטים משפטיים"**.

מונא כרכבי, החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה, **"גדר הפרדה בין רוב למיעוט – היבטים והשלכות פסיכולוגיות"**.

ד"ר טובי פנסטור, החוג לגאוגרפיה וסביבת האדם, אוניברסיטת תל אביב, "גידור, מגדר והמרחב הציבורי בישראל".

ומה עם הפרסומים של מיודענו יעקובי? יעקובי חיים, סקר תכנוני בשכונות ערביות בעיר לוד, הוצאת שתיל 2005.

הביבליוגרפיה כול כולה של "אנשי שלומנו" (שמאל רדיקלי), רק הנתונים הסטטיסטיים בלית ברירה של הלמ"ס, או נתוני ממשלה.

ליעקובי שורה של עבודות על חומות בישראל, בערים מעורבות, תמיד מלוות במילה "אפרטהייד". הכול מתפרסם פעם או פעמיים כמאמרים ואחר כך שוב בספרים ערוכים משל עצמו, כמו הספר שצינתי למעלה¹ – זהו מסמך שבו כל הכותבים מן השמאל הרדיקלי, וכל הביבליוגרפיה משלהם.

עד כמה נלקחו בחשבון ספרים אלו בפרוצדורה להעלאתו של ד"ר חיים יעקובי בדרגות ההתקדמות? מן הראוי שהנהלת אוניברסיטת באר-שבע תבדוק את השתלשלות הקידום האקדמי שלו, מה שאני מציע גם לגבי ד"ר רחל קאלוש. ייתכן שהבדיקה תגלה שלפנינו שני אנשים מבריקים, ראויים ורציניים ביותר, וכי הפרוצדורה היתה אובייקטיבית וכשרה אבל הבדיקה חיונית לאור מה שתיארתי כאן.

היו גם כנסים לכבוד הגדרות, כמו "על חומות וגדרות" באוניברסיטת חיפה ב-4.7.06. עלי לציין, כי כל הכנסים, כל הפרסומים, כל עבודת השדה בעניין הגדרות והחומות לגיטימיים, אני רק רוצה לדעת אם הם נעשו בניקיון כפיים, בחיפוש אחר אמת מדעית. אם הם הופקו כראוי ואם הנושא נבחן מכל היבטיו, או שלפנינו עוד שורה של עבודות, שכל מטרתן לנגח את מדינת ישראל היהודית-ציונית.

זאת שאלתי היחידה.

1 חיים יעקובי וואלי כהן (עורכים). 2007. הפרדה, הפוליטיקה של המרחב בישראל. עם עובד.

פרק שביעי: שמאלן רדיקלי מבקר ספר לימוד – מה קרה לחופש האקדמי ולשמאל המתעלם מהמציאות

בכתבתי לעיתון "הארץ" תחת הכותרת: "די לצביעות: השמאל הרדיקלי בכל זאת מאיים על האקדמיה", הובאו שלושה-ארבעה ציטוטים מפרשה שמעולם לא פרסמתי אותה. הנה הסיפור כולו.

כמקובל במשרד החינוך, כל ספר לימוד עובר ביקורת והערכה בנוגע להתאמתו לתכנית הלימודים. ספרי תמורות בגאוגרפיה של המזרח התיכון עבר את אותה פרוצדורה ולא בפעם הראשונה, שכן הוא נלמד מאז 1980 וכבר יצא ביותר משש מהדורות. דברי אלה מתייחסים למהדורת 2000. קיבלתי הערות משני מבקרים, האחד העיר פה ושם הערות טכניות ושתיים-שלוש הערות מהותיות, והשני כתב את המסמך הבא:

ביקורת לספר תמורות בגאוגרפיה של המזרח התיכון

ספר הלימוד שלפנינו מקדיש מאמץ רב לפרוש לפני התלמידים נתונים כמותיים עדכניים, 'אקטואליים' ככל שניתן, שנוגעים למספר תכונות מרכזיות המאפיינות את 'אישיותו' של האזור, ועל כך יש לברכו. לא כך הוא הדבר באשר לאיסוף 'נתונים' איכותניים החיוניים להכרת השיפורים המצרפיים המתרחשים באזור. במילים אחרות, ספר לימוד הוא אמצעי לביטוי רשמי של האתוס של החברה, ומכשיר להקניית ערכים, יעדים ומיתוסים שהחברה מנסה להחדיר לדורות חדשים. ככזה, הוא אינו ממלא את שליחותו כהלכה. אם אינו נותן ביטוי הולם לתהליכים שיש בהם כדי לסלול את הדרך לשינוי האתוס של החברה ומנגד מבליט תהליכים ותופעות שיש בהם כדי לתרום לקיבוע אמונות שיש בהן כדי לבלום הבנייתו של אתוס חדש.

הרושם שיוצר ספר הלימוד שלפנינו הוא שהוא מבקש להימנע מלקחת חלק בבניית אתוס חדש של שלום, שבו החברה הישראלית נדרשת לסגל דימוי שונה, מורכב, רב-ממדי ואמפתי יותר של העמים הערביים. לעומת זאת ניכר בו שהוא חדור מוטיבציה לשמר את אתוס הסכסוך, בעובדה זו יש לפגוע ברציונל ובקבוצת המטרות הערכיות של תכנית הלימודים.

הביקורת כלפי ספר זה מופנית בעיקר לעבר השלכות גישתו הפרשנית על אופי הצגת הנושאים וההיבטים שבהם בחר להתמקד. השלכות אלו באות לביטוי בשימוש שנעשה בסטראוטיפים שלייליים כלפי עמי האזור; בהצגה בלתי מאוזנת של השינויים המתחוללים באקלים הפוליטי של האזור. חוסר האיזון הנובע מהספקנות באשר ליכולתם (ורצונם) של עמי האזור להגיע בדרך של ניהול משא ומתן להסדרת המחלוקת ביניהם, ובעיקר סכסוכם

ארוך השנים עם מדינת ישראל אינו מותיר מקום רב לבניית אתוס חברתי חדש שבמרכזו תהליך ההכרה וההשלמה של עמי האזור האחד עם קיומו וצרכיו של האחר, ובכלל זה עם ישראל.

הרושם שמותיר ספר זה הוא שרוב חלקיו של אזור המזרח התיכון נע לקראת 'איבוד עצמי לדעת' ו/או במסלול חסר תוחלת: "רעב, מחסור, מלחמות וצער – זו מנת חלקם של תושבי (אגן הנילוס), ואין מושיע ואין מי שיכול להושיע לאורך זמן".

כך לדוגמה, סותם ספר הלימוד שלפנינו את הגולל על החקלאות המזרח תיכונית "החקלאות במזרח התיכון מיצתה את הפוטנציאל שלה", ואינו מתמודד כראוי עם העובדה שבעשורים האחרונים מתחולל שינוי מהותי בסיווג ערכן של קרקעות, שבמסגרתו שטחי החולות הופכים לקרקעות מובחרות, בזכות התפתחות שיטות ההשקיה והדישון, חידורן למים והניטרליות שלהן מבחינה כימית. במקום אחר נטען כי "שיעור הריבוי הטבעי במזה"ת הוא הגבוה בעולם ובשל היותו קשור במידה רבה בחברה המוסלמית באזור זה, הוא גם אינו תופעה זמנית". טענה זו (שהרישא שלה מניפולטיבית ביסודה) המבליטה את הערכה שהדת המוסלמית ותרבות האסלאם הם מכשולים תרבותיים הגוררים את מדינות האזור לעבר פי תהום.

בפרק העוסק במצרים בכלל, יש התעלמות מוחלטת מתהליך שהוא דוגמה מובהקת לדפוס השיפור המצרפי המדובר ברפורמה חקלאית, שהוגדרה על ידי גורמים רשמיים בממשל האמריקאי, כאחד הצעדים מרחיקי הלכת שנוקט הממשל המצרי לשינוי המצב הכלכלי במדינה. רפורמה זאת כוללת, בין היתר, שינויים בחוקי המקרקעין, החזרת חלק גדול מאדמות עמק הנילוס לבעליהם המקוריים, וצמצום ניכר של סובסידיות לחקלאות, אין חולק על כך שרפורמה זו, גם אם תתגשם בחלקה, היא מהלך אסטרטגי נועז. בבחינת הכרח מביא ייעול (מבית המדרש של התאוריה האופטימית), המעיד על נכונות להתמודד עם מטלות החברתיות קשות וסיכוני אי-ודאות.

הבלטת הנרטיב הטרגי, אם כן, והשימוש במיתוסים ובסטריאוטיפים שליליים מחד גיסא תוך הצנעת תהליכים ו"עובדות" שאינן מתיישבות עם מגמה זאת מאידך גיסא, פוגמים ביכולת התלמידים לערוך היכרות מאוזנת ומעמיקה עם האזור. גישה זאת מובילה גם את דורות התלמידים החדשים לקפוץ למסקנות מוקדמות וחד ממדיות.

ואולם, יותר מכל, מטרידה היא נטיית הספר להבליט את אתוס הסכסוך אותו הוא מבקש לקבע כאתוס הגמוני, ולהצניע תהליכים שיש בהם כדי להצביע על שינוי ועל אפשרות התהוותו של אתוס חדש באזור, גם אם אינו יכול להיות מוגדר עדיין באופן מובהק כאתוס של שלום.

המתבונן על המזרח התיכון בפרספקטיבה של שני העשורים האחרונים יתקשה שלא לראות סימנים להתגברות המגמה שבין מאפייניה, התחזקות ההכרה של חלק ממנהיגי האזור במגבלות העוצמה הצבאית והנטייה לראות במשא ומתן דרך עיקרית לניהול סכסוכים ומחלוקות תוך ובין מדינות.

בספר שלפנינו מוצא הקורא אזכורים לרוב המכוונים לכך שדרך העימות והמלחמה היא אופציה, שלפחות מתוך הספר, נותרה בלתי מעורערת בתפיסתם של עמי האזור, "עבור מצרים עלול הדבר [הגדלת חלקה של אתיופיה במי הנילוס] להתפרש כ"קזוס בלי"; "האם תהיינה [סוריה וטורקיה] נכונות לצאת למלחמה בשל כך?"; "אי שביעות הרצון הכללית, כנגד השלטון עלולה להיות מוסטת כנגד ישראל, כפי שכבר היה בעבר [!!!]; "...על כך יש להוסיף את העובדה שהצבא המצרי פרוש באופן קבוע במזרחה של מצרים, לא הרחק מגבול ישראל"; "תהליכי העיור המואץ המתרחשים בכל ארצות המזרח התיכון, כולל לאורך הגבולות שבין המדינות מביאים למצב שבו מדינה שתחליט להילחם ברעותה לא תוכל לנהל את המלחמה בשטחים פתוחים שפי שהמצב היה בעבר אלא תצטרך להיות מוכנה לנהל מלחמה בתוך ערים גדושות אוכלוסייה תוך גרימת הרס והרג קשים ביותר". "המשמעות הפוליטית של העובדה שהפלשתינאים מהווים בירדן יותר ממחצית מהאוכלוסייה היא שקיימת אפשרות של הקמת מדינה פלסטינית מעזה עד עיראק!"

דברים אלה זוכים, פורמלית, לאיזון, המופיע בדמות אזכור מגמת התפתחות אחרת באזור – רוחות השלום המנשבות. האם תופעות כמו: הודאת הממשל הירדני במגבלות השבטיות כצורת שלטון ציבורי, התגברות הקולות, בחלק מן הציבוריות הערבית, הקוראים ליתר דמוקרטיזציה, לשקיפות המעשה השלטוני, להפרדת סמכויות בין הרשות המבצעת לרשות המחוקקת, לטוהר מידות ציבורי ועוד, אינם אלא סימנים לכך שבמזרח התיכון מתרחש תהליך שיפור מצרפי שכותרתו אחת: יתר דמוקרטיזציה? גם אם התשובה על כך רווית ספקות.

סיכום ומסקנה – ספר זה נמנע, כמעט בכל תוקף, מלהצטרף להערכה שאתוס הביטחון במזרח התיכון הולך ומתחלף באתוס אחר. אם לא היה הספר מיועד לשמש כספר הוראה בבתי ספר היה מקום לכבד את עמדתו הפרשנית. אך מכיוון שהוא מיועד לשמש ספר לימוד ובכך מצטרף הוא לשורה ארוכה של אמצעים שתפקידם להציג ערכים, מיתוסים ויעדים שהחברה מבקשת להקנות לדורות החדשים, אין זה הולם שהוא יציג עמדה שמאחוריה מערכת אחת של ערכים, ויצניע עמדה אחרת המגלמת גם מערכת ערכים שונה של תפישות הנמצאות בתהליך שינוי ושיפור מצרפי. ספר זה אינו ניחן, לנוכח האקלים הפוליטי המשתנה, ברגישות המתבקשת למגוון התרבויות וסגנונות החיים הקיימים באזור. הוא אינו נותן משקל מתאים לתהליכי ההבניה התמידיים המעצבים את החבל

הנדון. חוסר האיזון שבו נוצר בעיקר עם הבלטת הנרטיב הטרגי שאינו מלווה בדרך כלל בהדגשה מספקת של תהליכים ותופעות שיש בהם כדי להצביע על ניצחון האדם את הטבע לרבות זה האנושי.

ולכן, ניתן לאשר ספר לימוד זה בתנאי ש:

1. יינתן ייצוג רחב יותר לתהליכי השינוי החברתיים, תרבותיים, כלכליים ופוליטיים הקיימים באזור.
2. יינתן ייצוג מאוזן לתהליך השינוי באווירה הפוליטית באזור.
3. תתוקן הנטייה לשימוש בסטריאוטיפים שליליים.
4. תתוקן הבניית מערכת אמונה המותאמת לתמורות המתחוללות באזור וכן למען התקינות הלשונית רצוי מאוד לשנות את גישתו העלולה לפגוע.

עד כאן דברי הביקורת. במילים מאופקות, תרבותיות, אינטליגנטיות אומר אותו מבקר – זרקו ספר זה לפח האשפה, אלא אם כן הוא יכתב ברוחו ובדמותו של השמאל הרדיקלי! זהו "חופש אקדמי" כיאה לכל גוף קיצוני.

ובכן, ראשית, משרד החינוך דחה את טענתו של מבקר זה, והספר נלמד עשור נוסף על ידי תלמידי ישראל בבית הספר התיכון, לבחינות הבגרות, כספר עזר באוניברסיטאות ובצה"ל (בינתיים כבר כמהדורה שישית וחדשה!).

שנית, מכיוון שחלף עשור מאז אותה ביקורת קטלנית שניסתה בכוח להכניס לספר לימוד אלמנטים של השמאל הרדיקלי (אתוס שלום, דמוקרטיזציה במזרח התיכון, שקיפות) – מילים נמלצות, נבובות, יש לנו פרספקטיבה ארוכה דיה לשאול ולברר מי צדק, המחבר (ארנון סופר) או שמאלן קיצוני זה?

יתר על כן, דברים אלה יוצאים לאור ברגעים היסטוריים מרתקים ב-2011. המזרח התיכון כולו, מתוניסיה דרך מצרים ללוב וגם לבחריין, מרוקו, עומן, איראן, אלג'יריה, ירדן, כווית וסעודיה, סוער ורוגש והסיפור עדיין לא תם.

האם מה שמתרחש במזרח התיכון מוביל למשטרים דמוקרטיים, כך שצודק אותו שמאלן קיצוני? את מה שאני חושב גם ברגעים אלה סיכמתי בכתבה לעיתון "הארץ" (15.2.2011). תרבות דמוקרטית איננה נולדת בהפגנה כזאת או אחרת. השאלה היא אם אירועים אלו מקרבים את השלום בין ישראל לסוריה, לבנון והפלסטינים. האם יתהדקו היחסים בין ישראל לירדן, למצרים? אני חושש שלא, ואולי אף תהיה הקצנה.

אבל אם נחזור לביקורת על הספר, נשאל גם באופן היפותטי מה הייתי צריך לכתוב בספרי בשנת 2000? שהשלום בדרך? שאין עוד מקום לאתוס של סכסוך? הרי בין 2000

ל-2011, חווינו אינתיפאדה חדשה, את מלחמת לבנון השנייה, את מלחמת עופרת יצוקה, התערערות היחסים עם תורכיה, התקרבות אטית לקראת עימות חזיתי עם איראן. האם מחבר ספר צריך לכתוב מה קורה או במה הוא מאמין?

הלוואי שהמציאות במזרח התיכון תשתנה והספר הבא ינתח תהליכים חיוביים יותר, אם אכן זה יקרה יש מקום לאופטימיות.

letters@haaretz.co.il

מכתבים למערכת

שלטון החמולה והדת

בתגובה על "על העיורון המזרחני" מאת מוהנר מוסטפא ("הארץ", 13.2)

אני מבין את מצב רוחו המרומם של מוהנר מוסטפא, הטוען כי המהפכה במצרים מוכיחה שכל המזרחנים המערביים, שלא האמינו בדמוקרטיה ערבית-מוסלמית, טעו.

הנה הוא קובע בנחרצות, כי בכי"כר אלתחריר צמחה דמוקרטיה ערבית-מוסלמית נפלאה, "שם מקבלים החלטות באופן שוויוני גברים ונשים, מוסלמים ונוצרים, עניים ועשירים... הם משאירים את המזרחנים כבולים

בקונצפציות העבר".

אני אטען כנגדו, כי מה שראינו אינו מלמד על מזרח תיכון חדש; כי מה שהיה הוא שיהיה לפחות עוד כמה עשרות שנים.

מצרים בשבוע הבא תהיה מצרים עם 80 מיליון עניים, אשר אליהם מצטרפים כל שנה 1.6 מיליון ילדים חדשים. מדינה שלגילוס בה יש שותפים רבים, ששינויי האקלים מכים בו, שמ"מיו הולכים ואוזלים, ש-200 מיליוני בני אדם זקוקים לו ב-2011.

החמולה, הדת, היו וימשיכו להיות מרכיבי יסוד בכל החלטה אישית גורלית, ולא שיקולים גלובליים-ממלכתיים. לכן מעמד האשה לא ישתנה מודר, לכן האיבה המוסלמית לקופטים תימשך ואולי תחזיק, השחיתות לא תיעלם, ניהול סביר של מיליוני עניים יחייב משטר נוקשה כזה או אחר. האיסלאם הקיצוני ימשיך לפגוע בתיירים מן המערב, ימשיך לנטות להכתיב את כלליו לשני מיליארדי מוסלמים ברחבי העולם, כולל במצרים.

מדוע להרחיק לכת? אינני רואה את החברה המוסלמית בטורקיה צועדת לקראת יתר דמוקרטיה, אלא לקראת יתר איסלאמיזציה. בחברה המוסלמית בישראל, אחרי 63 שנים של חיכוך עם החברה היהודית, עדיין שולטים החמולה

הדת בכל השיקולים הגורליים בחייו של הפרט ואינני רואה שינויים מהותיים לפחות עד היום.

נותר לראות בקרוב מי משנינו צדק. בינתיים, אני עדיין לא מאמין בחברה דמוקרטית בעולם הערבי-מוסלמי.

פרופ' ארינון סופר

ראש קתדרת חייקין לגיאואסטרוטגיה אוניברסיטת חיפה

מעמד הגאוגרפיה בעולם משתנה של חינוך

הנושא: "אתוס של סכסוך" מול "אתוס של שלום" בהוראת א"י והמזרח התיכון

מורה המלמד את הגאוגרפיה הפוליטית והדמוגרפית של ארץ ישראל או המזרח התיכון אינו יכול שלא לעסוק במשמעויות העכשוויות והעתידיות של תופעות כמו גידול האוכלוסייה, עיוור, יחסי מסחר, התיישבות, מים, אקולוגיה ונושאים אחרים שיש להם נגיעה לגאוגרפיה, למזרח התיכון ולא". לכל אחד מנושאים אלה ואחרים יש נגיעה ליחסי ישראל ושכנותיה. כך היא מערכת היחסים המורכבת בתוככי ישראל ובעיקר ביחסי יהודים וערבים, וכך בנושאי קו התפר, עתיד ירושלים, אקולוגיה, הפרוזדורים ועוד.

המורה מתבקש במודע או שלא במודע להתמודד בהוראתו עם שני אתוסים: "אתוס של סכסוך" מול "אתוס של שלום". השני עדיין לא בנמצא, ולכן קשה לאחוז בו. "אתוס הסכסוך" לעומת זאת מלווה אותנו כבר שנים, והשאלה אם הוא ימשיך אם לאו.

על פי מה ייקבע אם אנו עדיין באתוס של סכסוך? על פי מספר התקריות והאירועים ביום כלשהו, או על פי פרסומים אנטי ישראלים וחרמות במצרים, ירדן וביתר מדינות ערב? על פי היקפי המסחר בין ישראל לשכנותיה שאתן חתמה על הסכם שלום? אולי תחת ה"פקס אמריקנה" חייב השלום לנצח?

אולי נאמץ את "אתוס השלום" על פי מדדי השלום של מכון שטיינמן באוניברסיטת תל אביב, על פי נאומי נשיא ארה"ב, על פי מלכי ונשיאי האזור או על פי העיתונות היומית. אפשר גם על פי מדדי המסחר בינינו למצרים או על פי תהליכים פנימיים בתוך המדינות השכנות, כפי שהם באים לידי ביטוי בנתוני ההכנסה לנפש, הריבוי טבעי, העוני, האסלאם קיצוני וכדומה.

אנסה להציג את הדילמה של בחירת האתוסים והטיפול בהם בעת כתיבת ספר לימוד על המזרח התיכון. יוצגו עמדות של אחד ממבקרי הספר הדורש שימת דגש על "אתוס השלום" ותוצג עמדת, הגורסת שכגאוגרפים עלינו להתמקד רק בניתוח של הנתונים ושל המציאות כפי שהיא כיום ולא במאוויים שבלב.

שאלה לא פחות קלה היא, איזה נוער אנו רוצים לעצב בחינוך הגאוגרפי שלנו – נוער המכיר את המציאות בלי כחל ושרק או נוער המאמין במה שאולי יבוא ואולי לא. עלינו לסייע לנוער מבולבל, הנקלע בין מערב רגוע למזרח תיכון אלים, ולהכשירו לניתוח מפה ונתונים כמות שהם.

אוי לנו אם נקבל את ההצעה של מבקר הספר: "אין להצניע תהליכים שיש בהם כדי להצביע על שינוי ועל אפשרות התהוותו של אתוס חדש ("שלום") באזור, גם אם אינו יכול להיות מוגדר עדיין באופן מובהק".

פרק שמיני: מי הצטרף לאחרונה לשמאל הרדיקלי? הימין הרדיקלי!

מי הצטרף לאחרונה לסייע לשמאל הרדיקלי להביא לחורבנה של ישראל היהודית-ציונית? קראו התכתבות זו שהבאתי ותופתעו להיווכח שהימין הקיצוני הוא משרתו הנאמן של השמאל הקיצוני – יחד חברו כל אחד מסיבותיו הוא להביא לחיסולה של ישראל היהודית-ציונית-דמוקרטית. אכן החברה בישראל חולה, חולה מאוד.

להלן:

- 1) מכתב שנשלח לראש הממשלה ולשר ההסברה כתגובה על הפרסום "יחד נשנה את התמונה" באתר המשרד, ביום 28.2.10.
 - 2) מכתבי לרב ד"ר ר', מיום 15.8.10.
 - 3) משה ארנס: לאחר מות "השד הדמוגרפי", בעיתון הארץ 28.9.10.
 - 4) תגובתי לכתבת משה ארנס בעיתון הארץ ביום 1.10.2010.
- השד הדמוגרפי חי, נושם, בועט ומאיים.

1) מכתב שנשלח לראש הממשלה ולשר ההסברה כתגובה על הפרסום "יחד נשנה את התמונה" באתר המשרד, ביום 28.2.10.

28 בפברואר 2010

לכבוד ראש הממשלה
והשר אדלשטיין שר ההסברה
שלום רב,

הנדון: "אתר משרד ההסברה והתפוצות – יחד נשנה את התמונה"
פגיעה באינטליגנציה של תושבי ישראל

"משרד ההסברה והתפוצות יוצא בימים אלה במסע הסברה שנועד לשפר את תדמיתה של ישראל בעולם, באמצעות הסברה, העברת עובדות ומסרים נכונים..." (מתוך דף האתר).

כמי שנוסע רבות לחו"ל, נפגש עם ידידים ושוונאים, מרצה, כותב, מתראיין, נקרא להתיעצויות, ומדריך, מיהרתי לאתר המשרד, קראתי בשקיקה כל מילה של השר יואל יולי אדלשטיין ונדהמת!

מצאתי אתר ובו שקרים, עיוותים, טיפשות, אך בעיקר נעלבתי לא כפרופסור אלא כאזרח מן השורה, על הפגיעה באינטליגנציה של אותו קהל נוסעים שאמור ללמד סגוריה על ישראל.

אני פונה אליך, ידידי בנימין נתניהו, גנוז מיד את הקריקטורה הזאת והצל את ישראל מעוד ביזיון, והפעם בחזית ההסברתית. קרא מיד את השר אדלשטיין לביורור כדי שדבר כזה לא ישנה! זהו מסמך שיזיק לישראל ולמעמדה הקשה ממילא בעולם, זהו מסמך נורא.

מדוע אני כה נסער?

הצצתי באתר ההתנחלויות ולמדתי שהם "נכסים שאסור לוותר עליהם מסיבות ביטחוניות". האומנם? והנה ההסבר: כי הן מחדשות את ההתיישבות היהודית עתיקת היומין (מה הקשר לביטחון!) וכי שמות הכפרים הערביים מזכירים את השמות המקראיים (זה נחקר כבר בראשית המאה ה-19, מר אדלשטיין), מה חידשת? אך אולי השמות התנ"כיים הם כנעניים דווקא? ובכל מקרה מה לזה ולביטחון ישראל?

ולסיום קטע זה הבינותי, וכך אסביר לידידי ולשונאי בעולם, כי פינוי יישובים לא חוקיים (לפי אמנת ז'נבה) הוא הפרה של זכויות אדם. אדלשטיין, אתה מהתל בי!

הצצה בסעיף **רמת הגולן** גרמה לי לפרוץ בצחוק וגם לבכות. אם ניסוג מרמת הגולן, סוריה תיקח את כל מי הכנרת ותעבירם עד לחומס וחלב... כאילו צה"ל לא קיים וכאילו ישראל תאפשר לסוריה לעשות כרצונה.

הכותרת זועקת רמת הגולן – נכס אסטרטגי. אני מסכים מאוד עם הצהרה זו, אך מה לזה ולמורשת היהודית רבת השנים בגולן עוד מימי אברהם ולהתיישבות שם בימי התלמוד ולסקי בחרמון? הכול נכון, אך מה הקשר הלוגי בין זה לזה? מדוע אתה מהתל בי, מר אדלשטיין?

הצצה לסוגיית הפליטים הערבים מגלה לי, כי נותרו בעצם רק 320,000 פליטים בכל רחבי העולם. אבל במקורות המהימנים שבידי רשום שישנם כ-5.0 מיליון פליטים ומהם כ-1.5 מיליון במחנות (לרבות ענתא שבמרכז ירושלים, דהיישה ועזה).

לאן נעלמו הפליטים על פי השר? 170,000 נותרו בישראל, 100,000 הורשו לחזור, 100,000 משתייכים למעמדות גבוהים וכבר נקלטו במדינות ערב, 50,000 עובדים זרים, 50,000 בדווים נקלטו בירדן ובסיני – וכך נותרו רק 320,000 פליטים. על כל מספר שמביא השר הממונה יכולתי לכתוב כתבה שתראה כי מי שכתב זאת הוא בור גמור, ציניקן או אדם בלתי אחראי.

אדלשטיין לא סיפר לנו כי לפליטים יש צאצאים, וכי רק במחנות לבנון, סוריה, ירדן, עזה ויו"ש הם מונים כ-1.5 מיליון נפש. כך פתר אתרו במחי יד את בעיית הפליטים שכה מטרידה את מנוחתי כבר 60 שנה, ושכה הרביתי לעסוק בספירתם, בפרסומים עליהם, במלחמה בהם, בהסברים מדוע אני לא אשם באסון שהביאו על עצמם (בעניין זה אני נץ אף יותר מאדלשטיין, אך מעולם לא פרסמתי דברים כמו אלה שהובאו באתר, ועוד במטרה שחומר מופרך זה ישמש קהל מסבירים רציני).

אני מגיע לאחד משיאי האתר, אם קודם דווח לי כי מאז 1948 אין עוד פליטים פלסטינים, וכי מי שנותרו הם בני 62 ויותר, כלומר מפליטי 1948 לא נותר אלא מושב זקנים שבעתיד הקרוב ייעלם מן העולם... הרי באתר על **ערביי ישראל** אני מגלה שכל חששותיי מפי היווצרות של רוב ערבי בארץ ישראל אין להם כל בסיס!

הכיצד? אם מתעלמים מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של ישראל (למ"ס), מאלה של הלשכה הפלסטינית, מנתוני צה"ל ומנתוני שאר מערכות הביטחון, כולם גופים השוקדים על עדכון שוטף של הדמוגרפיה הערבית, ואם גם מתעלמים מכל מחקרי האקדמיה – כי הרי ידוע לכול כי הם מקורות בלתי מהימנים, מוטעים, מגמתיים, כנראה אנטי ציוניים, כפי שעשה אדלשטיין, נשאר רק בסיס נתונים אחד אמין כביכול – ואותו הוא אימץ. נשמע הזוי? אמנם כן, אבל האתר כולו הזוי, וכאן נגענו רק בסעיף אחד, אם כי הוא שיאה של הקריקטורה. ואסביר:

במתכוון, אין האתר מבחין בין **ישראל** הרשמית והחוקית, המוכרת על ידי הקהילייה הבין-לאומית (שהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה היא גוף רשמי שלה), לבין **ארץ ישראל השלמה** או **א"י המנדטורית**, הכוללת את ישראל, את רצועת עזה ואת שטחי הגדה המערבית (יו"ש). זוהי ישות אחרת פוליטית וגאוגרפית, והיא איננה נקראת ישראל, מר אדלשטיין, ולכן אל תבלבל בין השניים כאילו מדובר באותה הישות.

אבל, נכבדי, כדאי שתדע כי במרחב שאנו חיים בו יש עוד ישויות או יחידות גאוגרפיות שהן על סדר יומנו. רבים מחברין אינם מסתפקים בארץ ישראל שעד הירדן וחושבים שארץ ישראל היא זו "שהירדן זורם במרכזה" קרי כל המרחב בין הים למדבר (לרבות ממלכת ירדן), ולא דיברתי על הארץ המובטחת עד הפרת... העניין הוא שגם ערביי פלסטין חולמים על כל הארץ מן המדבר עד הים, ואתה מסייע להם לממש את חלומם, כפי שאסביר מיד.

מכיוון שאדלשטיין ורבים מחבריו בימין הקיצוני רוצים לספח לישראל את שטחי רצועת עזה ואת יו"ש, יש להם בעיה עם הסוגיה הדמוגרפית. מכיוון שאין הם יכולים לגרש את ערביי א"י, כי אין לאן והמעצמות לא יאהבו זאת, הם מצאו פתרון גאוני – הם מספרים

לכם, המסבירים הפוטנציאליים שיוצאים לעולם, כי יש פחות ערבים משחישבו אותם שמאלנים כארנון סופר וסרג'ו דלה פרגולה, וגופים כצה"ל, ארגוני ביטחון אחרים, הלמ"ס הישראלי ובוודאי הלמ"ס הפלסטיני, והנורווגים שליוו את מפקדי האוכלוסין ברשות הפלסטינית ב-1997 וב-2007. כל אלה אינם אמינים בעיני משרד ההסברה הישראלי, ולכן הם פנו למקור אחד ויחיד – לצוות המתקרא "אמריקאי-ישראלי" ולנציגו בישראל מר יורם אטינגר.

המחקר של צוות זה, שמיד נבהיר מה טיבו, קובע כי בעצם יש בשטחים הכבושים 1.5 מיליון ערבים פחות משחשבונו. כלומר, ב-2010 אין בעזה 1.5 מיליון בני אדם אלא רק 1.0 מיליון, ביו"ש אין 2.5 מיליון בני אדם אלא רק 1.5 מיליון, והנה, כשהורדנו 1.5 מיליון נפש במחי יד, הרי מרגע זה יש בארץ ישראל כ-70% יהודים ורק 30% ערבים (ישראל של אדלשטיין בלי עזה!). לנוכח נתונים אלה אפשר בשקט לספח את השטחים לישראל – והיא עדיין תישאר יהודית, דמוקרטית וציונית.

כדי להקל על אדלשטיין לספח את השטחים הכבושים ללא חשש, מחקרם של מביני הדבר, הנזכרים אינו מביא תחזיות לעתיד, כפי שכל גוף תכנוני אמין ואחראי עושה כדי לעמוד באתגרי החברה בעוד עשור, שני עשורים ויותר – סלילת כבישים, בניית בתי ספר חדשים, הכנה להקמת תשתיות מים וחשמל וכן הלאה, כנהוג בחברה מודרנית. המחקר שאימץ אדלשטיין אינו מביא תחזיות, כי לישראל יש "רוח גבית", שכן "הריבוי הטבעי של הערבים פוחת והולך", שכן היהודים הם "רוב מוצק", "הערבים עוזבים את ארץ ישראל", "העלייה היהודית זורמת". כלומר, אל דאגה, אפשר לספח את השטחים והרוב המוצק היהודי יבטיח את עתיד עמנו כאן לנצח (הציטוטים מכתוביו של איש הצוות האמריקאי-ישראלי, אטינגר, ראו את אתרו באינטרנט).

זהו מידע שגוי ומטעה!

חובת ההוכחה עלי.

אני שב ומעלה את תמיהתי: מדוע נזקק אדלשטיין למחקר של צוות אמריקאי-ישראלי ולא השתמש בנתוני הלמ"ס הישראלי או באלה של המינהל האזרחי של צה"ל? הרי אלה גופים רשמיים הקרובים ביותר לנושא. במי נעזר אדלשטיין כדי להכין את אתר ההסברה הרשמית של ישראל? בצוות המתקרא הצוות האמריקאי-ישראלי שבו הוא הסתייע, אין דמוגרף, אין גאוגרף ישראלי המכיר את הפרטים הקטנים במרחב שלנו, כל הצוות בנוי "לגמרי במקרה" מאנשי ימין (יש מי שיקרא להם ימין קיצוני), ודוברם אטינגר אף הוא מן הימין. (התבלבלתי מרוב תארו – לעתים הוא מכונה שגריר, לעתים רואה חשבון, כפי שמצאתי בקורות החיים שלו, לפעמים הוא מוצג כבעל תואר דוקטור, לעתים כדמוגרף,

ולפני פורום שופטים צבאיים הוא אף הוצג כפרופסור מן האוניברסיטה העברית בירושלים – בעל שם עולמי). בפועל, לאטינגר יש אתר באינטרנט שעניינו דמוגרפיה, והנתונים באתר משרד ההסברה שאנו דנים בו לקוחים מאתרו.

מה הוא לא? הוא איננו דוקטור, איננו דמוגרף, אינו פרופסור באוניברסיטה העברית ולא בעל שם עולמי בדמוגרפיה. במשרד החוץ יש מי שמפקקים בתואר שגריה.

כדי להרשים את המסביר הישראלי בחו"ל נכתב בצד אחד המסמכים באתר משרד ההסברה: "מחקר מרכז בס"א [מרכז בגין-סאדאת. א"ס] קובע...". כלומר, זהו כביכול מסמך בעל גושפנקה אקדמית.

צוות זה, שאין בו אף לא איש מקצוע אחד בענייני דמוגרפיה ושרוב אנשיו מתגוררים בארה"ב, מדווח לנו באתר ההסברה של אדלשטיין כי הוא בדק תעודות לידה ופטירה של ערבים, נתוני הגירה ממשטרת הגבולות וכו'. אני קורא לזה בפשטות נתונים בלתי נכונים בעליל – ופרסמתי על כך מסמך מפורט הנקרא "תעוועי הפער המיליון" בהוצאת קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה – 2007, וכל המעוניין ילמד מפרסום זה על עברית עילגת ובלתי מקצועית, על אי ידיעה, הטעות, ומה לא. כדי לא להכביד על הקורא הסבלני, אביא רק כמה "צימוקים":

כך נאמר באתר: "אין רוב ערבי מהים ועד הירדן: יש ירידה חדה במספר הלידות לאישה הערבית למול רוב יהודי מוצק". מה הקשר בין פרוין האישה הפלסטינית לרוב יהודי מוצק? רוב יהודי מוצק יכול להיגרם על ידי עזיבת ערבים את הארץ למרות פרוין אישה גבוה, או על ידי עלייה יהודית רבה לישראל. אין קשר בין הדברים.

ועוד: "גם בקרב ערביי ישראל וגם בקרב האוכלוסייה הפלסטינית חל השינוי הסוחף... מסתמנת ירידה במספר הלידות באיראן... מצרים...". כאמור, בעניין הירידה בריבוי הטבעי של ערביי ישראל אין משום חידוש, וחבל רק שזה התעכב כ-50-60 שנה (1922-1970). מאז, מכל מקום, השיעור יורד בהתמדה על פי נתוני הלמ"ס (שהוא מקור הנתונים היחיד בישראל ומשמש אותי ואת אטינגר למרות שהוא אינו מכיר בגוף זה).

הירידה בילודה בקרב ערביי ישראל אינה שונה מיתר המגמות בכל המזרח התיכון וגם ברחבי העולם השלישי, אבל כדאי שאטינגר ידע, וידעו גם ה"מסבירים" הנעזרים במומחה זה, כי ב-2009 עמד הריבוי הטבעי היהודי על 1.6% בשנה, של ערביי ישראל בצפונה על 2.6% ושל הבדווים בנגב על 5% בשנה (הכפלת אוכלוסייה כל 12 שנים!).

אם נתוני הלמ"ס נכונים, כיצד נוכל לשמור לאורך זמן על הרוב היהודי ("הרוב המוצק", אליבא דאטינגר-אדלשטיין)?

הבה נבחן אם "הרוב המוצק" או "הרוח הגבית" שלהם עומדים במבחן המציאות. יש לי רק מקור אחד ובלעדי לצטט, הלמ"ס הישראלית, וכך אעשה:

להלן שיעורי היהודים בישראלים (של "הקו הירוק") בשנים נבחרות:

שנה	שיעור היהודים מכלל האוכלוסייה (בלי זרים ושב"חים)
1968	85.6
1978	84.0
1988	81.7
1998	79.2
2005	75.9
2009	75.5
2015	73.5 תחזית למ"ס
2025	70.6 תחזית למ"ס

אפשר להוסיף לשיעור היהודים עוד כ-4% רוסים שאינם יהודים, אך המגמה היא אותה המגמה. יתרה מזו, למרות הצטרפותם של 1.1 מיליון איש מברית המועצות לשעבר, לא שופר משמעותית שיעור היהודים בישראל (עובדה!).

התחזיות של 2015 ו-2025 אינן טובות, ומכאן שאטינגר מטעה: אין רוב מוצק, אין רוח גבית, זהו מידע לא נכון, ואת הסיפור הזה רוצה אדלשטיין שנמכור בחו"ל. ומה באשר לשיעור היהודים בארץ ישראל כולה?

ב-2010, היהודים הם רק 48.5% מתושבי הארץ כולה אם מביאים בחשבון את נתוני הלמ"ס הפלסטיני שאומצו על ידי כל הקהיליה הבינלאומית לרבות הלמ"ס הישראלי והחשוב ביותר – על ידי המינהל האזרחי של צה"ל (ובלשונו של ראש המינהל האזרחי: "אני סופר כל אחד מהם אישית... אנו לא סומכים על הפלסטינים, אנו מכירים את הפלסטינים שמית-אישית, איש-איש"), בינואר 2010 הם ביקשו ממני (א"ס) להוסיף כ-200,000 פלסטינים לנתונים ולחשובים על יו"ש, שכן בלוח עדכני שערכתי כתבתי 2.27 מיליון פלסטינים ביו"ש, והמינהל האזרחי טוען שמדובר ב-2.45 מיליון, מכאן ששיעור היהודים בא"י הוא בעצם כבר פחות מחצי, ובהם כ-0.5 מיליון זרים בישראל (ראו נתונים עדכניים על המצב הדמוגרפי בישראל ובשטחים באתר קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה, בכתבה "על דמוגרפיה והסכסוך היהודי-פלסטיני" ינואר 2010). אם נמתין ל-2020 (לא יותר מעשור), יהיו היהודים בכל חלקי א"י 42.5%. אם נתעלם מרצועת עזה, אנו היהודים (והאחרים) מונים כיום 59% מכלל תושבי הארץ, אך ב-2020 נהיה 53% מכלל האוכלוסייה, האם זו המדינה הציונית שאדלשטיין-אטינגר חפצים בה?

הרשו נא לי לקבוע, כי מי שיספח את יו"ש ועזה לישראל, או רק את יו"ש, מביא לסופה של ישראל הציונית, ואיש כזה, גם אם הוא מצהיר כי הוא מהימין הקיצוני, הוא אינו אוהב ישראל אלא רוצה להביא לסופה. **אטינגר ואדלשטיין, אני חוזר ואומר לכם – מי שרוצה בכל ארץ ישראל אינו ציוני, הוא אויבה של הציונות!**

העברת נתונים שגויים כאלה היא אף מעשה חמור, כי מי שממעט בזדון בנתוני האויב, בהנחה שהם יאומצו על ידי גורמי הביטחון, עלול להביא על צה"ל אסון, אם יידרש להיכנס בשנית או בשלישית לעזה ויגלה כי מספר התושבים שם גבוה יותר ממה שאטינגר סיפר לו.

אך לעניין זה אינני מודאג – מערכת הביטחון כולה מכירה את נתוני האמת, ואיננה מתייחסת לנתוני אטינגר. מה שחמור הוא שאדלשטיין בחר דווקא בו כמי שינפק לו את הנתונים להסברה.

אם לא שכנעתי בכך עד כה, אביא דוגמה אחרונה, שהיא כמותית ולכן עשויה לשכנע את מי שעדיין נאחז בנתוני אטינגר.

לפי האתר, "חל גידול של 45% במספר הלידות השנתיות היהודיות בין 1995 (80,400) ל-2008 (117,000). כמו כן חלה התייצבות במספר הלידות השנתיות הערביות באותן שנים (39,000 ב"קו הירוק").

זהו משפט דמגוגי. הבה נבחן אותו: אכן, ב-2008 נולדו 117,433 יהודים, אבל באותה השנה מתו 35,271 יהודים, כלומר נותרו נטו 82,202 יהודים (זה ריבוי הטבעי). באותה השנה אכן נולדו 39,450 ערבים ומתו 3,984. יש לדעת שרוב האוכלוסייה הערבית בישראל, בשטחי הרשות הפלסטינית ולמעשה בכל המזרח התיכון היא של ילדים ונוער, ולכן שיעור התמותה בקרבם נמוך מאוד. סה"כ תוספת האוכלוסייה הערבית ב-2008 הייתה אפוא 35,466 נפש.

מסקנה: תרומת היהודים לגידול האוכלוסייה בישראל מריבוי טבעי עמדה על 69.9%, בעוד משקלם באוכלוסייה 80% לערך. ואילו הערבים, שמשקלם באוכלוסייה ב-2008 היה רק 20.2%, תרמו ל-30% של הגידול באותה השנה.

קל אפוא להיווכח, ששיעור היהודים בארץ יורד ושל הערבים עולה. למותר לציין מה ערכם של סיפורי אטינגר-אדלשטיין. ועל חומר מופרך זה מתבקשים ישראלים להתבסס בבואם להתדיינות עם עמיתים בעולם.

אני פונה בשאלה לפרופ' אפרים ענבר, ראש מרכז בגין-סאדאת (בס"א) - אוניברסיטת בר-אילן - כיצד הסכמת שבמוסדך יתפרסם דבר כזה? עליך לבקש מיד מאדלשטיין שימחק את שם מרכז בס"א מהאתר הנזכר.

חלפה חצי שנה מאז תגובתי לאתר אדלשטיין, וזרם ההטעיות של הימין הקיצוני בענייני דמוגרפיה ממשיך להציף את התקשורת ולקנות לו מעריצים שוטים. מכתב תשובה שלי לרב ד"ר מ-15.8.10 יבהיר למי שעדיין ציוני בישראל, מה קורה בברית הבלתי רשמית בין הימין הקיצוני לשמאל הקיצוני.

2) מכתבי לרב ד"ר ר', מיום 15.8.10

15.8.2010

לכבוד
הרב ד"ר
שלום רב,

הנדון: סיפורי יורם אטינגר

שאלת אותי במכתבך אלי, מדוע נעלמתי מבימת ההתנצחות עם אותו אדם. אפתח בהקדמה קצרה שתבהיר הכול, כך אני מקווה.

כאשר הופיע אטינגר על הבמה בטרם ההתנתקות מחבל קטיף, התייחסתי אליו באותה הרצינות שאנו מתייחסים לכל גוף מאתגר. הוא הוזמן לשאת דבריו באוניברסיטת חיפה, לאחר מכן הוא ביקש ואף הוזמן להופיע במועצה לביטחון לאומי, ושם לראשונה ראיתי כי הוא מייצג גוף לא-מקצועי, שאין בו אפילו דמוגרף אחד, גוף פוליטי מן הימין הקיצוני שמטרתו אחת - למנוע נסיגות משטחי ארץ ישראל, לשם כך גייס בעזות מצח את הדמוגרפיה ככלי עבודה.

לשיא של עזות מצח מגיע אטינגר כשבנוכחות גדולי הדמוגרפים בישראל (ובהם פרופ' משה סיקרון, ראש הלמ"ס במשך שנים, פרופ' סרג'ו דלה פרגולה, עוזי רב-הון ואחרים) הוא נותן עצות כיצד יש לבצע מפקד אוכלוסין "בדרך הנכונה".

אטינגר, שאינו מומחה בתחום, מעז בפומבי ללמד אנשי מקצוע מה לעשות בתחומם (הכול למען "שלמות הארץ"). לזכותו ייאמר, כי בכל פרסום פומבי שאני הצגתי את אוסף

השטויות שלו,¹ ישב האיש עם צוותו ותיקן את הדברים, אך בבורותם הם הוסיפו שטויות חדשות. דרך אגב, כל נתוני צוות זה על ישראל הרשמית מבוססים על הלמ"ס הישראלי, אך בפרסומיהם הם מדווחים כאילו נתונים אלה הם פרי "מחקריהם".

אז מיהו באמת יורם אטינגר? ראה באתרו את הרזומה שלו ותדע הכול. הוא רק לא כתב שהוא איש יחסי הציבור של הצוות האמריקאי-ישראלי, שהוא גוף פוליטי ימני בעל מטרת פוליטיות מוצהרות: "אין ערבים, המעטים שישנם עוזבים - אין צורך בנסיגות... ליהודים יש רוח גבית...".

ומה אמרו אנשי מקצוע על המחקר של צוות זה? בצורה קולעת וקצרה סיכום פרופ' שלמה יצחקי, הסטטיסטיקן הממשלתי, מנכ"ל הלמ"ס הישראלי, בישיבה שאליה הוא הוזמן, בנוכחותי בכנסת: "המצגת שקיבלתי ממר אטינגר היא בדיחה. אין לי מה להוסיף".

כבוד הרב, האם עד כאן שכנעתי אותך שאין להתייחס אליו ברצינות?

אבל, בל נטעה, יש לו הצלחות בקרב חסידי ארץ ישראל השלמה. משה ארנס, יורי אדלשטיין השר לענייני הסברה, אנשי מכון בס"א באוניברסיטת בר-אילן ופרופ' חיים גבירצמן סומכים עליו את ידם. ללמדך, שהאידאולוגיה של ארץ ישראל השלמה חשובה יותר מן היושרה האקדמית.

עם זאת ברור לי, כי כל עוד במערכת הביטחון על כל זרועותיה מכירים את נתוני האמת ויודעים מהן המגמות הצפויות כפי שהלמ"ס מדווח או ראש המינהל האזרחי ביו"ש עושה, אנחנו בידיים נאמנות, וקבלת ההחלטות הלאומיות תיעשה על פי נתוני אמת אם בשדה הקרב ואם במשא ומתן עתידי.

אתה אישית, ככל אזרח, חייב להחליט במי לתת אמון - בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, במינהל האזרחי של צה"ל הסופר כל תושב ערבי בשטחים, בצוות הבין-לאומי שנכח במפקד הפלסטיני, או בצוות המפוקפק באמינותו היושב בארה"ב ומחזיק יחצ"ן מקומי המוכר סיפורים כדי לעודד את העם היושב בציון ועל גדות ההדסון?

עליך לבחור במי אתה מאמין, אין דרך אחרת. כדי להקל עליך בהחלטתך, אצרף כמה ציטטות של אטינגר מול נתוני הלמ"ס (בתוככי ישראל) ותראה במה דברים אמורים:

הודעה מיום 25.4.07: "ביום העצמאות ה-59 עובר המומנטום הדמוגרפי היהודי להילוך גבוה יותר... תחזית 2025 - רוב יהודי יציב של 79%". ב-2010 אטינגר כותב: "ב-2010

1 ראה באתר קתדרת חייקין לגאואסטרוגיה את המסמך "הערות לדוח בדבר היעלמות מיליון וחצי פלסטינים", חיפה 2005, וכן את המונוגרפיה על "תעויעי פער המיליון", גם הוא ניתן להורדה באתר. שם חשפנו את כל מחדלי המסמך של צוותו Hevra.haifa.ac.il/~ch-strategy.

יש 66% רוב יהודי על 98.5% משטח ארץ ישראל השלמה" (אין הוא סופר את עזה). וכן: "זינוק... בפריז היהודי... המספר המוחלט של לידות של יהודיות עלה מ-80,400 ב-1995 ל-109,183 ב-2006".

את תשובתי לאוסף סיפורים זה הבאתי למעלה בענין אתר אדלשטיין. לסיום אצרף עוד לוח אחד עדכני לגבי האוכלוסייה בכל ארץ ישראל, הרכב האוכלוסייה בארץ-ישראל (באלפים) בהווה ובעתיד הקרוב.

קבוצות אוכלוסייה		2010		2015		2020		2030	
	%		%		%		%		%
יהודים	75.4	5,664	73.5	5,931	70.62	6,507	72.25	7,205	70.62
אחרים (רוסים)	4.3	320	4.1	338	4.2	389	4.1	417	4.2
דרוזים	1.7	126	1.7	140	1.78	164	1.75	175	1.78
ערבים	18.6	1,400	20.7	1,674	23.4	2,155	21.9	2,186	23.4
מהם נוצרים		125		136.5		152.3		153	
מהם מוסלמים		1,275		1,537.8		2,002.3		2,033	
מתוך המוסלמים: מזרח ירושלים		290		400		450		455	
בדווים דרום		185		215		400		480	
סה"כ אזרחים ותושבים בישראל	100	7,509	100	8,083	100	9,215	100	9,984	100
יהודה ושומרון (בלי ירושלים)		2,270		2,705		3,548		2,900	
תושבי רצועת עזה		1,517		1,880		2,563		2,800	
סה"כ ברשות הפלסטינית		3,787		4,585		6,110		6,700	
סה"כ אזרחי ארץ ישראל		11,296		12,668		15,325		16,681	
שיעור יהודים ואחרים בארץ ישראל	52.9		49.4		44.9		45.6		
שיעור יהודים ואחרים ללא רצועת עזה	61.1		58.1		54.0		54.9		

מקורות:

1. לגבי ישראל - הלמ"ס הישראלי - הווה ועתיד.
2. לגבי הרשות הפלסטינית - מפקד אוכלוסין 2007, בהפחתת ערבי מזרח ירושלים שנספרו כישראלים.
3. תחזית 2015-2030 על פי חישובי המחבר, בהנחת ירידה בריבוי הטבעי בקרב האוכלוסייה הערבית בכל חלקי ארץ ישראל.

אם נוסיף לנתונים הנ"ל את כלל השוהים בישראל (2010) שאינם אזרחים, מדובר בתוספת של כ-629 אלף אחרים, מהם:

מהגרי אפריקה	30,000
עובדים זרים (עם אשרה)	120,000
עובדים זרים שנכנסו כתיירים	101,000
אומדן עובדים זרים לא חוקיים	100,000
פלסטינים שהם שב"חים, מהם עובדים שהתחתנו עם משפחות ערבים ישראלים, איחוד משפחות והסתננות לשמה. חלקם כבר אולי רשומים כאזרחים בישראל, חלקם ייתכן שנפקדו בקרב אוכלוסיית יו"ש.	300,000
סה"כ נפשות	620,000

אם נצרף נתון זה לכלל תושבי ישראל, יעלה המספר הכולל ל-8.13 מיליון תושבים, ובארץ ישראל כולה ל-11.937 מיליון.

בישראל במקרה כזה ירד שיעור היהודים ל-73.6%.
בארץ ישראל במקרה כזה ירד שיעור היהודים ל-50.2%.
בארץ ישראל ללא רצועת עזה ירד שיעור היהודים ל-57.5%.
לא הבאנו תחזיות של שוהים אחרים בעתיד, שכן הדבר מותנה במדיניות הממשלה. ביכולתה, אם תרצה, לשנות נתונים אלו.

לוח זה מבוסס על נתוני למ"ס ועל נתונים של ראש המינהל האזרחי בשטחים שביקשנו להוסיף למצבת האוכלוסייה הפלסטינית 200,000 נפש, כלומר הם מונים לטענתנו כ-2.5 מיליון נפש נכון לשנה זו, ועדיין בלי הזרים השוהים בישראל. המסקנה ברורה - מי שהוריד במחי יד מיליון וחצי פלסטינים מהרשימה הוא הוזה לא אחראי. מי שיאמץ נתונים אלו לחישובי צריכת מים, מלחמות או סיפוח ימיט עלינו אסון.

אני חוזר, כל מי שמטיף לסיפוח יו"ש לישראל על סמך נתוני אטינגר (ח"כ ציפי חוטובלי, משה ארנס וחבריו) איננו ציוני, איננו אוהב ישראל ועלול להביא במעשיו או בכתיבתו להשמדת ישראל היהודית במזרח התיכון.

בשל קוצר היריעה לא נכנסתי לעניין הפריפריה הישראלית שנשמטת מידינו - הנגב הצפוני, ירושלים, הגליל! הכלל "תפסת מרובה לא תפסת" נכון במקרה שלנו יותר מאי-פעם - אי אפשר לנצח בכל מקום, ובינתיים אנו מפסידים גם את מה שיש לנו אישור בין-לאומי עליו.

שלך, ארנון סופר

3) ב-28.9.10 התפרסמה כתבה של משה ארנס בעיתון הארץ

www.haaretz.co.il

עודכן ב- 28/09/2010 07:50

משה ארנס | לאחר מות "השד הדמוגרפי"

ישראלים המצדדים ב"פתרון שתי המדינות" ומנופפים בסכנה הדמוגרפית המצפה לישראל עלולים לסבול כעת מנדודי שינה - אחרי שיעיינו בדוח הדמוגרפי האחרון של הלמ"ס מספטמבר 2010. מתברר, כפי שטוען יורם אטינגר בשנים האחרונות, שהשד הדמוגרפי אינו נורא כל כך כפי שטוענים. כעת זה רשמי.

ככל הנראה, המגמה הדמוגרפית פועלת לטובת האוכלוסייה היהודית. אין צורך להיות דמוגרף או סטטיסטיקאי כדי להבין, כי כשרמת החיים גבוהה יותר, יותר ויותר נשים מקבלות חינוך ועוד ועוד נשים נכנסות לשוק העבודה. ואולם, הדעה הרווחת בעניין שיעור הילודה הגבוה בקרב הערבים, המסתייעת בתעמולה יעילה, מצליחה להפחיד רבים מהאזרחים היהודים בישראל. הם משוכנעים שהאוכלוסייה היהודית עתידה להיפך למיעוט באוכלוסייה החיה ממערב לירדן וכי ההצלה היחידה היא בפתרון שתי המדינות.

אמנם "השד הדמוגרפי" אינו הטיעון היחיד ואף לא המשכנע ביותר בעד הקמת מדינה פלסטינית ממערב לירדן. חלוקת האזור ממערב לירדן בין יהודים לערבים, בניסיון ליישב אחת ולתמיד את הסכסוך ביניהם, נראית במבט ראשון כפתרון הצודק והנכון. ולא חשוב שזה לא ממש יתאים לסיסמה הפופולרית "שתי מדינות לשני עמים". לפי מצב העניינים הנוכחי, ייווצרו שלוש ואולי ארבע מדינות לשני עמים: לפלסטינים מדינה בירדן, מדינה ביהודה ושומרון ומדינה ברצועת עזה, וליהודים מדינה בישראל, בעלת מיעוט פלסטיני גדול.

אם כן, מדוע המצדדים בפתרון שתי המדינות מכניסים לתמונה גם את "השד הדמוגרפי", בטענה שהפתרון חיוני להמשך קיומה של ישראל כמדינה יהודית דמוקרטית? או, במלים אחרות, שהמשך שליטת ישראל ביהודה ושומרון יגרום לכך שישראל תחדל להיות מדינה יהודית, או תחדל להיות דמוקרטיה?

התשובה ברורה: כדי להפחיד את הישראלים המהססים להיפרד מלב ארץ ישראל כדי שיסכימו לפשרה "הכואבת" הזאת. בטיעון הזה, המביע לכאורה דאגה לאופי הדמוקרטי של מדינת ישראל, יש התעלמות מרגשות האזרחים הערבים. למעשה, המצדדים בפתרון שתי המדינות אומרים, כי ככל שיהיו פחות ערבים בישראל כן ייטב. טיעון זה עשוי לעורר תהודה בקרב גורמים שוליים בחברה, אבל אין הוא דמוקרטי, וגם לא יערב לאוזני אזרחי ישראל הערבים.

כעת, לאחר ש"השד הדמוגרפי" נקבר סופית, מה מקומה של הדמוגרפיה בטיעונים על עתיד ישראל? רוב הישראלים נחושים בדעתם להבטיח את האופי, השפה והתרבות היהודיים של המדינה, ובמקביל לכבד את התרבות והשפה של האזרחים הערבים. יש להמשיך במשימה שהמדינה היהודית הציבה לעצמה: לספק מקלט ליהודים בכל העולם, אם יבקשו זאת. אסור שיקרה שוב מה שקרה בזמן השואה.

לשם כך דרוש רוב יהודי גדול. עד כמה גדול? זו שאלה שיש לשקול היטב. האם די ברוב של 80% יהודים, כפי שיש היום? האם הקטנתו לרוב של 70% תהיה בגדר אסון? האם

זו שאלה של מספרים בלבד, או שהיא קשורה גם למידת השתלבות המיעוטים בחברה הישראלית?

אף ששאלות אלה קשות ולא נוחות – אם ברצוננו לדבר בצורה נבונה על העתיד, יש להתייחס אליהן מתוך התחשבות מלאה ברגישויות של האזרחים הערבים. כעת, אחרי שכימתנו את הבעיה, באופן חלקי לפחות, הבה נדון בה.

© כל הזכויות שמורות, "הארץ"

4) להלן תגובתי לכתבת משה ארנס בעיתון הארץ ביום 1.10.2010.

השד הדמוגרפי חי, נושם, בועט ומאיים

קראתי את כתבתו של משה ארנס מיום 28.9.10 על "מות השד הדמוגרפי" ונעניתי להצעתו לגשת ולקרוא את נתוני הלמ"ס שפורסמו בערב ראש השנה שהיו כל כך מעודדים אליבא דארנס. מה אני מוצא בנתוני הלמ"ס? ראשית, שזו עוסקת רק בנתונים שבתוככי הקו הירוק, קרי ישראל, וכן נתונים על יהודי יו"ש. באשר לערביי השטחים נצטרך לחפש במקורות אחרים.

מה כל כך מלבב בנתוני שנת 2010? אמנם מצאתי ששיעור היהודים בתוככי ישראל הוא 75.5% מכלל האוכלוסייה, אבל עוד מצאתי, שב-1998 היה שיעורם 79.2% וב-1988 81.7%, כלומר שיעורם בכלל האוכלוסייה הישראלית הולך ויורד בהתמדה! וזאת למרות כמיליון עולים שהגיעו ארצה בשני העשורים האחרונים.

הצצתי גם בלוחות העוסקים בתחזיות, ואני למד כי ב-2015 יגיע שיעור היהודים ל-73.5% וב-2025 יוסיף לרדת ל-70.6%. רק ב-2030 תהיה לראשונה עלייה מזערית בשיעור היהודים ונגיע ל-72%. מה כאן משמח, מר ארנס? אני מוסיף 4% של הרוסים שאינם יהודים לנתוני היהודים, אך המגמה תישאר כשהייתה.

אבל אם אוסיף לנתונים קשים אלה את העובדים הזרים, מהגרי אפריקה, תיירים שלא שבו למולדתם ואת הפלסטינים הנכנסים באופן חופשי לארץ ואינם חוזרים לביתם, כי אז שיעור היהודים יורד עד כדי 70% מכלל תושבי ישראל. מה כאן מרנין? זאת תמונה קשה!

אבל ארנס מטיף בחודשים האחרונים על הצורך בסיפוח יו"ש לישראל ולהפיכתה של הארץ מן הים לנהר למדינה אחת (זו הדרך לשיטתו למנוע שתי מדינות במרחב צר זה!). ברור כי במקרה כזה יש לו בעיה דמוגרפית קשה ביותר.

מה עושה ארנס? הוא מקבל נתונים של צוות שחבריו מתגוררים בארצות הברית ומשם הם יודעים לספור כמה ערבים חיים ביו"ש, כמה מהם עזבו, עוזבים ועוד יעזבו את א"י. הוא גם עוקב אחר מספר הנולדים והמתים שם וקובע "מדעית" כי ביו"ש מתגוררים רק 1.5 מיליון נפשות – מי שמוכר את סחורת צוות זה, הלוא הוא ה"חוקר" הידוע יורם אטינגר, שאינו אלא איש יחסי הציבור של צוות אמריקאי זה. אם מורידים 1.5 מיליון ערבים מהמפה, אזי יש רוב יהודי בא"י, ובא לציון גואל והשד הדמוגרפי מת!

אבל אני אינני סומך על הצוות האמריקאי של הימין הקיצוני, שבין חבריו אין ולו דמוגרף אחד, ופונה לראש המינהל האזרחי של צה"ל, וזה מדווח לי כי כיום מתגוררים ביו"ש כ-2.6 מיליון פלסטינים ובעזה לפי האומדן 1.5 מיליון פלסטינים.

ואם אינני סומך על צה"ל, אפשר לגשת לנתוני הלמ"ס הפלסטיני שמפקדם האחרון נערך ב-2007 בחסות נציגי ממשלת נורווגיה ונתוניהם קרובים לאלה של צה"ל (בהפחתת תושבי ירושלים שכבר נספרו על ידי הלמ"ס של ישראל). על פי שני מקורות אלה מתברר, שללא עזה וללא הזרים, היהודים בא"י הם כ-59% מכלל האוכלוסייה, ועם עזה ועם הזרים – אנחנו בתיקו וקצת פחות ביחס לערביי פלסטין. אבל אין מנוס, יש לעסוק בתחזיות לעוד עשור או שניים, ואז מתברר כי שיעור היהודים כבר ירד ל-42% בלבד. פירוש הדבר – סוף הישות היהודית במזרח התיכון. לכן, השד הדמוגרפי חי, ובוועט ומאיים, ועדיין לא דיברנו על כך שישראל היא המדינה הצפופה במערב ועל בריחת נוער טוב ואיכותי ממדינה כזאת, וטרם עסקנו בסוגיות של ביטחון פנים המצפות לנו מאוכלוסיות עוינות בגדלים של מיליונים.

אין ברירה אלא לומר למר ארנס, כי האידאולוגיה הבית"רית שעליה חונך וגדל פשטה את הרגל כבר מזמן, ולא יעזור לו אם גם ימחק וירטואלית 1.5 מיליון ערבים מן השטחים – הם כאן! המסקנה פשוטה להחריד – מי שיביא להקמת מדינה אחת בארץ ישראל גוזר חורבן על יהודי ישראל. אנו הרוב השפוי שעדיין חי כאן. לא נרשה לאיש לעשות זאת.

סיכום

בעוד השמאל הרדיקלי מציג את טיעונו בתחכום, מגיבים במלל נשגב ומליצי, הימין הרדיקלי מציין את נתוניו ללא תחכום, בטיפשות ובחוצפה ויוצא מתוך הנחה שתושבי ישראל כולם מטומטמים ומאמינים לסיפוריו.

הסיפור שלהם פשוט בתכלית, ערביי ארץ ישראל הפסיקו לגדול, הם נוטשים את ארץ ישראל בהמוניהם, היהודים לעומת זאת יולדים יותר ועל כן השד הדמוגרפי מת ונקבר

ועם ישראל יכול לספח את כל שטחי ארץ ישראל למדינת ישראל ללא חשש לאובדן הרוב היהודי.

לא נמצא שם מחשבה שנייה, הרהור קל שאולי הם טועים, שאולי במעשיהם יביאו כליה על מדינת ישראל היהודית והציונית?

יש לי כמה הסברים להתנהגות בלתי אחראית זו: הראשונה, האמונה שבעזרת השם ייגמר הכול בטוב (עובדה, תמיד השם עמד לצידנו, כך היה במרד בר כוכבא, קודם לכן במצור על ירושלים בימי הרומאים, והבבלים, הוא "עמד" לצידנו מספטמבר 1939 עד למאי 1945. וגם קודם לכן בפרעות חמלניצקי, בגירוש ספרד בשחיתות הנוראות בפולין, גליציה, גרמניה, אנגליה, מרוקו וצרפת... והנה למרות הכל אנו עדיין קיימים!).

השנייה – ארץ ישראל השלמה חשובה משאלות פרקטיות ומוסריות.

השלישית – ואם טעינו, אפשר לתקן את הטעות למשל כמו ב-1948.

הרביעית – והחמורה מכולן, שנפסיק לבלבל אותם כל הזמן בעובדות. כאן למעלה ראינו כיצד מזזים עובדות שמאלה וגם ימינה והכל מסתדר בכי טוב.

סיכום

הנושא של כתיבה ומחקר אנטי ישראליים, אנטי ציוניים, אנטי יהודיים, אינו זר לי, כפי שהבהרתי בהקדמה. אלא שבתחילת העשור השני של המאה ה-21 אנו נמצאים בשלב חדש, שכן התופעה חדרה עמוק לקמפוסים בישראל עצמה, על ידי קבוצה שאני מכנה **השמאל הרדיקלי**. קבוצה זו חרתה על דגלה להביא לשינוי אופיה של מדינת ישראל היהודית-ציונית ולהופכה למדינת כל אזרחיה (עד לקו הירוק או עד לירדן). מימוש מטרה זו פירושו השמדת יהודי ארץ ישראל – השמדה פיזית – ולכן קבוצה זו מסוכנת לכל יהודי המתגורר כאן.

אבל לא בעסקי ארץ ישראל עוסק מסמך זה, אלא במה שהשמאל הרדיקלי עושה ומרשה לעצמו לעשות לאקדמיה הישראלית או בשם האקדמיה, במסווה של מילים כמו "חופש אקדמי", "חופש המחקר", "חופש הביטוי", ו"חופש הפרסום", בעברית חלקלקה ונמלצת, שרוב החברים מצטיינים בה (ראו המלל של חיים יעקובי, של יהודה שנהב, של מבקר ספר הלימוד כאן בפרסום זה).

עשיתי זאת באמצעות הצגת סיפורים אישיים שליוו את עבודתי בתפקידי השונים, שבהם נתקלתי באנשי השמאל הרדיקלי המנסים לרסק את האקדמיה הישראלית ולהפוך אותה לכלי שרת למטרות המסוכנות. נאיביות ותמימות הן שמנווטות את רוב אנשי הסגל בכל האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות בישראל להתכחש לתופעה ולהמשיך ולעסוק בשגרת היום-יום, בדחותם כל ניסיון של הטחת האשמה בחברינו ה"טובים" מהשמאל, וכך הגענו לאן שהגענו.

כל סיפור שהבאתי מציג אירוע אחר, תרגיל אחר, הונאה אחרת. אני חוזר וקובע: בתוככי האקדמיה הישראלית קמה תת-מערכת נפרדת של אנשי שמאל קיצוניים, שבכישרון רב הולכים ומרחיבים את השפעתם ומאיימים עליה בהפיגנם פעילות אקדמית "נורמלית", "הוגנת", "אחרת", וכל ניסיון להשתיקם גורר גל פרסומים צבועים בדרך כלל על ידי אותם צווחנים, מלאי מתק שפתיים ויפי נפש.

אלה הם מקרים קונקרטיים שחובה על הנהלות האוניברסיטאות והטכניון להתמודד איתם – לא על ידי איסוף סילבוסים, לא בביקורים בשיעורים, לא באימוי פיטורים, אבל –

כן בפתיחת תיקי קידום; כן בבדיקה מי שופטי תזות לתואר שני ושלישי ופרסומים;

כן לבדיקה עד כמה פרסומים לא ראויים שוקללו במתן תארים ודרגות לקיצונים באנשי האקדמיה הישראלית;

כן לבדיקה של תפקיד המימון מחו"ל על אופי הפעילות בתוככי הקמפוסים וכיווניה;

כן לבדיקה על אופי הכנסים החד-צדדיים;

כן לבדיקה כיצד בחוג לימודים באחת האוניברסיטאות הישראליות צמח סגל שכל כולו מורכב רק משונאי מדינת ישראל;

כן לבדיקה מדוע לוגו של אוניברסיטה ישראלית משמש למומחי משפט באקדמיה בעבודתם הפרטית.

אינני מציע לפטר אנשי סגל, אני מציע שהנהלות האוניברסיטאות מרמת ראש חוג, דיקן, רקטור, נשיא, נציג מל"ג, ואם יהיה צורך גם ועדת החינוך של הכנסת ושר החינוך, שידונו בדרכים להתמודד עם תופעה חמורה זו. לא פיקוח, חס וחלילה, על הנעשה בכיתה, לא על בחירת נושאי מחקר (אם כי עניין זה שנוי במחלוקת), כי אם בקרה על בחירת שופטים הוגנים לעבודות מחקר, בקרה על המומלצים לוועדות מינויים ומכתבי הערכה, בקרה על הגינות בארגון כנסים מדעיים ולא פוליטיים, בקרה על רמת הפרסומים המעניקים קביעות או קידום. אוי לה לאוניברסיטה אם אחד מחבורה זו ימונה לרקטור או אפילו לדיקן שלה (ואחד כזה כבר ממלא תפקיד ב-2010, באחת האוניברסיטאות הבעייתיות בעניין הנדון).

במסמך זה הבאתי רק פרק תאורטי אחד בנדון. אני מודע לעובדה שספרות רבה עוסקת בנושא, אינני לבד במערכה. אני מכיר את הפרסום של פרופ' אמנון רובינשטיין בנושא "חופש הביטוי האקדמי", הבאתי כמה ציטוטים של הפרופסורים אלחנן יקירה ואסא כשר, קטונתי מלהתמודד עמם בהצגת הטיעונים שהביאו וניתחו, אבל הכיוון והחרדה של כולנו זהים.

אני מביא כאן לידיעת עמיתי בסגל האקדמי דוגמאות למעשים חמורים ביותר הנעשים ממש לידינו ובתוכנו והעלולים לקעקע את יסודות האקדמיה הישראלית (כן היהודית-ציונית וגם האוניברסלית).

ניתוח ספרו של יהודה שנהב "במלכודת הקו הירוק" מגלה מסמך מעוות, מבולבל, גדוש שנאה למדינת ישראל ולחלק גדול מתושביה. מסמך רווי יהירות בצד אי-ידיעה בנושאי יסוד בגאוגרפיה ותולדות הסכסוך באזורינו.

הבאתי דוגמה לניסיון לפסול ספר לימוד אלא אם כן יתיישר על פי הקו של השמאל הרדיקלי, כל זאת בעילום שם ובהתייצבות בוטה נגד כל כללי חופש הביטוי, המחקר ותוך התעלמות מהמציאות בשטח – אין זה מקרה בודד!

הבאתי דוגמה לעשייה של אנשי אקדמיה מהשמאל הרדיקלי בתחום התכנון הפיזי וכיצד אין הם בוחלים בשום עיקרון ובשום קוד מוסרי כדי להילחם בישות היהודית-ציונית כאן בארץ ישראל.

אינני יכול לסיים סיכום זה מבלי להביע את חששותי מהעובדה שקעקוע אושיות האקדמיה הישראלית איננה נחלת השמאל הרדיקלי בלבד. הוא אמנם הדומיננטי בעשייה זו, אך גם מעשי הימין הקיצוני תורמים לכך את חלקם. שלמות הארץ חשובה להם יותר מן האמת המדעית, מהעובדות בשטח, וכבר אני מוצא נתונים מזויפים ומוטים בנתוני דוחות מקצועיים, בפרסומים ובמאמרים פרי עטם.

אני מוצא עצמי נלחם כיום בשתי חזיתות – חזית השמאל, המכנה אותי כבר שנים "גזען", "לאומן, פשיסט" ובעקבות מסמך זה בוודאי תגבר הביקורת וישמעו מילים נמלצות חדשות וקשות... ומאז הנסיגה מעזה, אני נחשב בימין ל"שמאלן נתעב".

אלה גם אלה אינם מפחידים אותי. אדרבה, מלחמתי שנועדה לנסות לנקות את האקדמיה מ"עשבים שוטים" רק גוברת. אם הנהלות האוניברסיטאות מרמת ראשי חוגים ועד רקטורים ונשיאים לא יתייחסו ברצינות לנאמר כאן, לא יעשו בדק-בית במקרים הקונקרטיים שהבאתי (גם שמית) ולא יחפשו דרך להתמודד עם האתגרים שהצגתי, אראה בהם שותפים למעשיהם הנלוזים של אנשי השוליים בקמפוסים, ואני מבטיח להביא דוגמאות מביכות עוד יותר – החומרים נמצאים ביד. אני גם מבטיח לשתף את הכנסת על כל מרכיביה בענין גורלי זה.

עם זאת, חובה עלינו לשמור על פרופורציות: מדינת ישראל היהודית נלחמת על קיומה ולא מהיום. כאן פרסתי חזית אחת קטנה יחסית וחדשה בים החזיתות שאנו מתמודדים עמן; אך בחזית זו צריך ואפשר לנצח. יש כמה חזיתות שיהיה יותר קשה לטפל בהן בתקופה הקרובה.

לשמאל הרדיקלי אני משייך קבוצה של אקדמאים ישראלים, באקדמיה ומחוצה לה, השואפים להפוך את ישראל ל"מדינת כל אזרחיה" או ל"מדינה דו-לאומית" או "רב-לאומית" – מן הים ועד לקו הירוק או גם עד לירדן. קבוצת אנשים המאמינים כי יוכלו להתקיים במזרח התיכון ללא צבא חזק על כל המשתמע מכך. איומים דמוגרפיים אינם מבהילים אותם, כי אין להם כל משמעות בעולמם. הם שואפים לחברה פלורליסטית מן הים עד לירדן. מכאן הדמיון ביניהם לימין הקיצוני, שגם הוא, מנימוקים אחרים, אומר "כולה שלי". לשם מימוש חזונם הם מוכנים לעשות כמעט הכול.

יש להם אג'נדה אנטי ציונית ברורה, ובכלים שהאוניברסיטאות הישראליות נותנות בידיהם (משכורות, דמי שבתונים, קרן השתלמות, פרסום בכתבי עת ובעיקר בימות בתוככי הקמפוסים וגם מחוצה להם), הם כובשים יעדים צעד אחר צעד ומנגחים במדינת ישראל שוב ושוב. ידם בכול, בעוד דגל האוניברסיטה, משקלה ויוקרתה משמשים מנוף לעשייתם.

פרופ' ארנון סופר, ראש קתדרת חייקין לגאואסטרטגיה שימש ראש חוג, דיקן פקולטה, יו"ר מרכזי מחקר, תוכניות לימודים, ועדת מינויים, ונתקל בחייו באנשי סגל נפלאים, הגונים, ומוכשרים, וגם בפעילי שמאל רדיקלי (מהם רבים שקודמו גם בהרמת קול שלו) ובהם הרבה שונאי ישראל ואנטישמים בעולם האנגלו-סכסי.

9 789657 437261